

Talousarvio 2025

Taloussuunnitelma 2026-2027

Sisällysluettelo

1	Talousarvion yleisperusteet	7
1.1	Kuntalain säädökset talousarviosta ja -suunnitelmasta	7
1.2	Yleistä talouden kehittämisestä	7
1.3	Kunnan talous	9
1.3.1	Verotulot	11
1.3.2	Lainat	11
1.3.3	Valtionosuudet	12
1.4	Väestö ja työllisyys	13
1.5	Talousarvion rakenne ja sitovuus	15
1.5.1	Tilivelvolliset viranhaltijat	16
1.6	Kunnan hallinto ja henkilöstö	17
1.7	Kuntastrategia ja toiminnalliset tavoitteet	19
1.7.1	Valtuustokauden 2021 – 2025 painopisteet	19
1.8	Suunnitelma kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	22
1.8.1	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma vuodelle 2025	23
1.8.2	Strategiset riskit	23
1.8.3	Toimintariskit	24
1.8.4	Henkilöriskit	25
1.8.5	Toimitilariskit	25
1.9	Kuntakonserni	26
1.9.1	Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu ja Asunto Oy Kullero	26
1.9.2	Kiinteistö Oy Muonion Hilla ja Kiinteistö Oy Muonion Lakka	27
1.9.3	Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy	27
2	Käyttötalousosa	29
2.1	Vaalit	29
2.2	Tarkastuslautakunta	30
2.3	Kunnanhallitus	31
2.3.1	Yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut)	32
2.4	Tunturi-Lapin maaseutulauslautakunta	37
2.4.1	Maaseututoimi	37
2.5	Sivistyslautakunta	39
2.5.1	Hallinto- ja tukipalvelut	39
2.5.2	Varhaiskasvatus	42
2.5.3	Perusopetus	45
2.5.4	Lukio	47
2.5.5	Kansalaisopisto	49
2.5.6	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	52
2.5.7	Nuorisopalvelut	55
2.5.8	Liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen	57
2.6	Elinvoimalautakunta	62
2.6.1	Hallinto- ja tukipalvelut	62
2.6.2	Rakennusvalvontapalvelut	64
2.6.3	Kiinteistö- ja tiepalvelut	66
2.6.4	Liikuntapaikat ja reitistöt	67

2.6.5 Kuntakehittäminen ja työllisyyspalvelut	69
2.6.6 Vesihuoltolaitos	71
3 Tuloslaskelmaosa	73
4 Investointiosa	75
5 Rahoitusosa	79
6 Muu taseyksikkö (Vesihuoltolaitos)	81

Kunnanjohtajan katsaus

Maailmassa ja kuntakentällä ovat muutoksien tuulet puhaltaneet voimakkaasti viimeisempien vuosien aikana. Klassinen mietelause siitä, kuinka vain muutos on pysyvää, näyttää hyvin konkreettisesti voimansa. On kohdattu kansallista ja kansainvälistä epävarmuutta, valmius ja varautuminen ovat nousseet vahvemmin kuntatoiminnan ytimeen.

Suuria rakenteellisia muutoksia on toteutettu ja isoja palvelumuutoksia on vielä tulossa. 1.1.2023 alkaen asuimme hyvinvointialueiden aikaan, jonka seurauksena tulemme kunnat ja hyvinvointialue tekemään aktiivista yhteistyötä uuden ajan kunta-, hyvinvointialue- ja rajapintapalveluiden rakentamisessa. Se, millaiseksi esimerkiksi hyvinvointia edistävä työ tulee kunnissa ja yhteisissä rajapintapalveluissa muodostumaan, on vielä rakennusvaiheessa ja se, miten Lapin hyvinvointialueen palvelurakennemuutokset vaikuttavat kunnan kiinteistötarpeisiin tai kunnan alueella järjestettävään palveluun, muotoutunee lähitulevaisuudessa. 1.1.2025 alkaen toteutetaan toinen iso rakenne- ja palvelumuutos te-palveluihin. Muonio on mukana Tunturi- Lapin ja Pellon työllistämisalueessa. On selvää, että alueen on heti alkuunsa pystyttävä kehittämään toimintaansa eteenpäin ja on pyrittävä vaikuttamaan mm. alueen kustannusvaikutuksiin. Tehtävä ei ole helppo nykyisten kuntarealitytietien aikakaudessa, jossa mm. taloudelliset toimintaedellytykset ovat kiristyneet. Riskienhallinnankin näkökulmasta voidaan todeta, että palveluiden kehittäminen ja sopimuksien laatiminen tulevat olemaan vahvasti läsnä ensi vuoden kuntatoiminnassa. Lakimuutoksista esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttuminen tulee vaikuttamaan viranomaistoimintaan.

Kuntakuvaan peilattuna tulee lähitulevaisuudessa tapahtumaan historiallisen paljon merkittäviäkin investointiratkaisuja. Isoina investointeina ensi vuonna on saattaa päiväkotii- esikoulukokonaisuus valmiiksi, ja em. yhteydessä on huomioitava myös piha-, kalusto-, tieturvallisuus- ja kulttuurimuutokset. Investoinneissa pyrimme kehittämään vesilaitostoimintaa ja mm. jatkamaan reitti-investointien toteuttamista. Vuonna 2026 kunnassa on tavoitteellista vastata kasvavaan opiskelija-asumisen haasteeseen, ja niin ikään vuodelle 2026 on tarkoitus aloittaa urheilukentän saneeraustyö. Eräs näkyvä ja konkreettinen muutos kunnassamme tulee olemaan kunnantoinmistojen A- ja B- kiinteistöjen myynti ja kunnantoinmiston muuttaminen vakituisesti Kiela -kiinteistöön; tämä projekti on tavoitteellista aloittaa vuoden 2026 investointisuunnitelmassa. Investointiohjelmasta on havaittavissa, että ajan hengen mukaisesti ICT- ja ohjelmistomuutokset korostuvat, samoin valmius- ja varautumisteemat. Voidaan kaiken kaikkiaan todeta, että kiinteistöohjelman johtamisen tärkeys korostuu.

Muonion talousarvio ensi vuodelle on laadittu tiiviissä yhteistyössä vastaavien ja johtavien viranhaltijoiden kanssa. Työ aloitettiin kesällä 2024 laajennetussa johtoryhmässä ja keskeisten valmistelijoiden kesken. Raami laadittiin elokuussa. Tiedettiin etukäteen, että talousarviovuodesta 2025 tulee tiukka, ja säästötavoitteita on pitänyt hakea. Lautakunnat ovat käsitelleet kaksi kertaa oman talousarvionsa ensi vuodelle ja suunnitelmavuosille ja vielä tiivistäneet taloudellisesti toimintakatteitaan.

Valmistelussa on edelleen pidetty kiinni siitä, että kuntastrategia kulkee selkeänä ja konkreettisena punaisena lankana asiakirjassa, kuten kuntalaki edellyttää. Kaikki talousarviossa esiintyvät tavoitteet juontuvat kuntastrategiamme lupauksesta edistää luonnostaan vastuullista, aidosti avointa ja onnellista Muoniotia. Se, miten tätä isoa visiota tavoitellaan vuonna 2025 kestävästi vahvistuvan elinvoiman, uuden ajan kuntatyön ja onnellisen arjen kautta, osoitetaan tässä asiakirjassa. Jokaisella palvelualueellamme, elinvoimalla, sivistyksellä sekä hallinto- ja talouspalveluilla, on omat vetovastuunsa tässä kokonaisuudessa.

Toiminnallisina tavoitteina sivistyspalveluissa jatketaan organisaatiouudistuksen kehittämistä. Ennaltaehkäisevä päihdetyö on keskiössä. Palveluiden sekä tapahtumien kehittämistä jatketaan mm. vuosikellomallin mukaisesti. Kuntalaisten kotiuttaminen ja osallistaminen on edelleen kantavina teemoina tavoitteissa mukana; osallistavan budjetoiminnan toimintamallia jatketaan, kuntalaisten kohtaamistilaisuuksia järjestetään ja mm. varhaiskasvatuksessa jatketaan hyväksi todettuja meän iltoja. Uusi päiväkotikiinteistö ja esikouluratkaisu muuttavat merkittävästi mm. varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria ja palveluiden järjestämisen mahdollisuuksia, johon varaudumme jo ennakkoon. Perusopetuksessa oppimisen tuki- lakiuudistus tulee aiheuttamaan muutoksia toimintaympäristöön. Perusopetuksessa yhteisöllisyys, turvallisuus, luontokasvatus ja ryhmäytyminen ovat eräitä avaintemoja vuodelle 2025. Lukiossa tavoitteena on opiskelijamäärien kasvattaminen, yhteistyön tiivistäminen (myös korkeakoulu-yhteistyö) sekä mm. välitutuliikunnan sekä urheiluvalmennuksen kehittäminen osana opintoja.

Kansalaisopiston yhteistyömahdollisuuksia naapurikuntien kanssa selvitetään, ja kurssitarjonnassa ammenneetaan elementtejä yhdenvertaisuudesta sekä luonnosta. Kirjastopalvelut siirtyvät ensi vuonna kuntien yhteiseen e-Kirjastoon. Kulttuuripalvelut jatkavat kesäajan tapahtumien kehittämistä ja Matkalla- mallia, kulttuurikasvatussuunnitelma päivitetään. Nuorisopalveluissa keskeistä on mm. Muoniolaisen oppilaitosnuorisotyön luominen ja kansainvälisen nuorisotyön kehittäminen. Laadukas liikunnanohjaus ja elintapaneuvonta, hyvinvoinnin edistäminen osana johtamista sekä sotetu-palveluiden kehittäminen ja moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen ovat liikunta- ja hyvinvointipalveluiden keskeisiä nostoja vuodelle 2025.

Elinvoimapalveluissa päiväkotiesikoulun rakentaminen jatkuu vuoden 2025 ajan, ja on kunnan kärki-investointi. Vuonna 2025 aloitetaan kunnanviraston toimisto- ja arkistotilojen siirtämisen valmistelu ja keskitytään kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden hallinnan yhtenäistämiseen. On selvitettävä kunnan ratkaisut sote-kiinteistöjen osalta. Tavoitteena on käynnistää kaavateiden haltuunoton selvitystyö ja aloittaa suunnitelma päällystettyjen kaavateiden korjaussuunnitelmasta vuonna 2025. Rakennusvalvonnan arkistoinnin digitalisointiprojekti jatkuu ensi vuonna, ja kuntayhteistyötä em. palveluissa selvitetään. Vuonna 2025 toimeenpannaan maapoliittista ohjelmaa. Reittien osalta kunta on uuden edessä; vuonna 2025 nämä hoidetaan kunnan omana työnä. Reittien ja ulkoliikuntapaikkojen osalta korjausvelan tasoittaminen on keskiössä, samoin monipuolinen kehittäminen, myös tuoteistaminen ja opastuksen parantaminen. Kuntakehittämisessä ja työllisyyspalveluissa työllisyysalueen käynnistäminen ja kotouttamisen uudet velvollisuudet muuttavat kunnan palveluiden ja toimintojen järjestämisestä myös sisäisesti. Matkailumarkkinointi siirtyy kunnan hoidettavaksi ensi vuoden alussa ja House of Laplandin alasajo pakottaa kunnat miettimään uudestaan aluemarkkinointia sekä elokuvakomission toimintaa. Tavoitteena on uudistaa kunnan brändimarkkinointia. Vuonna 2025 tavoitteena on myös vahvistaa kylien neuvoston toimintaa. Liikennepalveluissa mietitään uuden konseptin kehittämistä. Vesihuoltolaitoksella vuonna 2025 on tavoitteellista kehittää mm. jätevedenpuhdistamon lietteenkompostointia ja jatkaa etäluettavien mittareiden vaihtamista. Vesilaitoksella ollaan uuden äärellä kokonaisvaltaisen vesihuollon kehittämisen osalta, kun Jerisjärven alueen vesihuoltoverkosto liittyy kunnan verkostoon.

Hallinto- ja talouspalveluissa aloitetaan kuntastrategian päivittäminen ja linjataan mm. ennakkovaikutusten arvioinnin periaatteita. Valmius- ja varautumisasioiden johtaminen sekä asiakirjojen päivitystyön koordinointi on keskiössä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistusta on tarpeen terävöittää ja tehdä tarpeellisia asiakirjapäivityksiä ohjeistukseen. Konsernirakenteen päivitys- ja rakentamistyö aloitetaan vuonna 2025 tiiviissä yhteistyössä elinvoimapalveluiden kanssa. Hallinto- ja talouspalvelut varautuvat niin ikään arkistojen muuttoprosessiin sekä em. aineiston seulomiseen. Asiahallinnon kehittäminen on edelleen eräs kärkiteema, ja digitalisaation sekä tekoälyn hyödyntäminen osana hallinnollisia prosesseja uusi askel, joka on tarkoitus ottaa vuonna 2025. Henkilöstöhallinnoissa jatketaan hyväksi havaittuja toimintoja ja panostetaan etenkin johtamisosaamisen, hyvinvoivan toimintakulttuurin ja työn vaativuuden arvioinnin teemoihin. Talouspalveluissa on tavoitteellista tehostaa automatisaation ja resurssiviisauden ratkaisujen kehittämistä. Tavoitteena on, että kehitämme edelleen strategisen taloustiedon tuottamista osana johtamista ja päätöksentekoa, kehitämme talousarvio- ja tilinpäätösprosesseja ja mm. ajamme sisään sekä yhteensovitamme uuden palkkahallinnon yhteistyön Monetra Oy:n kanssa.

Taloudellisesti voidaan todeta, että Muonion kunnan tilanne on vahvistunut kuluneina vuosina, taloudelliset keskeiset tunnusluvut ovat vankistuneet. Iloksemme myös verotulokertymät ovat olleet nousevia, vaikkakin kuluva vuosi jää odotettua vaisummaksi em. osalta. Talousarvio vuodelle 2025 onnistuttiin laatimaan lopulta noin 270 000 euroa ylijäämäiseksi – kuten jo elokuun raamissa otettiin tavoitteeksi. Palvelualueet ovat panostaneet myös suunnitelmavuosien valmisteluun mm. tarkemman tason henkilöstöresurssiarvion myötä, jolla halutaan osaltaan varautua paremmin tuleviin suunnitelmavuosiin. Vaikuttaakin siltä, että suunnitelmavuodet 2026-2027 tulevat olemaan kunnalle toiminta- ja vuosikatetarkastelussa myönteisempiä kuin vuosi 2025, jonka aikana on noudatettava tiukempaa talousraamia. Kohtuullisen massiivinen investointiohjelma vuosille 2025-2027 haastaa kunnan taloudellista kantokykyä; velkamäärämme kasvaa eittämättä merkittävästi. On lisäksi hyvä tiedostaa, että toimintaympäristön muutoksilla on seurauksia myös kuntatalouden ennustettavuuteen. Kuten VM ja Kuntaliitto ovat muistuttaneet, talouden näkymät ovat kaksijakoiset Suomessa ja maailmalla. Monenlaisia riskitekijöitä liittyy globaaleihin ja lokaaleihin ennusteisiin. Alueellisella tasolla keskeisessä asemassa on ajankohtaisen työllisyyspalvelujen yhteistoiminta-alueen kustannusvaikutukset ja Lapin hyvinvointialueen taloudellinen kehitys. Se, millaisia seurauksia on myös valtionosuusuudistuksilla Muoniolle, on vielä epäselvää.

Seutukunnallista sekä kunnallista tilannekuvaa arvioitaessa voidaan todeta, että Tunturi- Lapilla ja Muoniolla menee elinvoimaindikaattoreilla tarkasteltuna hyvin, meillä on vetovoimaa ja kuten tuoreimmat muuttajaindeksit osoittavat, että myös pitovoimaa. Kuten MDI on todennut väestöennustetilastoissaan, matkailuvetoiset Tunturi- Lapin kunnat ovat kehittyneet maaseutumaisiksi kunniksi vahvasti, etenkin 2020- luvun kehitys on vahvaa. Muonion kunnankin väestöennustearviot näyttävät positiivisilta mentäessä kohti vuotta 2045; väkiluvun tulisi jäädä vuosittain myönteiseksi, ja mm. syntyvyyden ja kuolleisuuden välisen erotuksen kaventua. Etenkin syksyn 2024 uutiset Muonion väkiluvun myönteisestä kehityksestä antaa siis positiivista buustia suunnitella edelleen palveluita ja toimintoja. On käynyt selväksi, että meidän kannattaa luottaa Muoniossa omanlaiseen, selkeään kunta- profiiliin. Ja tehdä edelleen tärkeitä, kuntastrategian mukaisia panostuksia tulevaisuuteen. Kuten on jo todettu viime vuonna talousarvioasiakirjassa, meidän on panostettava entistä enemmän pitovoimamme kasvattamiseen – löydettävä rehelliset kehittämiskohteet sekä luotettava vahvuuksien kasvattamiseen. On arvioitava tarkasti, missä uskallamme painaa kaasua, missä on painettava jarrua. Ennakkotyö, tiedolla johtaminen ja verkostotyö tulevat korostumaan. Kunta on vahvasti profiloitunut pehmeiden arvojen vaalimisessa. Kuten MDI esittää, veto- voimaa rakennetaan etenkin näillä. Pehmeät arvot vetoavat osajiin, jo kunnassa asuviin ja tänne muuttaviin. Luotetaan siis jatkossakin voimakkaasti visioomme sekä strategiaamme. Tämä näkyy selkeästi nyt käsillä ole- vassa talousarvioasiakirjassa; esitetyt tavoitteet linkittyvät vahvasti tämän luottamuksen ympärille, vaikka talou- dellisia säästötoimenpiteitä onkin pitänyt tehdä.

Muoniossa 21.11.2024

Laura Enbuska-Mäki
kunnanjohtaja

1 Talousarvion yleisperusteet

1.1 Kuntalain säädökset talousarviosta ja -suunnitelmasta

Kunnan ja kuntayhtymän talousarviota ja -suunnitelmaa koskevat säännökset ovat kuntalain 14 ja 110 §:ssä. Lain 39 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan taloudenhoidosta ja kunnanvaltuuston päätösten valmistelusta, jolloin sillä on päävastuu talousarvion valmistelusta. Kunnan keskushallinnon tulee laatia talousarviokehys seuraavaa talousarviovuotta varten, minkä jälkeen hallitus hyväksyy kehykset ja laadintaohjeet.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on suunnittelukauden ensimmäinen vuosi.

Muoniossa kunnan taloussuunnittelukausi on kolme vuotta, josta ensimmäinen vuosi on sitova talousarvio. Talousarviossa ja -suunnitelmassa valtuusto hyväksyy kunnan ja kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava niin, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvio tulee laatia siten, että siihen sisällytetään toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve tulorahoituksen lisäksi katetaan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion lautakunnat päättävät talousarvion käyttösuunnitelmista eli tarkistavat talousarvioehdotuksiin sisältyvät alustavat käyttösuunnitelmat. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota ja siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto talousarviovuoden aikana.

1.2 Yleistä talouden kehitymisestä

Valtioneuvoston kesän 2024 yleisen taloudellisen ennusteen mukaan Suomen talous ei kasva vuoden 2024 aikana. Inflaation hidastumisen, korkojen laskemisen ja kotitalouksien myönteisen tulokehityksen yhteisvaikutuksena kotitalouksien kulutus ja käytössä olevat tulot ovat kuitenkin hieman kasvaneet. Vuoden 2025 aikana investointien tulisi kasvaa. Vaikka julkisiin menoihin kohdistuu säästöjä ja veroja korotetaan, tulisi BKT:n kasvaa ensi vuonna 1,6 prosenttia ja vuonna 2026 lähes saman verran. Vuonna 2025 aikana tulisi työllisyyden kohentua, ja on arvioitu, että vuoteen 2026 mennessä työttömyysaste nousisi Suomessa 73,9 prosenttiin.

Valtioneuvoston arvio julkisyhteisöjen alijäämien tilanteesta on huolestuttava, joskin arvioidaan, että vuonna 2025 talouden elpymisen tulisi alkaa (mm. Hallituksen toimien vaikutus talouteen) ja alijäämien tilanteen tulisi kohentua 3,1 prosenttiin (suhteessa BKT:n). Kuitenkin kokonaistilanne vaikuttaa siltä, että julkisyhteisöjen velkamäärä tulee kasvamaan nopeasti ja jatkaa hidasta kasvuaan läpi ennustejakson. Julkisen talouden kasvuennusteisiin liittyy epävarmuutta reaalitalouden tapahtumien vaikutuksen vuoksi; on epävarmaa, selittykö mm. vuoden 2024 heikot verotulokertymät talouden poikkeuksilla tapahtumilla (mm. lomautukset) vai kertooko tämä yleensä talouden heikommasta vireestä. Lisäksi yleiskehitykseen vaikuttaa merkittävästi se, miten paikallishallinnon nopea kustannusten ja hintojen nousu jatkuu ja saadaanko nämä hallintaan tai miten hallituksessa tehtyjen päätösten tai suunnitelmien toimeenpano etenee. Lisäksi työttömyysvakuutusmaksun muutos voi poiketa oletetusta, jolla on vaikutusta julkisen talouden lähivuosien ennusteisiin.

Lapin suhdannenäkymät ovat Lapin Luotsin mukaan (2024) myönteiset. Lapissa on vireillä useita hankkeita uusiutuvan energian tuottamiseen, kaivostoimintaan ja teollisuuden kiertotalouden vahvistamiseen liittyen, jatkojalostamisen kehittäminen on keskiössä puhtaan energian tuotannon osalta. Kaivoksien lähiajan näkymät ovat vahvat. Lapin matkailu on jatkanut kasvuaan koronapandemian jälkeen ns. perinteisillä matkailualueilla, mutta myös koko maakunnassa; matkailun positiiviset vaikutukset näkyvät myös muille toimialueille myönteisesti (mm. rakentaminen ja palvelut). Etenkin Tunturi- Lapissa, Rovaniemen alueella sekä Pohjois- Lapissa on ollut kysyntää ELY- keskuksen investointirahoitukselle, jossa uusia hankkeita on vireillä aktiivisesti.

Lapin kauppakamarin suhdannekyselyn mukaan (9.10. 2024) suomalaisten yritysten liikevaihto ja tilauskantatilanne ovat vahvistumaan päin. Lappilaisten yritysten näkymät suhdannetilanteesta ovat parantuneet ja jopa myönteiset; Lapin alkuvuosi 2024 oli koko muuta maata parempi ja jopa 43, 1 % ilmoitti liikevaihtonsa kasvaneen (koko maassa vastaava luku alkuvuonna noin 29 %), tosin jopa 22,6 % lappilaisista yrityksistä arvioi, että liikevaihto lähtisi laskemaan syksyn 2024 tilanteesta. Lapissa etenkin matkailu ja rakennussektorin tulevaisuusnäkymät ovat optimistiset. Suhdannekyselyn perusteella Lappi näyttäytyy, niin realisoituneissa liikevaihdoissa kuin liiketoiminnan odotuksissa, olevan muuta maata positiivisemmassa tilanteessa.

Työttömyystilastot osoittavat, että Lapissa työllisyyden tulisi vahvistua, tämä on päinvastainen kehityssuunta valtakunnan tasoon verrattuna. Pitkäaikaistyöttömyyden tulisi vähentyä. Vuonna 2023 työttömyysaste oli Lapissa 7,57 %, joka oli 2,1 %- yksikköä korkeampi suhteessa koko maahan. Myös avoimia työpaikkoja on ilmoitettu markkinoille aikaisempia vuosia enemmän. Etenkin matkailualan työllisyysvaikutus on vahva, myös rakennusallalla odotetaan vilkastumista investointisuunnitelmien realisoiduttua. Lapin isoja työllisyyteen ja osaamiseen liittyviä haasteita on lähitulevaisuudessa osaavaan työvoiman saamiseen tai riittävyteen liittyvät kysymykset.

Kuntaliiton pääekonomistin Minna Punakallion mukaan julkisen talouden ennusteet sekä tulevaisuusnäkymät ovat erittäin huolestuttavat; menot jatkavat kasvuaan ja sosiaaliturvarahastojen tulovirta tyrehtyy. Punakallio arvioi, että olemme ongelmallisessa kierteessä, jossa leikataan valtion menoja, mutta samalla paikkaillaan leikkauksia tai luodaan uusia aukkoja valtiotalouteen budjetin ulkopuolisilla hankkeilla, omaisuustuloilla tai verotuilla. Kuten Valtioministeriön kesäkuun 2024 ennusteesta selviää, julkinen talous ei paranisi merkittävästi ensi vuonna. Paikallishallinnon alijäämästä jakautuu puoleksi hyvinvointialueiden ja kuntahallinnoiden välillä, josta kuntahallinnon alijäämä jatkaisi kasvuaan, hyvinvointialueiden alijäämän kertymän kasvun tulisi tyrehtyä. Ennusteet osoittavat jopa tällä hetkellä, että kuntatalouden tila heikkenisi odotettua syvemmin vuodesta 2024 lähtien.

Vuonna 2023 kertaluontoiset tekijät vahvistivat merkittävästi kuntatalouksia; sote-uudistukseen liittyvä niin sanottu verohäntä ja ennakollisten sote- siirtymälaskelman mukaan maksettu valtionosuus vahvistivat kuntataloutta. Vuonna 2023 vuosikate riitti kattamaan poistot ja jopa investointien omahankintamenot. Jos vuonna 2019 oli negatiivisten vuosikatteiden kuntia 92 kappaletta, oli näitä vuonna 2023 yhdeksän. Kuntayhtymistä negatiivisen vuosikatteen kuntayhtymiä oli vuonna 2023 yhteensä 25, kun vuonna 2022 näitä oli 15; kuitenkin negatiivisen vuosikatteen yhteenlaskettu määrä ei muuttunut edellisestä vuodesta (n. -14,0 milj. euroa).

Valtiovarainministeriön mukaan vuosina 2025—2028 kuntatalouden vuosikate ei riitä poistoihin tai nettoinvestointeihin, vuosikate tulee yleisesti heikkenemään. Kunnat tulevat elämään haastavan yhtälön edessä, jossa kuntien menot kasvavat, mutta samaan aikaan investointipaineet pysyvät merkittävänä. Iso haaste ja kysymysmerkki on myös työvoiman saatavuuteen liittyvät haasteet; kilpailu osaavasta työvoimasta voi kiihdyttää hintojen nousua jyrkemmin ja myös kustannuksia on haastavaa arvioidut menot voivat osoittautua suuremmiksi tai vastaavasti pienemmiksi, jos osaavaa henkilöstöä ei saada esimerkiksi investointien toteuttamiseen. Kuntien verotulot laskevat vuonna 2024 sote-verohäntien poistuesssa, mutta tämän jälkeen verotulojen tulisi keskimääräisesti kasvaa noin 4,5 %/vuosi.

Negatiivisten vuosikatteiden kuntien lukumäärä tulee kasvamaan merkittävästi vuosina 2025-2027, jonka jälkeen painelaskemat esittävät, että tilanne tulisi hieman helpottamaan. Myös kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran tiedetään heikentyvän huomattavasti. Kuntien valtionosuuksia pienentävät vuosina 2025-2027 mm. Sote-siirtolaskelmaan liittyvät takaisinperinnät ja vuosina 2024-2027 yhden prosenttiyksikön indeksijarru. Kuntaliiton mukaan kuntien on syytä tarkistella kriittisesti sopeutumistoimia ja arvioi, että vaikea tilanne tulee koskettamaan sekä pienempiä että isompia kuntia. Kriisikuntamittareihin tulee päätyään yhä useampi kuntajoukko ja jopa arvioidaan, että vuoden 2025 kehysriihessä joudutaan tekemään uusia päätöksiä julkisen talouden sopeuttamistoimista. Valtiovarainministeriön mukaan kunnallisveroprosentin laskennallista korotuspainetta on olemassa kaikissa kuntakoon kategorioissa, mutta suurin paine on pienissä, alle 5 000 asukkaan kunnissa.

Hallitus on asettanut tavoitteeksi, että kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi tulisi kuntatalouden tilanteen kohentua huomattavasti, julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,7 % vuonna 2027.

Valtio on sitoutunut hallitusohjelmassa kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät, tehtävien laajennukset ja velvoitteet. Tämä tapahtuu rahoituksella tai normien purkamisella. On myös sitouduttu siihen, että hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotulovaikutus kompensoidaan kunnille. Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100 %:n valtionosuus. Hallitusohjelmassa on tavoitteena myös saada vahvistettua kuntien maksutulopohjaa. Lähde: Minna Punakallion blogi 2.7.2024. Suomen Kuntaliitto; Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma vuosille 2025-2028.

1.3 Kunnan talous

Valtuusto hyväksyi 24.5.2021 kunnan uuden organisaatorakenteen, joka astui voimaan 1.8.2021. Vuoden 2022 aikana toteutettiin sivistystoimen organisaatiouudistus, joka astui vuoden 2023 aikana voimaan. 11.12.2023 valtuusto hyväksyi viimeisimmän päivitetyn hallintosäännön.

Viimeisimpinä vuosina kunnan taloudellinen tilanne on parantunut. Hyvä tulos ja taseen ylijäämät edesauttavat tulevien vuosien suunnittelua. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä vuosikate toteutui noin 600 000 euroa parempana muutettuun talousarvioon verrattuna. Tuloslaskelmassa verotulot ylittivät noin 205 000 euroa talousarvioon verrattuna. Tuloverojen kertymäylittyi 360 000 euroa, mutta yhteisöverotuotto puolestaan alittui noin 190 000 euroa. Tilinpäätösvuoden 2023 hyvä tulos mahdollisti 0,5 milj. euron vapaaehtoisen varauksen tekemisen tulevien vuosien investointeihin ja taseeseen kertynyt ylijäämä on vuoden lopussa 4 124 317 euroa. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä keskeisten taloudellisten tunnuslukujen kehityksen mukaan laskennallinen lainanhoitokate parani (v. 22 tämä oli 3,89; v. 23 4,10.) ja omavaraisuusaste parani (v. 22 tämä oli 44,11 %, v. 2023 53,98 %). Lainamäärä pieneni ollen 3 674 euroa/ asukas ja konsernilainat ja vastuut pienenivät (ollen 4 098 euroa/ vuosi).

Tulevien vuosien isoina valtakunnallisina rakenteellisina muutoksina, joilla on myös taloudellisia vaikutuksia kuntiin, ovat mm. seuraavat:

- Sote- kiinteistöjen vuokramallien ratkeaminen, nykyiset vuokrasopimukset ovat voimassa 31.12.2025 asti ilman optiovuotta; em. ratkaisulla voi olla vaikutuksia myös mm. kuntien konsernirakenteeseen, tämä on huomioitava palveluiden valmistelussa.
- Vuonna 2025 voimaan astuva TE-palvelu-uudistus, jossa kunnille siirtyy palveluiden järjestämisvastuu sekä laajentuva vastuu työttömyysturvan rahoituksesta. Laajeneva rahoitusvastuu kompensoidaan kunnille erillisellä valtionosuuden lisäyksellä ja kahden vuoden siirtymäajalla. Tämänhetkisten laskelmien mukaan arvio nykytilan kustannuksista vuonna 2025 on Muonion kunnan osalta noin 400 000 euroa (Kuntaliitto). Muonion kunta on muodostanut työllisyyspalvelualueen Tunturi-Lapin ja Pellon kuntien kesken. Työllisyyspalvelualueen isäntäkuntana toimii Kittilä.
- Kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän uudistustyö; tarkoituksena on, että uusi päivitetty valtionosuusjärjestelmä olisi voimassa vuoden 2026 alusta alkaen. Vielä ei ole saatavilla ennakkotietoja/laskelmia tulevan uudistuksen vaikutuksista yksittäisen kunnan talouteen. Kuitenkin on tiedotettu, että uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti, toisin sanoen uudistuksessa jaetaan jo olemassa olevia rahoja uudelleen.
- ICT- palveluiden kustannusten nouseva kehitys sekä palveluiden laajentuminen, kuin myös muiden os-topalvelujen merkittävät indeksikorotukset.

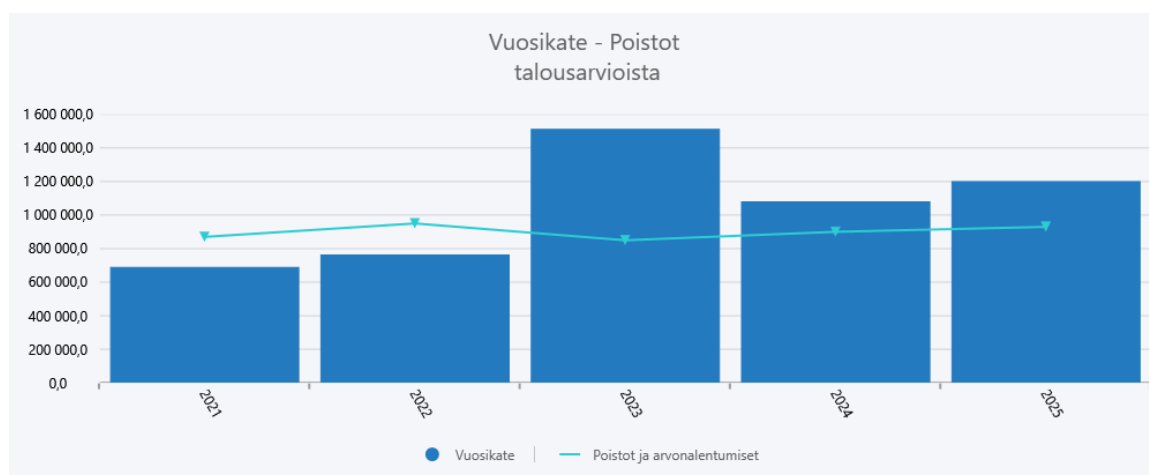
Kunnan ajankohtaisesta taloudellisesta kertymästä vuonna 2024 voidaan todeta, että vuosi 2024 on ollut taloudellisesti haastava ja toteumaa on seurattu entistä tarkemmin. Vuoden 2024 talousarvio hyväksyttiin vuoden 2023 lopussa n. 210 000 euroa ylijäämäisenä ja tähän on tehty lisämäärärahaesityksiä kuluneen kauden aikana (80 000 euroa esikoulun ja saunarakennuksen purkamista varten, varhaiskasvatuksen lisämäärärahaatarve 34 000 euroa ja hallinto- ja talouspalveluiden lisämäärärahaatarve 50 000 euroa). Pienetkin muutokset joko menojen lisäyksenä tai tulo-rahoituksen pienenemisenä voivat aiheuttaa sen, että tilikauden tulos on negatiivinen.

Vuosikate oli toukokuun (5/24) lopussa 288 774 euroa (28,8 %). Kolmen kuukauden poistojen jälkeen tilikauden tulos ja tilikauden ylijäämä oli 81 720 euroa. Edellisenä vuonna vastaavaan aikaan vuosikate oli 857 000 euroa ja tilikauden tulos 626 000 euroa. Käyttötalouden toteumaennuste on lähes talousarvion mukainen. Verotulot toteutuivat toukokuun loppuun mennessä 36,7 % eli noin 300 000 euroa tasaisen talousarviototeuman arviota

pienempänä, yhteisöveroa ennakoidaan tilitettävän noin 100 000 euroa vähemmän kuin mitä ennuste oli. Valtionosuudet olivat toteutuneet 42,1 %. Syyskuun (9/12) loppuun mennessä kunnan toimintakate näytti 72 % toteumaa ollen -6 455 566 euroa, kun tasaisella kertymällä tämä saisi olla 75 %: toimintakulut olivat pysyneet hallinnassa (kertymä 73 %). Verotulojen kertymä oli 9/24 tilanteen mukaan 72 % ollen 4 623 125 euroa. Kuntaliiton veroennustekehikon mukaan tilitettävät verotulot näyttäisivät toteutuvan 130 000 euroa vaisumpana kuin talousarvion laadintavaiheessa arvioitiin. Valtionosuustilitykset olivat toteutuneet 76 prosenttisesti ja loppuvuoden 2024 ennuste lopullisiksi valtionosuuksiksi olisi Kuntaliiton 4.9.2024 päivityksen mukaan yhteensä (kotikuntakorvaukset huomioiden) noin 3,87 miljoonaa euroa.

Talousarvion 2024 investointien nettobudjetti on 2 269 000 euroa, ja 30.11.2024 mennessä investointien nettototeutuma oli 994 586 euroa (44 %).

Kunnalla on taseessa 1.10.2024 pitkäaikaista lainaa noin 1,062 miljoonaa euroa, ennusteen mukaan pitkäaikaista lainaa olisi vuoden 2024 loppuun mennessä noin 2 milj. euroa, kun kunnanhallituksen päätöksen 21.10.2024 § 197 mukaisesti kunta nostaa lisää pitkäaikaista lainaa 1,0 milj. euroa (Kura). Maksuvalmiutta on tarvittaessa hoidettu Kuntarahoituksen kuntatodistuksella. 1.10.2024 tilanteen mukaan lyhytaikaista Kuntatodistusta on 2,75 milj. euroa. Pitkäaikaisia talousarviolainoja on lyhennetty lyhennyssuunnitelman mukaisesti 375 000 euroa lokakuun 2024 loppuun mennessä. Lainakannan muutos oli 10/24 -375 000 euroa, kun se oli vastaavana aikana vuonna 2023 -1 007 500 euroa. Rahavarojen muutos oli 10/2024 n. 656 000 euroa, kun vastaavasti vuonna 2023 tilanne oli n. 303 000 euroa.

Vuoden 2024 toimintakateraa ohjaavat verotulojen osalta käytettävissä olevat ennusteet ensi vuoden verotulokehityksestä (kunnan oma verotuloennustekehikko) sekä kuluvan vuoden toteutuma ja valtionosuuksien osalta kuntaliiton julkaisemat ennakkolaskelmat kunnan valtionosuuksista.

Kuntaliiton 24.9.2024 päivitetyn kuntakohtaisen verotulosennustekehikon mukaan Muonion kunnalle arvioidaan tilitettävän veron olevan vuonna 2024 yhteensä 6,275 miljoonaa euroa; kunnallisvero 4,256 miljoonaa euroa, yhteisövero 0,7 miljoonaa euroa ja kiinteistövero 1,318 miljoonaa euroa. Talousarviossa vuodelle 2024 verotuloiksi arvioitiin yhteensä 6,380 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 vuonna kunnallisvero arvioidaan tilitettävän kunnalle 4,334 miljoonaa euroa, yhteisverota 0,688 miljoonaa euroa ja kiinteistöveroa 1,312 miljoonaa euroa. Yhteensä tilitettävät verot olisivat ennusteen mukaan noin 6,314 miljoonaa euroa. Tulevina suunnitelmavuosina verotulojen tilityksien tulisi nousta huomattavasti siten, että vuonna 2026 näitä tilitettäisiin yhteensä 6,634 miljoonaa euroa ja vuonna 2027 6,810 miljoonaa euroa. Kunnan efektiivinen veroaste oli vuonna 2023 6,45 %, ja vuonna 2024 arviolta 6,62 %. Vuonna 2025 em. veroprosentti olisi jo 7,01 % kasvaen vuonna 2026 edelleen 7,06 prosenttiin ja vuoden 2023 veroprosenttileikkauksen jälkeen 6,59 %. (Kuntaliitto; kunnan verotuloennustekehikko 4.10.2024).

Valtuusto vahvisti 28.10.2024 kunnan tulo- ja kiinteistöveroprosentit. Tuloveroprosentiksi vahvistettiin 8,90. Valtuusto päätti, että kiinteistöveroprosentit säilytetään vuoden 2024 tasolla myös vuonna 2025. Maapohjan kiinteistöveroprosentiksi vahvistettiin hallitusohjelman mukainen alaraja 1,3 %.

Veroprosentit vuodelle 2025:

- vakituinen asuinrakennus 0,45
- maapohja 1,3
- muu kuin vakituinen asuinrakennus 1,20
- rakentamaton rakennuspaikka 6,00 ja
- voimalaitokset 3,10.

Talousarviovuoden 2025 investointibudjetti (netto) on noin 3,04 milj. euroa, ja suunnitelmavuosien investointibudjettivaraus (netto) on vuodelle 2026 noin 2,20. milj. euroa ja vuodelle 2027 noin 1,67 milj. euroa. Vuodelle 2025 on budjetoitu suurimpana investointikohteena uuden päiväkotien/esikoulu -kokonaisuuden rakentaminen alakoulun yhteyteen ja siihen liittyvät muutostarve- ja pihatyöt sekä kalustehankinnat. Lisäksi vuonna 2025 on tarkoitus hankkia varavaimakone. Merkittävimpänä investointikohteena suunnitelmavuosille 2026-2027 on Kiela-kiinteistö, jota lähdetään saneeraamaan kunnantaloksi. Lisäksi investoinneissa on vuosille 2025-2027 mukana (aineettomissa hyödykkeissä) ICT- kuluja ja osakeannit Jerisjärven Huolto Oy:stä, ulkoilualueiden ja reittien kehittäminen sekä vesihuoltolaitoksen vaatimat vuosittaiset investoinnit. Vuosille 2026-2027 on kirjattu urheilukentän investointimäärärahavaraus ja vapautuvan päiväkotikiinteistön saneeraus opiskelija-asuntolakäyttöön (v. 2026).

Vuosien 2025-2027 investointien toteutus vaatii joko lisälainan ottoa tai rahoituksen järjestämistä muilla keinoin, esim. leasingillä; rahoituslaskelmassa on lähtökohtana se, että kunta nostaa pitkäaikaista lainaa 2,0 milj. euroa vuonna 2025.

1.3.1 Verotulot

Kunnan verotulojen kehittyminen on esitetty alla. Huomioitavaa on, että vuosina 2025-2026 kunta toteuttaa kiinteistöveroselvitykset, jolloin kiinteistöverojen tulisi arviolta kasvaa n. 70 000 euroa/vuosi.

Tulovero	2019	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Maksettava vero	7 512	7 674	7 808	8 250	3 833	4 076	4 421	4 575	4 718
Tilitykset yhteensä	7 081	7 985	7 786	8 027	4 260	4 256	4 334	4 612	4 728
Yhteisövero	2019	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Maksettava vero	791	1 261	1 843	1 613	803	671	702	733	764
Tilitykset yhteensä	816	1 055	1 613	1 777	1 009	700	668	710	749
Kiinteistövero	2019	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Maksettava vero	969	986	1 019	1 196	1 287	1 328	1 328	1 328	1 328
Tilitykset yhteensä	960	894	1 024	1 221	1 237	1 318	1 312	1 312	1 312
Verot yhteensä	2019	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Maksettava vero	9 271	9 921	10 670	11 059	5 923	6 075	6 451	6 636	6 810
Tilitykset yhteensä	8 856	9 933	10 423	11 026	6 506	6 275	6 314	6 634	6 788

(kuntakohtainen veroennustekehikko 9/2024, Verohallinto)

1.3.2 Lainat

vuosi	lainakanta 1 000 €	lainat €/as.	konsernilainat €/as.	lainat ja vast.€/as	asukasmäärä
2021	6 665	2 872	4 073	4 986	2 321
2022	5 046	2 211	3 890	4 309	2 281
2023	3 937	1 694	4 098	3 674	2324
arvio 2024	3 700	1 600	3100	3 200	2 325
arvio 2025	5 100	2 200	3 700	3 800	2 325

Vuoden 2024 lopussa kunnalla on arviolta n. 7,5 milj. euroa lainaa ja leasing -vastuita. Käytännössä tästä pitkäaikaista lainaa on n. 2 milj. euroa, lyhytaikaista lainaa (kuntatodistus) n. 1,7 milj. euroa ja leasing -vastuita n. 3,9 milj. euroa. Lainakanta/asukas on n. 1 600 euroa ja leasing -vastuiden kanssa n. 3 200 euroa/asukas. Marras-kuussa 2024 kunnan lainasalkun kokonaisarvo oli n. 7, 5 milj. euroa (sis. leasing -vastuut), josta tavoitteena on lyhentää lyhytaikaista lainaa ja nostaa pitkäaikaista lainaa 1,0 milj. euroa (khall 21.10.2024 § 197).

Talousarvio sisältää vuodelle 2025 investointien rahoittamiseksi pitkäaikaista lainanottoa 2,0 milj. euroa. Vuodelle 2026 investointien rahoittamiseksi on varauduttu 0,5 milj. euron lisäykseen pitkäaikaista ja 0,5 milj. euroa lyhytaikaista lainaa. Vuodelle 2027 suunnitellaan nostettavan 0,5 milj. euroa pitkäaikaista lainaa.

1.3.3 Valtionosuudet

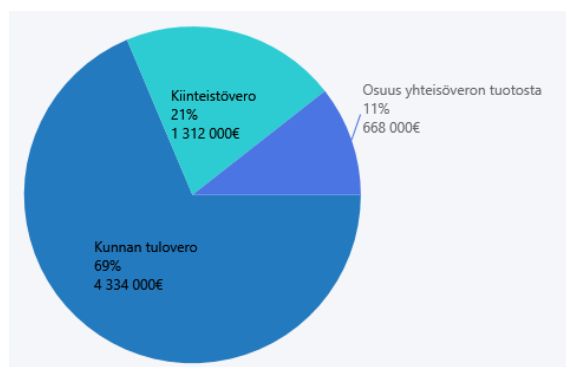
Valtionosuuksien ennakkolaskelmien mukaan kunnan valtionosuudet ensi vuodelle tulevat olemaan n. 4,496 milj. euroa (+17,2 %), joista kunnan peruspalveluiden osuus on n. 3,798 milj. euroa. TE- uudistuksen valtionosuus on yhteensä 388 571 euroa. (Kuntaliitto 24.9.2024)

Kuntien valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta, kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta (laki 618/2021) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/2009) mukaisesta valtionosuusrahoituksesta.

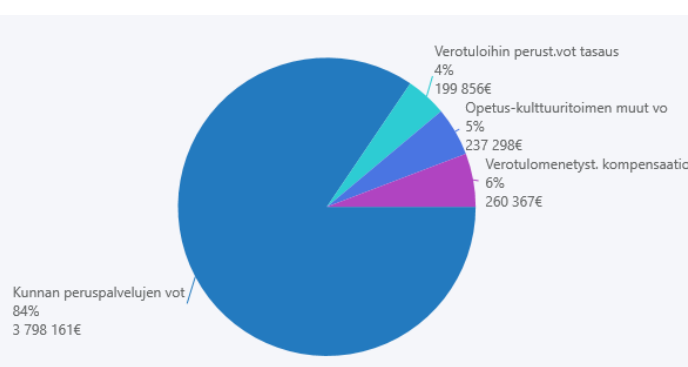
Sote-palveluiden poistuttua kuntien tehtävistä peruspalveluiden valtionosuuden laskennallisten kustannusten pohjana ovat perusopetus, varhaiskasvatus, kirjasto, kulttuuri ja taiteen perusopetus. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksiin sisältyy lukiokoulutus, ammatillinen koulutus ja ammattikorkeakoulu, perusopetuksen muu rahoitus sekä rahoitus muuhun opetus- ja kulttuuritoimeen. Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellista.

Sote- ja pelastuspalveluiden siirryttyä hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta sekä TE-palveluiden siirtyessä kunnille vuoden 2025 alusta kunnille muodostuu uudenlainen rooli peruspalveluiden järjestämisessä. Valtiovarainministeriön asettama työryhmä (31.8.2023) on alkanut em. muutosten vuoksi valmistella peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän uudistusta ja se työskentelee 31.12.2025 asti. Työryhmän tehtävänä on arvioida kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kehittämistarpeita suhteessa kuntien tehtäviin ja toimintaympäristön muutoksiin, arvioida eri ratkaisuvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia taustaselvityksiin perustuen sekä laatia hallituksen esitysluonnos järjestelmän muutostarpeista. Tavoitteena on uudistaa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelman linjausten mukaisesti sekä lisätä järjestelmän ymmärrettävyyttä ja läpinäkyvyyttä. Tavoitteena on, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2025 ja uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2026.

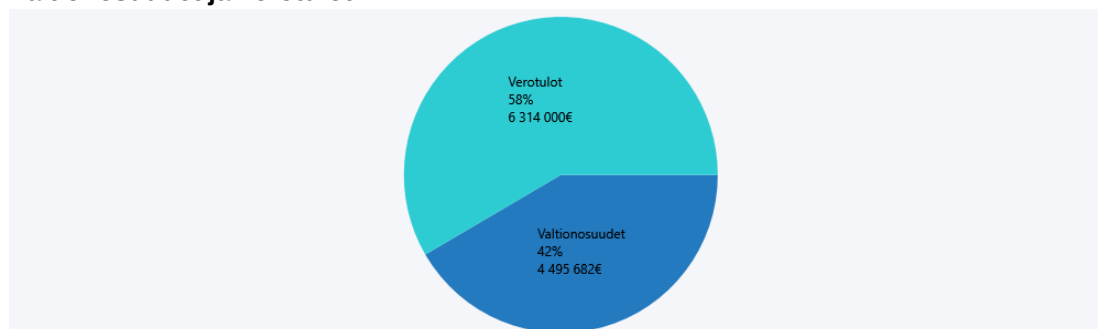
Verotulot

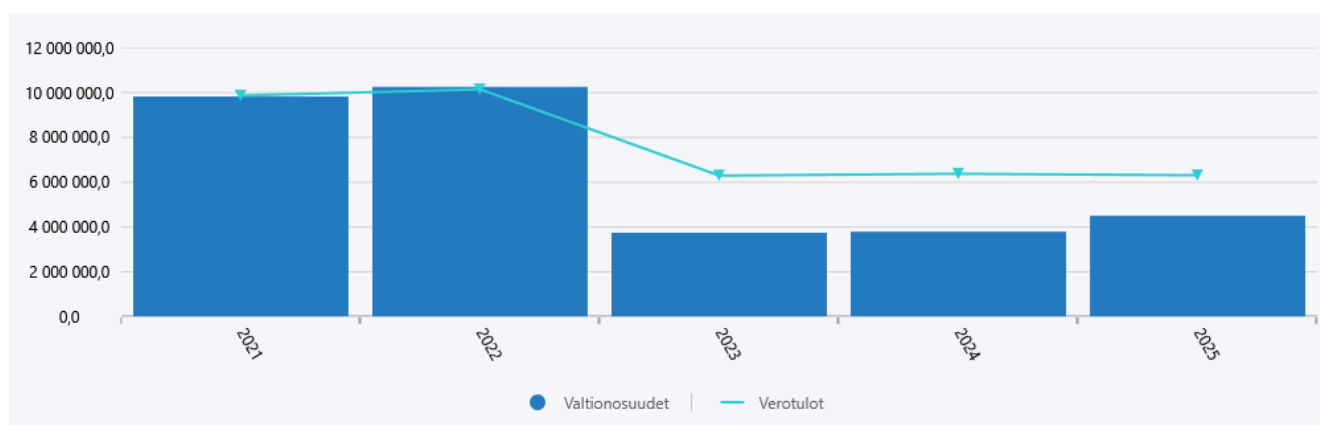
Valtionosuudet

Valtionosuudet ja verotulot

Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys

1.4 Väestö ja työllisyys

Muonion asukasluku oli vuoden 2023 lopussa 2 325 henkilöä, eli kasvoi 1,9 % edellisestä vuodesta. Alle 15 -vuotiaita oli 14,7 %, 15-64 -vuotiaita 57,5 % ja yli 64 -vuotiaita 27,9 %. Käytännössä syntyvyyden enemmisyys oli negatiivinen, - 19 henkilöä, mutta muuttovoitto huimat 54 henkilöä. Muoniossa asui vuonna 2023 yhteensä 614 perhekkuntaa. Erittäin myönteinen tilanne on ollut vuoden 2023 muuttotilastojen suhteen siinä, että Manner-Suomen kunnista Muonioon muutti väkilukuun suhteutettuna eniten lapsiperheitä. Vuonna 2023 kuntaan muutti yhteensä 37 alle 15 -vuotiasta lasta.

Luonnollinen väestönmuutos on ollut Muoniossa negatiivista vuosina 2008–2022. Syntyneiden määrä on vaihdellut vuosien 2014-2022 välillä 12 lapsesta 20 lapseen. Huippuvuosi viime vuosien syntyvyydessä oli vuonna 2021 (21 lasta) ja esim. vuonna 2022 syntyvyys oli vain 13 lasta. Viimeisimpien tilastokeskuksien väestöennusteiden mukaan Muonion väestönkehitys on myönteinen ja näyttää, että ns. positiivinen taitekohta on saavutettu: vuoteen 2045 mennessä väkiluku kasvaisi kahdeksalla henkilöllä/vuosi ja vuonna 2045 väkiluku olisi 2 441 henkilöä. Syntyvyyden ja kuolleisuuden erotus kaventuisi (v. 2024 – 15; v. 2045 -11), lapsia siis syntyisi 21 henkilöä ja kuolleisuus olisi 32 henkilöä. Muuttoliikkeen tulisi vuonna 2024 olla myönteistä; ennusteen mukaan kuntaan muuttaisi 160 henkilöä ja kunnasta muuttaisi pois 141 henkilöä, muuttoliike olisi siis + 22. Kaiken kaikkiaan voidaan havaita, että väestönkehitykseen liittyvät tunnusluvut ovat kohentuneet merkittävästi vuoteen 2022 verrattuna.

Vuonna 2023 Muoniossa oli ulkomaalaisia kansalaisia 3,9 % väestöstä. Koko maassa vastaava luku on 6,7 %, ja esimerkiksi Inarissa em. luku on 4,3 %, Kittilässä 3,8 %, Kolarissa 2,4 % ja Enontekiöllä 3,1 %. On selvää, että Tunturi- Lapin ja Pellon työllisyysalueen on hyvä huomioida erityisen huolellisesti em. kasvava kv-asukkaiden osuus palveluissaan, samoin kuntien lakisääteisessä kotouttamistyössään.

FCG Oy:n laatiman analyysin mukaan kunnan väestöllinen huoltosuhde (indikaattori kuvaa sitä, kuinka paljon kunnassa on lapsia ja 65 vuotta täyttäneitä 100 työikäistä kohti) kasvaisi vuoden 2025 arviosta 77,6 %:sta vuoteen 2040 mennessä 80,3 %:iin. Ennusteiden mukaan em. kasvu olisi n. 2 % vuosina 2025–2035. On hyvä

huomioida, että vuonna 2023 kunnan väestöllinen huoltosuhde oli kuitenkin tosiasiallisesti pienentynyt vuodesta 2022 (76 %) ollen 74 %. FCG Oy laati kunnalle analyysin vuonna 2023 väestöennusterakenteen ja kunnan peruspalveluiden kehittämisen suhteesta. Em. analyysinpohjalta esitettiin, että kunnan palvelutarpeet tulevat myös jokseenkin eriytymään; ikäihmisten hoivan palvelutarpeet kasvavat, mikäli palveluiden käyttö säilyy nykyisellä tasolla. Taas tilastollisesti ja palveluiden nykyisen ikäryhmittäisen käytön perusteella tarkasteltuna kunnan palvelutarpeiden tulisi supistua n. 1/3 opetuspalveluissa. Toisaalta on huomioitava, että vuoteen 2022 verrattuna päivitetty väestöennusteet ja väestön huoltosuhdeindikaattori näyttävät kunnalle myönteisempää näkymää ja vaikuttaa siltä, että lapsilukumäärä voisi jopa ns. vakiintua parinkymmenen lapsen syntyvyyden vuositasolle, joka olisi kunnan kannalta erinomainen tilanne. Tämä ennuste ja kehityssuunta luonnollisesti vaikuttaa palveluiden tarpeen arviointiin. Yleisesti muoniolaisesta väestöstä voidaan todeta, että vähintään 2. asteen suorittaneiden osuus yli 15 -vuotiaista on valtakunnan keskiarvoa lähes pari prosenttiyksikköä korkeampi ollen 76,1 %. Taloudellisen huoltosuhteen indikaattori oli 130,9 % ollen hieman maan keskiarvoa korkeampi.

Kun tarkastellaan (FCG Oy, USO- verkosto) työvoiman kehitystä vuosina 2013–2022 voidaan havaita, että työikäisten määrä on Muoniossa vähentynyt 10 % ja työllisten määrä on vähentynyt samalla 8 %. Työvoiman ulkopuolella (ts. henkilöt, jotka tutkimusviikolla eivät olleet työllisiä tai työttömiä) olevien määrä on vähentynyt n. 36 %; etenkin työikäisten eläkeläisten määrä on vähentynyt. Työttömien määrä on vähentynyt 35 % (n. 80 henkilöä). Työpaikkojen määrä on kasvanut noin 9 % (n. 80 kpl, kasvu on ollut vertailukunnissa samansuuntaista). Työllisyysaste on Muoniossa ollut perinteisesti korkeampi suhteessa koko muuhun maahan (esim. vuonna 2021 tämä oli 75,6 %, kun koko maan vastaa luku oli 72,4 %).

Vuonna 2022 kunnan työpaikkaomavaraisuus oli 106,3, joka on koko maata yli 6 % korkeampi. Alueella asuva työllinen työvoima oli 988 henkilöä. Työttömien osuus työvoimasta oli 7,6 %, kun koko maassa vastaava luku oli 9,6 %. Eläkeläisten osuus työvoimasta oli koko maata hieman korkeampi (30,8 %), kun koko maassa vastaava luku oli 26,0 %. Vuonna 2023 kunnan keskimääräinen työttömyysluku oli 10,2 %, kun se Lapissa oli 10,1 %. Kunnan positiivisena trendinä voidaan todeta, että pitkäaikaistyöttömyys on laskenut vuodesta 2014 alkaen tarkasteltuna merkittävästi, käytännössä se on puolittunut. Esim. joulukuussa 2023 em. luku oli niin pieni, että tätä ei voitu tilastoida. Kunnan maksama osuus työmarkkinatuesta on ollut perinteisesti pieni suhteessa koko maahan: se oli n. 37 000 euroa vuonna 2022. Tämä on asukasta kohden 16 euroa, kun vertailun vuoksi voidaan todeta, että koko maan keskiarvo on jopa 83 euroa/asukas. On huomioitava, että em. kuntien osuudet työmarkkinatuesta tulevat radikaalisti kasvamaan vuoden 2025 alusta hallituksen päätösten mukaisesti.

Alueella olevien työpaikkojen lukumäärä vuonna 2022 oli 1 050 kappaletta, joista alkutuotannon työpaikkojen osuus oli 3,3 %, jalostuksen osuus 8,2 % ja palvelujen osuus 87,1 %. Palvelurakennetta tarkastellessa (2009–2020) voidaan havaita, että elinkeinorakenteemme on hyvin vahvasti palveluvaltainen. Tämä on huomattavasti suurempi kuin keskiarvoisesti muissa Suomen kunnissa tai USO -verkoston vertailukunnissa. Alkutuotannossa sijaitsevien työpaikkojen osuus on varsin pieni myös suhteutettuna vertailukuntiin ja jalostuksen työpaikkojen lukumäärä selkeästi pienempi. Kunnan palvelusektoreiden suhteet ovat pysyneet lähes samankaltaisina vuodesta 2009 alkaen.

Yritysten lukumäärä on kasvanut Muoniossa merkittävästi vuodesta 2018 alkaen, kasvua on ollut jopa yli 20 %. Yrityskantaindikaattori vuonna 2018 oli 262, kun se oli vuonna 2022 jo 319. Lähes kaikilla toimialoilla on ollut kasvua. Prosentuaalisesti tarkasteltuna teollisuuden ala on kasvanut 60 % ja koulutus sekä informaatio ja viestintä 50 %. Maatalous, metsätalous ja kalatalous, taiteet, viihde ja virkistys sekä amm., tieteellinen ja tekninen toiminta ovat kasvaneet 30–40 %. Työpaikkaomavaraisuus (104,1 v.2020; 106,3 v. 2022) on kasvanut merkittävästi myös kuntakohtaisissa vertailuissa. Työpaikkapendelöintiä tarkasteltaessa noin joka viides muoniolainen, 201 henkilöä, käy toisessa kunnassa töissä, useimmin Kittilässä, Rovaniemellä tai Kolarissa. Vuonna 2021 Muonioon pendelöiviä oli 238 henkilöä, pääosin em. työntekijät kulkivat Kittilästä, Kolarista, Enontekiöltä ja Rovaniemeltä. Lähteet: FCG Oy, Väestömuutokset vuoteen 2024 (USO-verkosto); Mayors Indicators 2024; Tilastokeskus 2024; TEM. Lapin työllisyyskatsaukset 2023-2024; Yle Suomi 2024.

1.5 Talousarvion rakenne ja sitovuus

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Samaa rakennetta noudatetaan myös taloussuunnitelmassa ja tilinpäätöksessä. Kunnan talous esitetään sekä tuloslaskennan että rahoituksen näkökulmasta.

Käyttötalousosassa valtuusto osoittaa toimielimille tehtäväkohtaisesti toiminnalliset tavoitteet ja määrärahat niiden hoitamiseksi. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin rahoitusmenoihin sekä poistoihin. Investointiosassa osoitetaan hankekohtaiset määrärahat ja tuloarviot. Rahoitusosassa kootaan tulorahoitus ja pääomarahoitus sekä investointien hankintamenot ja muut pääomamenot yhteen laskelmaan. Rahoitusosassa määritellään lainanotto. Talousarvion käyttötalouden sitovuustaso on tehtävätason toimintakate eli netto.

Käyttötalouden sitovat tehtävätasot lautakunnittain:

- Keskusvaalilautakunta
  - vaalit
- Tarkastuslautakunta
  - tarkastustoimi
- Kunnanhallitus
  - yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut)
- Tunturi-Lapin maaseutulausakunta
  - maaseututoimi
- Sivistyslautakunta
  - hallinto- ja tukipalvelut
  - varhaiskasvatus
  - perusopetus
  - lukio
  - kansalaisopisto
  - kirjasto- ja kulttuuripalvelut
  - nuorisopalvelut
  - liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen
- Elinvoimalautakunta
  - hallinto- ja tukipalvelut
  - rakennusvalvonta
  - kiinteistö- ja tiepalvelut
  - liikuntapaikat ja reitistöt
  - kuntakehittäminen ja työllisyyspalvelut
  - vesihuoltolaitos

Tuloslaskelman sitova taso on rahoituserät nettotasolla.

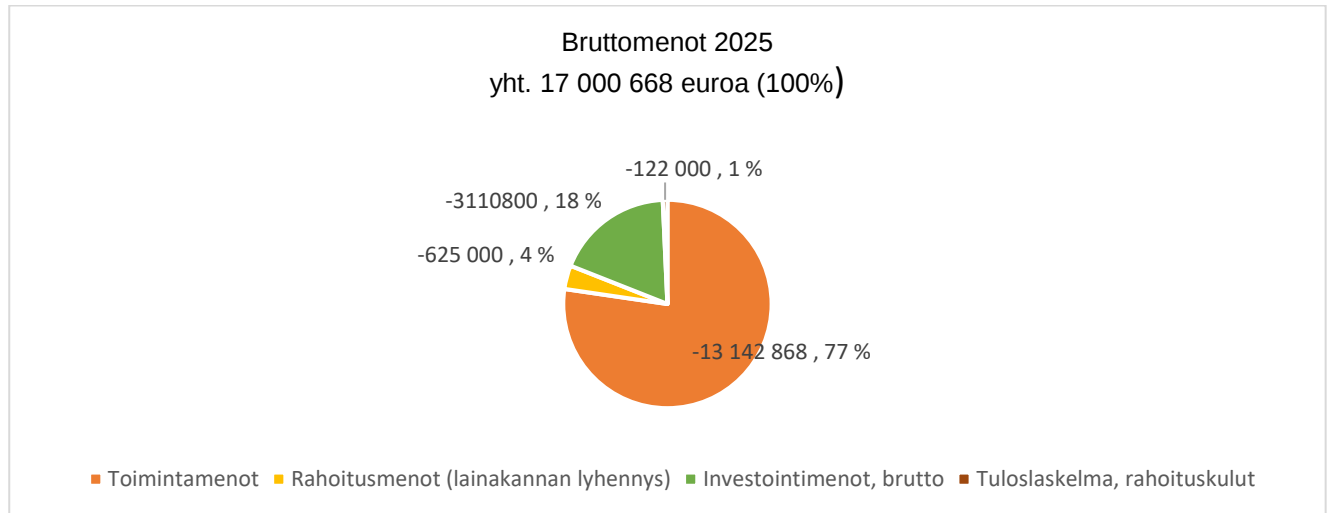
Investoinnit ovat sitovia hankeryhmittäin osatehtävätasolla nettona. Hankeryhmän jokaisen hankkeen osalta on esitettävä sanallinen hankekuvaus ja hankkeen tavoitteet. Lisäksi yli 1,0 milj. euron hankkeet ovat hankekohtaisesti sitovia.

Rahoitusosan sitovia tasvoja ovat antolainat ja ottolainat nettotasolla.

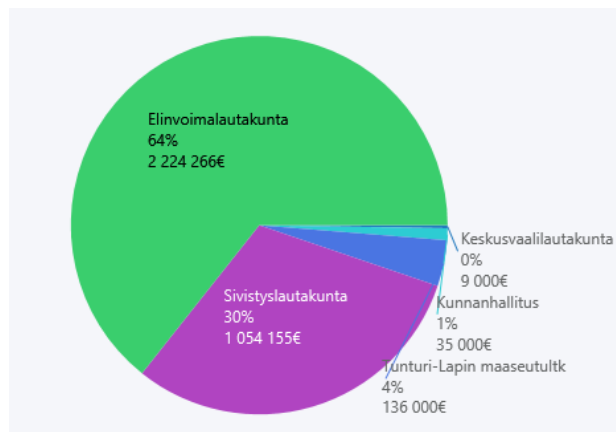
Vesihuoltolaitoksen tulosbudjetin sitova erä valtuustoon nähden on tilikauden tulos ja investointibudjetin osalta sitova taso on sama kuin muissakin kunnan investoinneissa eli osatehtävätaso hankeryhmittäin nettona. Rahoitusbudjetissa sitovia eriä ovat rahoituksen rahavirtaan sisältyvät antolainauksen, ottolainauksen ja oman pääoman muutosten erät nettomääräisenä.

1.5.1 Tilivelvolliset viranhaltijat

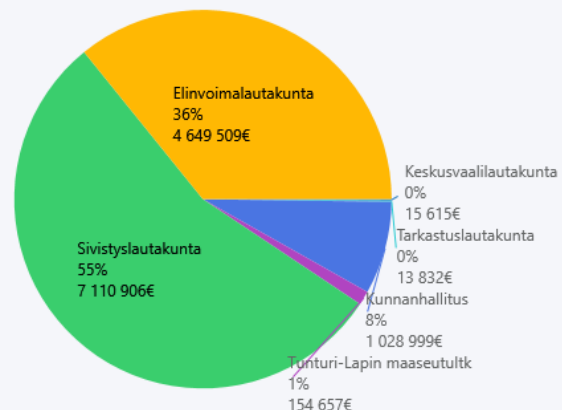
Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielinten jäsenet sekä toimielimien tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kuntalaki 125 §). Muonion kunnan tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kunnanjohtaja, palvelualuejohtajat ja tehtäväaluevastaavat.

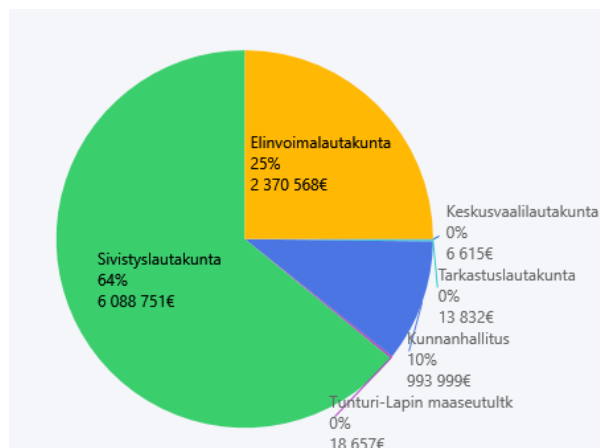
Toimintatulot (ulkoiset tilit) lautakunnittain

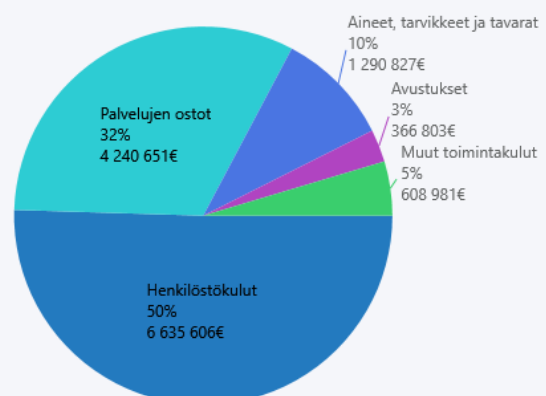
Toimintakulut (ulkoiset tilit) lautakunnittain

Toimintakate lautakunnittain

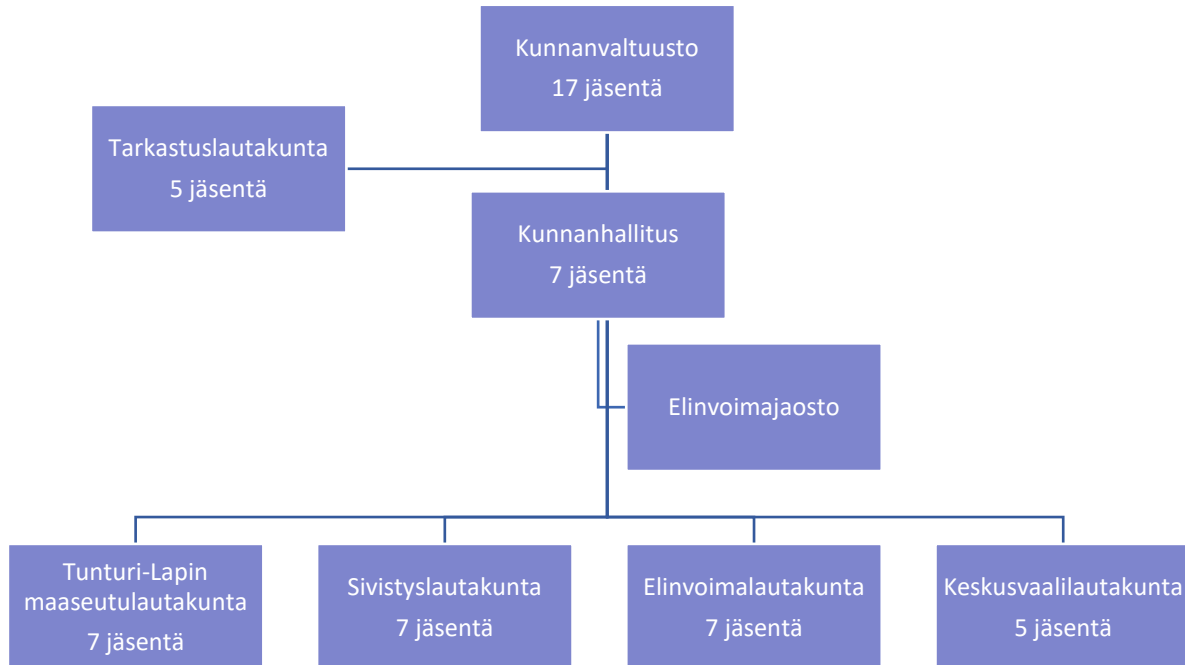

Käyttötalousmenot menolajeittain (ulkoiset ja sisäiset tilit)

1.6 Kunnan hallinto ja henkilöstö

Luottamushenkilöorganisaatio

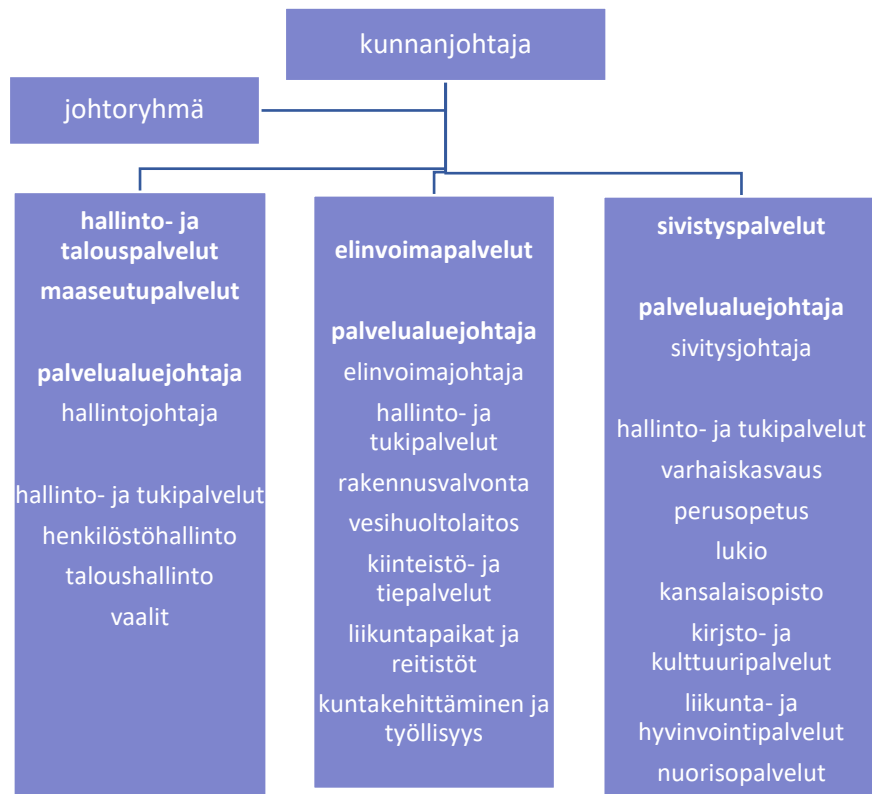

Henkilöstö

Vuonna 2025 henkilöstöä on n. 110 henkilötyövuotta. Tähän määrään ei ole laskettu kansalaisopiston opettajia tai ohjaajia eikä kesätyöntekijöitä. Suuria muutoksia henkilöstörakenteeseen ei tällä hetkellä ole tiedossa ja näin ollen henkilöstön määrän ennakoidaan pysyvän suurin piirtein samalla tasolla seuraavat vuodet. Suurimman muutoksen aiheuttavat eläköitymiset. Tulevina vuosina 2025–2027 eläkeiän saavuttaa n. 10 työntekijää.

Palvelualue	2025	2026	2027
Elinvoimapalvelut			
hallinto ja -tukipalvelut	2	2	2
rakennuspalvelut	1,5	1,5	1,5
vesihuoltolaitos	3,5	3,5	3,5
kiinteistö- ja tiepalvelut	6	6	6
liikuntapaikat ja reitit	4	4	4
kuntakehittäminen ja työllisyyspalvelut	5	5,5	5,5
Elinvoimapalvelut yhteensä	22	22,5	22,5
Keskushallinto			
hallinto- ja talouspalvelut	6,5	6,5	6,5
maaseututoimi	2	2	2
Keskushallinto yhteensä	8,5	8,5	8,5
Sivistyspalvelut			
hallinto	1,5	1,5	1,5
perusopetus	35	33	33
lukio	9	8	8

varhaiskasvatus	20	18	18
kansalaisopisto hallinto	2	2	2
kirjasto- ja kulttuuripalvelut	6	6	6
nuorisopalvelut	3,5	3,5	3,5
liikunta- ja hyvinvointipalvelut	2	2	2
Sivistyspalvelut yhteensä	79	74	74
Koko kunta yhteensä	109,5	105	105

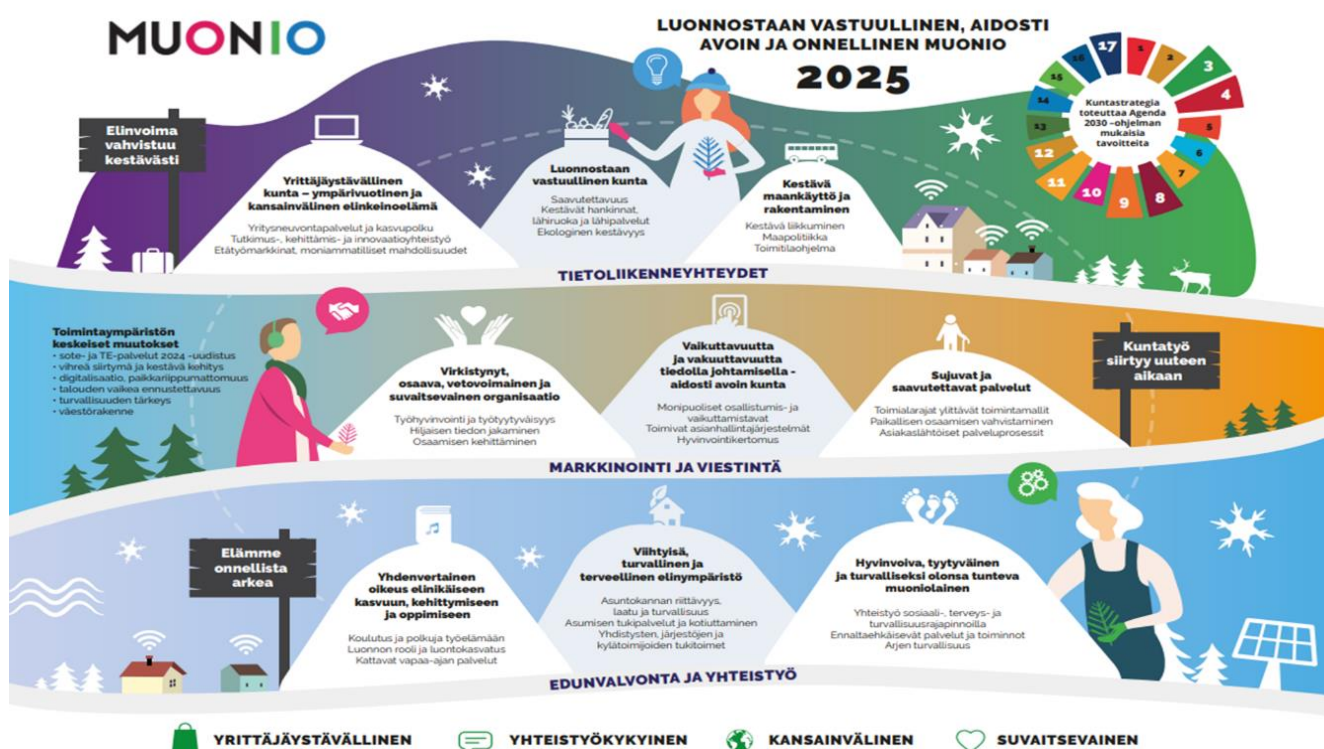

1.7 Kuntastrategia ja toiminnalliset tavoitteet

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Valtuusto hyväksyi 13.6.2022 kuntastrategian päivityksen vuosille 2021–2025 ja se toimii talousarvion ja taloussuunnitelman perustana ja ohjeena. Strategian päivitysprosessissa säilytettiin koko strategiakaudeksi 2017–2025 asetettu visio, kärkiteemat ja toimintaa ohjaavat periaatteet eli arvot.

Kuntastrategiassa kunnan tahtotilana on olla luonnollisesti vastuullinen, aidosti avoin ja onnellinen Muonio. Elinvoiman tahdotaan vahvistuvan kestävästi, muoniolaisten arjen olevan onnellista ja kuntatyön siirtyvän uuteen aikakauteen. Toiminnan keskiössä ovat yrittäjyys, yhteistyökyky, suvaitsevaisuus ja kansainvälisyys

1.7.1 Valtuustokauden 2021 – 2025 painopisteet

Elinvoima vahvistuu kestävästi

Yrittäjystävällinen kunta – ympärivuotinen ja kansainvälinen elinkeinoelämä

- Edistämme mahdollisuuksia monipuoliseen, ympärivuotiseen, kansainväliseen ja monipaikkaiseen elinkeinoelämään. Vahvistamme Muonion asemaa ja sijaintia merkittävänä tutkimus-, testaus- ja osaamisalueena uusille innovaatioille, teknologioille ja tuotantokehitykselle, joissa voidaan hyödyntää luonnon ja ilmastoon olosuhteita kestävästi. Tuemme elinkeinojamme korona- ajasta elpymisessä.
- ✓ Laadukkaiden ja monipuolisten yritysneuvontapalveluiden tarjoaminen yrityksille eri tilanteisiin, erityisesti kasvupolulla tukemiseen
- ✓ Yritysten, oppilaitosten ja kunnan välisen verkottumisen ja yhteistyön edistäminen paikallisesti, seutukunnallisesti ja kansainvälisesti. Edistämme työelämän ja oppilaitosten yhteistyön tiivistymistä.
- ✓ Etätyömarkkinoiden ja muiden moniammatillisten mahdollisuuksien hyödyntämisen edistäminen ympärivuotisen työllistymisen keinoina.

Luonnostaan vastuullinen kunta

- Vahvistamme kunnan ekologista kestävyyttä ja pidämme huolta luontoympäristöstä yhdessä yrityskentän toimijoiden, sidosryhmien ja kuntalaisten kanssa.
  - ✓ Liikenneyhteyksien, joukkoliikenteen ja alueen saavutettavuuden kehittäminen
  - ✓ Kiertotalouden, lähiruuan ja – palveluiden käytön edistäminen sekä kestävien hankintojen periaatteiden huomioiminen hankinnoissa
  - ✓ Ekologisesti kestävä kunnan tiekartan ja toimenpideohjelman laatiminen

Kestävä maankäyttö ja rakentaminen

- Ohjaamme kestävä maankäyttöä ja rakentamista kaavoituksella, maapolitiikalla ja liikenneverkkosuunnittelulla.
  - ✓ Kestävän liikkumisen strategian laatiminen ja toimeenpano
  - ✓ Maapoliittisen ohjelman laatiminen
  - ✓ Kunnan omistamien kiinteistöjen toimitilaohjelman päivittäminen ja täytäntöönpano

Kuntatyö siirtyy uuteen aikaan

Yhteistyöllä sujuvat ja saavutettavat palvelut

- Kehitämme palveluidemme laatua, saavutettavuutta ja asiakaslähtöisyyttä: suunnittelemme ja tuotamme yhä enemmän palveluita yhteistyössä asiakkaiden, henkilöstön ja sidosryhmien kanssa osallistamalla, heidän osaamistaan hyödyntäen ja vahvistaen.
  - ✓ Kunnan palveluprosessien muotoilun käynnistäminen, systemaattinen kehittäminen ja osaamisen vahvistaminen
  - ✓ Avustusjärjestelmien yhtenäistäminen ja monipuolistaminen
  - ✓ Kunnan toimialarajat ylittävien toimintamallien ja paikallisen osaamisen sekä yhteistyön hyödyntäminen saavutettavien, oikea-aikaisten, monipuolisten ja matalan kynnyksen palveluiden tuottamisessa, palvelunohjauksessa sekä kohderyhmien saavuttamisessa.

Vaikuttavuutta ja vakuuttavuutta tiedolla johtamisella – aidosti avoin kunta

- Panostamme laadulliseen asioiden valmisteluun, arvioimme päätösten ennakkovaikutuksia ja mahdollistamme tietoon pohjautuvan päätöksenteon. Ylläpidämme rakentavaa keskustelukulttuuria henkilöstön, päätäjien ja kuntalaisten kanssa. Hyvällä tietoon pohjautuvalla päätöksenteolla saamme toimintaan lisää toivottua vaikuttavuutta ja rakennamme luottamusta kuntalaisten ja kunnan välillä.
  - ✓ Avoimuuden, läpinäkyvyyden sekä osallistumis- ja vaikuttamistapojen kehittyminen
  - ✓ Yhtenäisten asiahallintajärjestelmien käyttäminen ja siihen liittyvien valmiuksien vahvistaminen säännöllisesti
  - ✓ Hyvinvointikertomuksen käyttöönotto tiedolla johtamisen työvälineeksi ja sitä toteuttavien suunnitelmien toimeenpano

Virkistynyt, osaava, vetovoimainen ja suvaitsevainen organisaatio

- Uudistamme organisaatiokulttuuriamme ketterään, kokeilevaan ja osallistavaan suuntaan. Meidät tunnetaan työtyytyväisyydestä, yhteistyökykyisistä ja osaavasta henkilökunnasta.
  - ✓ Teemme tekoja työhyvinvoinnin ja - tyytyväisyyden eteen veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi
  - ✓ Otamme käyttöön tapoja hiljaisen tiedon ja osaamisen siirtämiseksi sekä jakamiseksi
  - ✓ Henkilöstön ja luottamishenkilöiden kouluttautumisen tukeminen, mahdollistaminen ja osaamisen päivittämiseen kannustaminen

Elämme onnellista arkea

Yhdenvertainen oikeus elinikäiseen kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen

- Uudistamme sivistyspalveluiden toimintatapoja ottamalla käyttöön uusia innovaatioita palvelutuotannossa. Järjestämme laadukasta 2. asteen koulutusta Muoniossa. Panostamme koronan aiheuttamien oppimiseen ja kasvuun liittyvien haasteiden korjaamiseen.
  - ✓ Yhteistyömahdollisuuksien aktiivinen etsiminen ja yhteistyön tiivistyminen koulutuksen järjestämisessä sekä yhtenäisen koulupolun mahdollistamisessa Muoniossa vähintään toiselle asteelle asti. Luomme työpolkuja työelämään.
  - ✓ Luonnon roolia hyvän olon lähteenä vahvistetaan ottamalla luontokasvatus läpileikkaavaksi teemaksi varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle sekä vapaa-ajan palveluihin vauvasta ikääntyviin.
  - ✓ Vapaan sivistystoimen, kuten kulttuurin, kansalaisopiston ja kirjastojen toimintojen, hyvinvointivaikutusten sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen koko kunnan alueella.

Viihtyisä, turvallinen ja terveellinen elinympäristö

- Mahdollistamme terveellisen ja turvallisen asumisen sekä viihtyisän elinympäristön vahvistamalla asuntokantaa. Kotiuttamalla ja kotouttamalla kaikki halukkaat Muonioon muuttajat saamme lisää osaavaa työvoimaa alueelle. Luomme edellytyksiä myös kylien kehittymiselle yhdessä kylätoimijoiden, yhdistysten ja asukkaiden kanssa.
  - ✓ Asuntokannan laadun ja turvallisuuden kehittymisen edistäminen sekä fyysisen ympäristön viihtyisyyden ja siisteyden edistäminen koko kunnan alueella.
  - ✓ Asumisen mahdollistamiseksi tarvittavien tukipalveluiden ja tuen järjestäminen
  - ✓ Monipuolisten tukitoimien tarjoaminen kylätoimijoille ja yhdistyksille.

Hyvinvoiva, tyytyväinen ja turvalliseksi olonsa tunteva muoniolainen – mahdollisuus tasapainoiseen ja onnelliseen elämään

- Kehitämme sotetu-palveluita yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Moniammatillisella yhteistyöllä pyrimme turvaamaan sotetu-palveluiden laatua, saatavuutta ja läheistä saavutettavuutta. Panostamme koronan jälkeisen fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvointivelan korjaamiseen.
  - ✓ Teemme yhteistyötä toimiala- ja kuntarajat ylittävien yhteisten toimintamallien rakentamiseksi ja käyttöönottamiseksi hyvinvointialueen kanssa
  - ✓ Henkistä ja sosiaalista hyvinvointia tukeviin ennaltaehkäiseviin palveluihin ja toimintoihin panostaminen
  - ✓ Arjen turvallisuuden edistäminen

Strategian läpileikkaavat painopisteet: toimivat tietoliikenneyhteydet, markkinointi ja viestintä, edunvalvonta ja yhteistyö

Jokaiselle painopisteelle on määritelty kolme keskeisintä toimenpidettä. Kuntastrategiaa toteutetaan ennen kaikkea ohjelmien, suunnitelmien ja hankkeiden kautta. Strategialle laaditaan aikataulutettu toimeenpanosuunnitelma, jossa määritellään myös vastuutahot toimenpiteille. Strategia-asiakirjaan on määritelty kunkin painopisteen kannalta kunnalle strategisesti merkittävät kumppanit.

Indikaattorit ja seuranta

Muonion kuntastrategia toteuttaa erityisesti Agenda 2030 -kestävän kehityksen toimintaohjelman mukaisista tavoitteista tavoitetta 3 (Terveyttä ja hyvinvointia), 4 (Hyvä koulutus), 8 (Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua), 9 (Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria) sekä 11 (Kestävät kaupungit ja yhteisöt). Lisäksi strategia toteuttaa tavoitteita 10 (Eriarvoisuuden vähentäminen), 12 (Vastuullista kuluttamista) ja 17 (Yhteistyö ja kumppanuus).

Tavoiteindikaattoreita viedään talousarvioon ja seuranta on osa talouden toteutumisen prosessia. Mittaamme kuntastrategian kestävyysmittareilla talousarviossa sitä, kuinka saavutamme palvelulupauksiamme; näin pysymme kytkemään kunnan strategisen kehityksen suhteessa laajemmin valtakunnan kehitystasoon.

1.8 Suunnitelma kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Hallintosäännön 49 §:n mukaan kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Kunnanhallitus on hyväksynyt kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 4.11.2019.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalle ja kuntakonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisvaltaisesta järjestämisestä vastaa kunnanhallitus.

Sisäinen valvonta jaetaan sisäiseen tarkkailuun ja sisäiseen tarkastukseen. Sisäinen tarkkailu on jatkuvaa toimintaan liittyvien työvaiheiden tai erillisten toimenpiteiden ja varojen käytön valvontaa. Sisäinen tarkkailu edellyttää täsmällisiä valtuuksien ja vastuiden määrittämiä sekä kattavia laskenta- ja raportointijärjestelmiä. Sisäisestä tarkkailusta vastaa kukin esimies.

Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa tarjoamalla objektiivisen, riippumattoman ja järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sisäinen tarkastus on aktiivista, järjestelmällistä ja avointa toimintaa, jossa tarkastuksen kohde tietää suorituksensa oleva arvioinnin kohteena. Tarkastuksen kohteena ovat toimintalinjaukset, -periaatteet, resurssien käyttö ja tavoitteiden toteutuminen. Sisäinen tarkastus tehdään toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sillä tarkoitetaan systemaattisia menettelyjä, joiden mukaisesti tunnistetaan, luokitellaan, arvioidaan ja mitataan merkittävimmät riskit sekä määritellään toimintatavat niiden välttämiseksi, hallitsemiseksi ja raportoimiseksi. Tällöin on otettava huomioon sisäiset ja ulkoiset riskit, niiden mitattavuus sekä eri riskiluokat. Omaisuuden, toiminnan ja henkilöstön vakuuttaminen on osa riskienhallintaa ja on huolehdittava, että vakuutukset ovat ajan tasalla. Riskejä voidaan luokitella esimerkiksi strategisiin riskeihin, toimintariskeihin, henkilöriskeihin sekä toimitilariskeihin. Muonion kunnan riskikartoittaminen on tehty riskilomakkeeseen, jossa palvelualuejohtajat sekä kunnanjohtaja ovat arvioineet toimipisteensä merkittävät riskit ja esittänyt näihin liittyvät toimenpiteet.

Vuonna 2025 merkittävät strategiset riskit liittyvät vahvasti valmius- ja varautumiskokonaisuuksiin. Myös odottamattomat muutokset kunnan tulopohjassa ja esimerkiksi kuntakonsernijohtaminen päivittämisen tarve nostettiin arvioissa kohtalaisiksi riskeiksi. Toimintariskeissa korostuvat ICT- ja ohjelmistopalveluiden verkoston tarkistaminen, päivittäminen ja ajankohtaisen tilannekuvan laatiminen. Tietoturva- ja laiteturvallisuus arvioidaan merkittäväksi riskiksi. Hallinto- ja talouspalveluiden prosessikuvaukset on syytä laatia sekä päivittää. Niin sivistyspalveluissa kuin elinvoimapaalveluissa korostuvat yhdyspintapalveluiden yhteistyö ja sopimuksellisuuden valvominen (suhteessa Lapin hyvinvointialueeseen sekä Tunturi-Lapin ja Pellon TE- palvelualueeseen).

Henkilöstöriskeissa on tunnistettu ohuet henkilöstöresurssit, hiljaisen tiedon siirtäminen ja henkilöstövaihdokset, ohut dokumentaatio (keskeisistä työtehtävistä), sijaisuusjärjestelyt sekä mm. rekrytointihaasteet. Toimitilariskeissa korostuu toimitilaohjelman johtaminen sekä käytännön toteuttaminen. Keskeisenä toiminnallisena muutoksena on varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintakulttuurin muutos osana uusia tilaratkaisuja, joihin kunnan on varauduttava myös osana riskienhallinnan suunnitelmaa.

1.8.1 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma vuodelle 2025

Riskienhallinnan kartoittamisen pohjalta päätetään valvottaviksi kohteiksi poimia korkeimman riskiluokan riskit (riskiluokka 3).

Käytännössä vuoden 2025 aikana siis keskitytään valvonnassa tarkkailemaan erityisesti a) valmius- ja varautumisvalmiutta, b) ICT- ohjelmistojen hallittavuutta sekä hallinto- ja talouspalveluiden prosessikuvausta, c) toimintalaohjelman toteutumista ja investointijohtamista sekä d) varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintakulttuurin muutosta osana uusia tilaratkaisuja.

Riskiluokat: 1 = vähäinen riski 2 = kohtalainen riski 3= merkittävä riski

1.8.2 Strategiset riskit

Esim. toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelutarpeisiin liittyvät merkittävät muutokset, palvelujen vaihtoehtoihin järjestämistapoihin liittyvät riskit, kunnan tulopohjassa tapahtuvat muutokset, suuronnettomuudet, ympäristöriskit ja asukkaiden terveyteen kohdistuvat uhat.

Valvottava kohde	Merkittävät riskit	Riski-luokka	Valvontatoimenpiteet	Vastuuhenkilö
Hallinto- ja talouspalvelut				
Kunnan tulopohjassa tapahtuvat muutokset ja kestävä konsernijohtaminen	Talouden hallinta ja taloudellisten resurssien riittävyys, menojen kasvu ja tulopohjan riittävyys. Henkilöstön riittävyys muutoksien johtamisessa Kestävä konsernirakenne.	2	Aktiivinen osallistuminen uudistus- ja toimeenpanoryhmiin, palveluprosessien resurssi- ja kustannustehokas suunnittelu ja toimenpiteiden toteuttaminen. Aktiivinen vuoropuhelu Laphan kanssa. Tiedolla johtaminen osana strategista konsernisuunnittelua ja johtamista. Tiedottaminen ja reagointi.	kunnanjohtaja
Varautuminen häiriötilanteisiin	Energian saannin epävarmuus, ruoka- ja huoltovarmuus, turvallisuusuhat, sota, kyber- ja tietoturvaturvallisuus	3	Varautumis- ja valmiustyön päivittäminen ja käytännön harjoitukset Viestintä	hallintojohtaja
Sivistyspalvelut				
Palveluiden tuottaminen häiriötilanteissa	Miten lakisääteiset palvelut tuotetaan asianmukaisesti tai katkeamatta häiriötilanteissa (varhaiskasvatus, opetus, kirjasto, muut palvelut)	3	Suunnitelmien ylläpito ja harjoittelu, yhteistyö, viestintä	sivistysjohtaja
Elinvoimapaalvelut				
Ympäristö- ja infrariskit	Vesi- ja viemärlaitoksen häiriötilat & kyber- ja tietoturva- ja tietoturvavaikuttaminen Sähkönjakeluhäiriöt	3	Ajantasainen korjaussuunnitelma Toteutetut investoinnit/ kunnan vesihuoltojärjestelmä Varautuminen, tiedottaminen ja neuvonta	elinvoimajohtaja

1.8.3 Toimintariskit

Esim. häiriöt toiminta- ja työketjuissa, tietoturvallisuusriskit, laiteturvallisuusriskit, sopimustoiminnan riskit

Valvottava kohde	Merkittävät riskit	Riskiluokka	Riskiin varautuminen/ Valvontatoimenpiteet	Vastuuhenkilö
ICT- ja ohjelmistopalveluiden päivittäminen ja ajan-kohtainen tilannekuva Automatisaatio sekä tekoäly osana hallintopalveluita	Hallitsemattomuus, päällekkäisyys, vastuajaot, Kustannus- ja resurssitehokkuus, automatisaation hyödyntäminen/ hyödyntämättä jättäminen In house – lakivalmistelu ja tulevaisuus	3	ICT- ja ohjelmistopalveluiden läpikäynti ja selkeämmän tilannekuvan kirkastaminen (elinkaarimalli) Tulevaisuuden ratkaisujen valmistelu sekä yhteensovittaminen Toimenpiteet automatisaation ja tekoälyn tehostamiseksi Aktiivinen yhteistyö ja valmistelu Koulutus Edunvalvonta	kunnanjohtaja
Tietoturva- ja laiteturvallisuus	Tieto- ja laiteturvallisuuden hallinta	3	Koulutus ja valvonta	hallintojohtaja
Hallinto- ja talouspalveluiden prosessien kuvaus	Dokumentaatio, hiljainen tieto osana prosessien hallintaa, epäselvät vastuu- ja roolijaot, muutokset sekä uudet yhteistyö-rajapinnat toimintaketjuissa (mm. Monetra oy)	3	Prosessien avaaminen ja tarkistaminen, dokumentaation ja sopimuksellisuuden vahvistaminen	hallintojohtaja
Rajapintayhteistyö hyvinvointipalveluiden ja hyvinvoinnin edistäminen	Tiedonkulkua ja yhteensovittaminen Yhteistyön konkretisoituminen Palveluiden tuottaminen Vastuualueet	1	Tiivis yhteistyö ja verkostoyhteistyö	Sivistysjohtaja
Sopimuksellisuus ja rajapintayhteistyö TE- alueen kanssa	Tiedonkulkua ja yhteensovittaminen Yhteistyön konkretisoituminen Palveluiden tuottaminen ja roolit Vastuualueet	2	Tiivis yhteistyö ja verkostoyhteistyö	elinvoimajohtaja
Investointijohtaminen	Valvonta, resurssien riittävyys, sopimuksellisuus	3	Pidemmän aikavälin suunnitelman laatiminen	elinvoimajohtaja

1.8.4 Henkilöriskit

Esim. terveysriskit, turvallisuusriskit, henkilöstön vaihtuvuus ja saatavuus, osaamistason heikkeneminen, avainhenkilön menettäminen

Valvottava kohde	Merkittävät riskit	Riskiluokka	Riskiin varautuminen/ Valvontatoimenpiteet	Vastuuhenkilö
Hallinto- ja talouspalvelut				
Sijaisjärjestelyt ja jatkuvuuden hallinta	Särkymävara ohut, työprosessien lamaantuminen tai työkuorman keskittyminen liikaa yksittäisille työntekijöille ("työkuormapiikit"), henkilövaihdoksien riskit sekä katkokset, hiljaisen tiedon dokumentointi, tieto ei liikaa yksittäisten työntekijöiden varassa	2	Dokumentointi ja tiedon siirto, suunnitelmallisuus Vuosikellojen vahvistaminen & ennakointavuus Toimintojen automatisaatio ja sähköistäminen, toimintojen ulkoistaminen Aktiivinen vuorovaikutus ja yhteistyö (mm. säännölliset tiimipalaverit ja tilannetarkistuspälyverit)	kunnanjohtaja
Sivistyspalvelut				
Organisaatiouudistuksen kehittäminen, henkilöstön sijaisjärjestelyt	Dokumentointi ja tiedot-taminen, viestintä, sitout-taminen, työäärä, vi-ranhaltijoiden sijaisjärjes-telyt	2	Tiedottaminen ja viestintä Prosessien dokumentointi ja tar-peeksi yksilöidyt kuvaukset Sisäinen yhteistyö	sivistysjohtaja
Elinvoimapaalvelut				
Rekrytointihaasteet, henkilöstömuutokset	Poistumiset ja tästä ai-heutuvat katkokset pal-veluiden tuottamisessa, ei saada rekrytoitua osaa-ja, krooninen henki-löstövaje, työkuormitus, palveluiden tuottami-ssa viivettä ja haas-tetta, henkilöstön sitoutu-minen ja motivointi	2	Markkinointi ja imago Yhteistyön vahvistaminen naapuri-kuntien kanssa	elinvoimajohtaja

1.8.5 Toimitilariskit

Esim. tilojen esteettömyys, tilojen kunto, työskentelyolosuhteet, paloriskit, sisäilmariskit, rikosturvallisuusriski, korjaus- ja rakennustyöt, lääkkeiden, kemikaalien ja kaasujen säilytys

Valvottava kohde	Merkittävät riskit	Riski-luokka	Riskiin varautuminen/ Valvontatoimenpiteet	Vastuuhenkilö
Hallinto- ja talouspalvelut				
Toimitilaohjelman strateginen johtaminen	Sitoutuminen päätöksiin ja linjauksiin, kestävä kuntata-lous, toimeenpano työnhallinto, voimassa olevien vuokraso-pimuksien jatko	2	Toimitilaohjelman päivittämi-nen, tiedolla johtaminen ja evaus Taloushallinto tiiviimmin osaksi strategista johtamista/pitkän ai-kävlin suunnitelmat sekä to-teutus Vuorovaikutus keskeisten si-dosryhmien kanssa (mm. Lapha) Yhteistyö	kunnanjohtaja
Sivistyspalvelut				
Varhaiskasvatuksen ja perus-opetuksen toimintakulttuurin muutos osana tilaratkaisuja	työviihtyvyys ja hyvinvointi, investointien etenemisen ai-kataulussa ja muuttoaika-taulun toteutuminen ja	3	Yhteistyön toimitilavalmistel-lussa ja toimintakulttuurin muu-tosparraus Viestintä Osallistaminen	sivistysjohtaja

	toteuttaminen, toimivat tilat työnteolle ja asiakkaille			
Elinvoimapalvelut				
Toimitilaohjelman käytännön valmistelu sekä toimeenpano	Tilojen poistaminen käytöstä, tilat eivät terveellisiä tai toimivia, ja lyhyentähtäimen investoinnit, ratkaisujen vaikutukset vetovoimaan Hallittu muutto ja muutos	3	Toimitilaohjelman toteutuminen Pitkántähtäimen suunnitelmien laatimisen tila ja näiden noudattaminen, päätöksien toimeenpanoprosessi Toteutunut muutto	elinvoimajohtaja

1.9 Kuntakonserni

Muonion kunnan tytäryhtiöitä ovat kunnan kokonaan omistamat Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu, Asunto Oy Kullero, Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy (1.1.2024 alkaen). Kunnalla on 51 %:n omistusosuus kahteen kiinteistöyhtiöön, Wintertestcenter Oy:n kanssa yhdessä omistamaan Kiinteistö Oy Muonion Hillaan ja Harrinivan Lomakeskus Oy:n kanssa yhdessä omistamaan Kiinteistö Oy Muonion Lakkaan.

Muonion kunta hoitaa Kiinteistö Oy Muonion Kotikonnun, Hillan ja Lakan sekä Asunto Oy Kulleron isännöinnin ja taloushallinnon tukipalvelut.

Kunnan konsernirakenne:

Tytäryhteisöt

– Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy	100 %
– Asunto Oy Kullero	100 %
– Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu	100 %
– Kiinteistö Oy Muonion Hilla	51 %
– Kiinteistö Oy Muonion Lakka	51 %

Kuntayhtymät:

– Kemi-Tornionlaakson koulutusky Lappia	3,09 %
– Lapin liitto	1,30 %
– Lapin Jätehuolto kuntayhtymä	5,5 %

Osakkuusyhteisöt: ei ole yhdistelty konsernitaseeseen

– Alamuonion Autola Oy	23 %
– Jerisjärven Huolto Oy*	21,8 %

*Kunnan strategisena tavoitteena on tulla osakkaaksi Jerisjärven huolto Oy:n. Vuoden 2024 loppuun mennessä tavoitteena on omistaa yhtiön osakkeista 21,8 %.

1.9.1 Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu ja Asunto Oy Kullero

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisena tavoitteena on huolehtia kokonaisvaltaisesti rakennusten ylläpidosta ja asuntojen kunnosta, niin että ne täyttävät vuokralaisten asumisvaatimukset.

Vuonna 2025 eräänä keskeisenä tavoitteena on tehdä konsernirakennetarkastelu ja päivittää konserniohjeistus. On tarkasteltava taloyhtiöiden fuusioimisen mahdollisuutta sekä isännöinnin roolin terävöittämisestä. On päivitettävä investointiohjelma ja kiinteistösalkku tytäryhteisön osalta.

Taloudelliset tavoitteet

Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu ja Asunto Oy Kullero ovat vapaaehtoisessa velkasaneerauksessa, joka on sovittu kiinteistöjen päärahoittajan Valtiokonttorin kanssa vuonna 2011. Kotikontun velkasaneeraus loppui vuonna 2023. Yhtiöiden tavoitteena on pitää käyttöaste niin korkeana, että ne pystyvät ilman omistajan, Muonion kunnan, taloudellista apua selviytymään saneerausohjelmasta ja tekemään tarvittavat vuosihuollot ja perusparannukset. Vuokratason pitäminen kustannustasoa vastaavana kuuluu yhtiöiden hallitusten tehtäviin.

Toimintaan liittyvät riskit

Vuokra-asteen putoaminen kiinteitä kustannuksia pienemmäksi vaatii omistajan rahallista tukea yhtiöiden saneerauskohteiden tai jopa toimintamenojen kattamiseen.

Toimintavuoden ja suunnitelmavuosien tavoitteet

Vuokrattujen tilojen käyttöasteen tulee olla vähintään 90 %.

Kulleron taloudellinen tilanne ei mahdollista kaikkia tulevien vuosien suurempia korjauksia, vaan niihin tarvitaan emon avustusta tai lainaa. Ensi vuonna keskeistä on laatia pidemmän tähtäimen suunnitelma kiinteistö- ja taloyhtiölle.

1.9.2 Kiinteistö Oy Muonion Hilla ja Kiinteistö Oy Muonion Lakka

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisena tavoitteena on huolehtia kokonaisvaltaisesti rakennusten ylläpidosta ja asuntojen kunnosta, niin että ne täyttävät vuokralaisten asumisvaatimukset.

Vuoden 2020 alusta Kiinteistö Oy Hillan ja Lakan isännöinti ja taloushallinto siirrettiin Muonion kunnan hoidettavaksi. Kiinteistöhoito on siirretty kunnan vastuulle 1.1.2023 alkaen.

Vuonna 2025 eräänä keskeisenä tavoitteena on tehdä konsernirakennetarkastelu ja päivittää konserniohjeistus. On tarkasteltava taloyhtiöiden fuusioittamisen mahdollisuutta sekä isännöinnin roolin terävöittämisestä. On päivitettävä investointiohjelma ja kiinteistösalkku tytäryhteisön osalta.

Taloudelliset tavoitteet

Taloudellisena tavoitteena on pitää käyttöaste niin korkeana, että yhtiöt pystyvät toimimaan ilman omistajien taloudellisia avustuksia.

Toimintaan liittyvät riskit

Vuokra-asteen putoaminen niin alhaiseksi, että tarvitaan omistajan rahallista tukea yhtiöiden saneerauskohteiden tai jopa toimintamenojen kattamiseen. Kiinteistöjen kunnan ylläpito ja parantaminen keskeisiä tavoitteita. Ensi vuonna keskeistä on laatia pidemmän tähtäimen suunnitelma kiinteistöyhtiöille.

Toimintavuoden ja suunnitelmavuosien tavoitteet

Vuokrattujen tilojen käyttöasteen tulee olla vähintään 90 %.

1.9.3 Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy

Kunta yhtiöitti ruoka- ja siivouspalvelut 1.1.2024 alkaen ja yhtiön toimitusjohtajana toimii ravitsemis- ja siisteyspäällikkö. Perustettavaan yhtiöön siirtyi myös kunnan työpajan kuljetuspalvelut. Kuljetuspalvelut hoitavat ruoan ja muiden tarvikkeiden kuljetuksia kunnan yksiköille, palveluasumisyksiköille, hyvinvointikeskukseen sekä eri sidosryhmien yksiköihin.

Yhtiö jatkaa toimintaa keskuskeittiön ja kunnan tiloissa.

Keskuskeittiö toimii Lappian toimipisteessä ja tuottaa ruokapalveluja mm. kouluille, päiväkodeille, työpajalle ja Lapin hyvinvointialueen ikäihmisten palveluasumisyksikköihin, vuodeosastolle ja kehitysvammaisten päivätoimintaan sekä kotipalvelun asiakkaille. Keskuskeittiön ravintola on avoinna myös ulkopuolisille asiakkaille.

Keskuskeittiö toimii arkipäivisin klo 7.00–15.00 ja lounastarjoilu toteutetaan koulujen toimintapäivinä. Aterioita valmistetaan kouluvuoden aikana:

- lounaat 480 kpl/pvä
- päivälliset 60 kpl/pvä
- oheistuotteet, kokoustarjoilut ja kahvilatuotteet

Siivouspalvelua tuotetaan arkisin klo 5.00 – 15.00 kunnan kiinteistöille ja Ammattiopisto Lappialle.

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Ruokapalvelu edistää hyvinvointia ja tarjoavat asiakkaille mahdollisimman terveellistä sekä maistuvaa ruokaa. Keskuskeittiön tavoite on tuottaa hyvää ja ravitsevaa ruokaa elintarvikelain asettamien suositusten mukaisesti. Tavoitteena on lisätä kestävästi kasvisten käyttöä ja minimoida ruokailun väliin jättävät asiakkaat.

Siivouspalvelut huolehtivat kiinteistöjen puhtaanapidosta ylläpito- ja perussiivouksin.

Suurin tavoite on uuden Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy:n toiminnan kehittäminen käynnistämisen jälkeen.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla

indikaattori	2023	2021	2019	2017
kouluruuan väliin jättävät oppilaat 8.-9.lk	-	37,5	26,8	39,5

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

- Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy:n yhtiön rakenteen ja palveluiden kehittäminen
- Yhtenäiskoulun kouluruoan menekkiin vaikuttaminen
- Uusien ravitsemissuosituksien mukainen reseptiikan kehittäminen
- Yhteistyö Lapin hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Ekologisen kestävyys ja luontoympäristön vahvistaminen; ravinnon hiilijalanjäljen hallitseminen	Lähiruuan (Lappi) käyttäminen keskimäärin 3 viikon välein. Alueen ihmisten kannustaminen laadukkaan lähiruuan tuottamiseen, riittävä määrärahavaraus lähiruokaan.	Lähiruokapäiviä vähintään 15 päivää/vuosi
Luotettava yhteistyökumppani; sidosryhmätyöskentely	Sidosryhmätapaamiset (2 krt/vuosi)	Toteutuneet sidosryhmätapaamiset

2 Käyttötalousosa

2.1 Vaalit

Vuonna 2025 järjestetään aluevaalit ja kuntavaalit, vuonna 2026 ei toimiteta säännönmukaisia vaaleja ja vuonna 2027 toimitetaan eduskuntavaalit.

C10 Vaalit	TP 2023	TA2024	TA 2025	Muutos%	SU 2026	SU 2027
Tuet ja avustukset	4356	12000	9000	-25 %	0	4000
TOIMINTATUOTOT	4356	12000	9000	-25 %	0	4000
Henkilöstökulut	-5517	-10815	-12045	11 %	0	-5203
Palvelujen ostot	-942	-3300	-3300	0 %	0	-620
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-327	-250	-270	8 %	0	-340
TOIMINTAKULUT	-6786	-14365	-15615	9 %	0	-6163
TOIMINTAKATE YH-TEENSÄ	-2430	-2365	-6615	180 %	0	-2163
VUOSIKATE	-2430	-2365	-6615	180 %	0	-2163
TILIKAUDEN TULOS	-2430	-2365	-6615	180 %	0	-2163
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-2430	-2365	-6615	180 %	0	-2163
B10 Keskusvaalilautakunta						
Tuet ja avustukset	4356	12000	9000	-25 %	0	4000
TOIMINTATUOTOT	4356	12000	9000	-25 %	0	4000
Henkilöstökulut	-5517	-10815	-12045	11 %	0	-5203
Palvelujen ostot	-942	-3300	-3300	0 %	0	-620
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-327	-250	-270	8 %	0	-340
TOIMINTAKULUT	-6786	-14365	-15615	9 %	0	-6163
TOIMINTAKATE YH-TEENSÄ	-2430	-2365	-6615	180 %	0	-2163
VUOSIKATE	-2430	-2365	-6615	180 %	0	-2163
TILIKAUDEN TULOS	-2430	-2365	-6615	180 %	0	-2163
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-2430	-2365	-6615	180 %	0	-2163

2.2 Tarkastuslautakunta

Tehtävän kuvaus ja palvelulupaus

Hallinnon ja talouden tarkastus ja arvioinnin järjestäminen.

Tehtävän yleistavoitteet

Tarkastuslautakunnan tehtävä on kuntalain mukaisen tilintarkastuksen järjestäminen ja tavoitteena saada toimikautensa aikana kattava kuva kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä siitä, miten palvelualueet toteuttavat ja saavuttavat valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet. Tarkastuslautakunta pyrkii omilla toimenpiteillään vaikuttamaan siihen, että kunnan toiminta järjestetään kuntalaisten kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella ja tehokkaalla tavalla.

Tilintarkastusyhteisö on kaudella 2023–2027 KPMG Oy ja päävastuullinen tilintarkastaja on Juha Väärälä.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Elinvoimapalvelut: Toimintaan tutustuminen seuraavien aihealueiden osalta: Investoinnit Vesihuoltolaitos Jerisjärven huolto	Tutustutaan palvelualueen asettamiin toiminnallisiin tavoitteisiin kyseisissä yksiköissä. Kuullaan viranhaltijoita/ asianosaisia ja selvitetään: Investointien toteuma Vesihuoltolaitoksen saneerauksen tilanne Jerisjärven huollon toiminnan edistyminen	Onko ko. palvelualueen ja yksikön toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024 saavutettu (kyllä / ei) Tarkastuslautakunta saa tehtyä arvioinnin arviointikertomukseen
Keskushallinto: Toimintaan tutustuminen seuraavien palveluyksiköiden osalta: Taloushallinto Palkkahallinto	Tutustutaan palvelualueen asettamiin toiminnallisiin tavoitteisiin kyseisissä yksiköissä. Kuullaan viranhaltijoita/ asianosaisia ja muodostetaan tilannekuva taloushallinnon henkilöstömuutosten vaikutuksista. Arvioidaan palkkahallinnon ulkoistamisen jälkeistä toimintaa.	Onko ko. palvelualueen ja yksikön toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024 saavutettu (kyllä / ei) Tarkastuslautakunta saa tehtyä arvioinnin arviointikertomukseen
Sivistyspalvelut: Toimintaan tutustuminen seuraavien palveluyksiköiden osalta: Perusopetus Lukio	Tutustutaan palvelualueen asettamiin toiminnallisiin tavoitteisiin kyseisissä yksiköissä. Kuullaan viranhaltijoita/ asianosaisia ja selvitetään henkilöstön työhyvinvoinnin tilannekuva	Onko ko. palvelualueen ja yksikön toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024 saavutettu (kyllä / ei) Tarkastuslautakunta saa tehtyä arvioinnin arviointikertomukseen

C12 Tarkastustoimi	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos%	SU 2026	SU 2027
Henkilöstökulut	-3490	-3732	-3732	0 %	-3732	-3732
Palvelujen ostot	-17852	-10100	-10100	0 %	-10100	-10100
TOIMINTAKULUT	-21342	-13832	-13832	0 %	-13832	-13832
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-21342	-13832	-13832	0 %	-13832	-13832
VUOSIKATE	-21342	-13832	-13832	0 %	-13832	-13832
TILIKAUDEN TULOS	-21342	-13832	-13832	0 %	-13832	-13832
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-21342	-13832	-13832	0 %	-13832	-13832
B12 Tarkastuslautakunta						
Henkilöstökulut	-3490	-3732	-3732	0 %	-3732	-3732
Palvelujen ostot	-17852	-10100	-10100	0 %	-10100	-10100
TOIMINTAKULUT	-21342	-13832	-13832	0 %	-13832	-13832
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-21342	-13832	-13832	0 %	-13832	-13832
VUOSIKATE	-21342	-13832	-13832	0 %	-13832	-13832
TILIKAUDEN TULOS	-21342	-13832	-13832	0 %	-13832	-13832
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-21342	-13832	-13832	0 %	-13832	-13832

2.3 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen omana tehtävänä on kuntalain mukaisesti vastata kunnan hallinnosta, taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etuja, yleensä edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa, jota käyttää myös kunnanjohtaja. Kunnanhallitus, konsernijaosto ja kunnanjohtaja vastaavat konserni- ja omistajaohjauksesta. Elinvoimajaosto on kunnanhallituksen alainen jaosto.

B14 Kunnanhallitus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos%	SU 2026	SU 2027
Myyntituotot	55406	30400	33000	9 %	36000	36000
Tuet ja avustukset	56258	22000	2000	-91 %	2000	2000
Muut toimintatuotot	476073	0	0	0 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	587737	52400	35000	-33 %	38000	38000
Henkilöstökulut	-460640	-520730	-504149	-3 %	-485691	-485691
Palvelujen ostot	-536761	-528800	-490700	-7 %	-448200	-448200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22342	-14700	-7900	-46 %	-6900	-6900
Avustukset	-16417	-15500	-8500	-45 %	-8500	-8500

Muut toimintakulut	-47753	-23700	-17750	-25 %	-16750	-16750
TOIMINTAKULUT	-1083913	-1103430	-1028999	-7 %	-966041	-966041
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-496176	-1051030	-993999	-5 %	-928041	-928041
VUOSIKATE	-496176	-1051030	-993999	-5 %	-928041	-928041
Poistot ja arvonalentumiset	-37413	0	0	0 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-533588	-1051030	-993999	-5 %	-928041	-928041
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-533588	-1051030	-993999	-5 %	-928041	-928041

2.3.1 Yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut)

Tehtävän kuvaus

Hallinto- ja talouspalveluiden keskeinen tehtävä on toimia valtuuston ja kunnanhallituksen toimialaan kuuluvien asioiden valmistelussa ja täytäntöönpanossa sekä kunnan ja kuntakonsernin toimintojen yhteensovituksessa, suunnittelussa ja johtamisessa. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloutta ja kuntakonsernin muuta toimintaa. Hallinto- ja talouspalvelut vastaavat valtuuston, hallituksen, keskusvaalilauta-kunnan ja yhteistoimintaryhmän sihteerin tehtävistä.

Yleishallinnon (hallinto- ja talouspalveluiden) tehtäväalueelle kuuluvat hallinto- ja tukipalvelut ja taloushallinto sekä tehtäväyksikköinä henkilöstöhallinto, sisäinen viestintä ja tiedottaminen. Koska em. palvelualueen kokonaisuus on pieni suhteessa elinvoima- ja sivistyspalveluihin, joten tehtäväalueella kunnanhallituksen alla yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut) on talousarviossa sitova taso.

Taloushallintopalvelua myydään kunnan omistamille kiinteistöyhtiöille Kotikontu, Hilla ja Lakka sekä asuntoyhtiö Kullerolle. Yleishallinnon (hallinto- ja talouspalveluiden) myöntämiin avustuksiin sisältyy määräraha kunnan toimintojen järjestämiseksi kylillä, jossa ei ole kunnan kiinteistöä (1 000 euroa/kylä).

Ensi vuoden talousarviossa kunta valmistautuu olemaan mukana USO 8-verkostossa, joka painottuu luottamus-henkilöiden koulutukseen. Kehittämishankkeisiin on varattu Leader Tunturi-Lapin kautta tulevan EU-hankerahan kuntaosuus. Tunturi-Lapin Kehitys ry:n toimintaan on 40 000 euron määrärahavaraus. Ensilumen strategiseen kumppanuussopimukseen on varattu 55 000 euron määrärahavaraus, ja FIS- Tykkikisojen strategiseen kumppanuussopimukseen on varattu 5000 euron määrärahavaraus. Kunta valmistautuu olemaan mukana mahdollisessa elokuvakomission toiminnassa (10 000 euron määrärahavaraus/asukasperusteinen laskentatapa). Lisäksi on valmius ottaa osaa kunta- ja oppilaitostyössä toteutettavassa tekoäly- hankkeessa. Kunnanhallituksen alaisiin kohdentamattomiin EU-projekteihin on varattu määrärahaa pienimuotoiseen kuntaosuuteen. Kunta sitoutuu muistamaan muoniolaisia vastasyntyneitä 100 eurolla.

Hallinto- ja talouspalvelut sitoutuvat toiminnassaan ja toimenpiteillään vuonna 2025 edistämään yhteisiä linjauksia ennaltaehkäisevän päihdetyön, kuntastrategian ja hyvinvointijohtamisen, valmius- ja varautumistyön, kansainvälisyyden ja yhdenvertaisuuden, yhteistyön (sis. järjestöyhteistyö, kuntayhteistyö) ja kestävä kehityksen osalta.

Hallinto- ja tukipalvelut

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Hallinto- ja tukipalvelut järjestää luottamushenkilöille ja henkilöstölle edellytykset toimintaan tuottamalla kustannustehokkaasti hallinto- ja toimistopalvelut. Tehtäväalue tuottaa mm. käytännön toimintaedellytykset toimielimille, vastaa kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta sekä vastaa vaalien

järjestämisestä. Hallinto- ja tukipalveluiden tehtäviin kuuluu myös tiedonhallinta, tietohallinto ja arkistointi sekä valmiuden ja varautumisen koordinointi ja kehittäminen.

Tehtäväaluevastaava: hallintojohtaja

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Keskeisinä toimintaympäristön muutoksina on kasvava paine kestävään konsernirakennetarkasteluun (vrt. ympäristömuutokset, kuntastrategia), valmius- ja varautumisasiakirjojen päivittäminen, kriisinhallinta sekä valmius- ja varautumistyö. Kriittinen tietohallinta, ICT- ja laiteturvallisuus ovat keskiössä. Toimintaympäristön muutokset haastavat tiiviimpään sisäiseen yhteistyöhön ja kuntayhteistyöhön (mm. kulurakenteen tiivistäminen ja resurssitehokkuus, kunnan uudet velvollisuudet sekä vos- uudistus). Kunnan sisäisenä toimintaympäristön muutoksena on kunnantalon muuttamiseen liittyvään prosessiin varautuminen (mm. arkistojen siirto).

Keskeiset painopisteet

- vaalien järjestäminen
- tiedonhallinnan ja asiahallinnan kehittäminen sekä tekoälyn hyödyntäminen
- valmius- ja varautumisasioiden johtaminen
- kuntastrategian ja konsernirakenteen päivittäminen

Seuraamme palvelulupausten vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023	2022	2021	2020	2019
Kunnassa käytetään ennakkoarviointia (EVA), K/E			K	-	-
hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimet (TEA-viisari)	61	61	55	49	49
TEA- viisari, kunta-johto	64	-	71	-	38
Äänestysaktiivisuus	66 % eduskunta	43,2 % alue	54,1 % kunta	-	67,6 % europarlam.

Henkilöstöhallinto

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Henkilöstöhallinnon tehtävänä on tukea johtoa ja palvelualueita siten, että ne saavuttavat omat tavoitteensa kustannustehokkaasti ja laadukkaasti. Tähän päästään vahvistamalla henkilöstösuunnittelua ja -johtamista mm. koulutuksilla sekä kehittämis- ja esimiestehtäviin liittyvällä neuvonnalla ja asiantuntijatuella.

Yleistavoitteena henkilöstöhallinnolla on, että kunnassa työskentelee hyvinvoiva, motivoitunut ja kehittämismyönteinen henkilöstö, joka sitoutuu tiiviisti kuntaorganisaatioon ja sen asettamien tavoitteiden toteuttamiseen. Tavoite on, että kunnan työnantajaimago on positiivinen.

Kuntastrategiassa todetaan, että pidämme huolta henkilöstöstämme ja kannustamme työntekijöitä kehittämään osaamistaan. Kunnassa jatketaan henkilöstön hyvinvointia tukevia toimintoja, kuten vuonna 2024 käyttöönotettua henkilöstöetua, ePassia. Kunta jatkaa Eduhouse -palvelua, joka tarjoaa koulutuksia ja opintopolkuja henkilöstön osaamisen kehittämisessä. Kunta ottaa vuonna 2026 lisäksi käyttöön henkilöstön pyöräedun.

Vuoden 2022 aikana laaditut tehtäväkuvaukset pidetään ajantasaisina ja huolehditaan siitä, että muutokset tehtäväkuviin sekä mahdolliset palkkatarkastukset tehdään viivyttämättä. Henkilökohtaisen työssä suoriutumisen arviointi pilotoidaan vuoden 2025 aikana. Johtamisosaamisen vahvistamiseen panostetaan.

Tehtäväaluevastaava: hallintojohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: hallinto- ja henkilöstösuunnittelija

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Toimintaympäristömuutoksissa on huomioitava sekä tunnistettava henkilöstöriskit. Henkilöstön sairauspoissaolot ovat kasvaneet ja työhyvinvointiin on edelleen panostettava. Henkilöstön resilienssi sekä tuottavuuden ja työhyvinvoinnin yhteensovittaminen on keskiössä. Kunnan on tärkeä pitää kiinni positiivisesta työnantajaimagosta.

Yhteisten ohjeistuksien sekä linjauksien terävöittämiseen on edelleen kiinnitettävä huomiota, henkilöstöhallinto osallistuu kunnan konsernirakenteeseen ja organisaatorakenteeseen liittyvien henkilöstöratkaisujen valmisteluun. Kunnan työterveyshuolto kilpailutetaan siten, että 1.4.2025 kunnalla on palveluntuottajan kanssa kuuden (6) vuoden sopimus voimassa; toimivalla ja vastavuoroisella yhteistyöllä työterveyshuollon kanssa on keskeinen vaikutus laadukkaalle henkilöstöhallinnolle.

Keskeiset painopisteet:

- hyvinvoivan toimintakulttuurin vahvistaminen
- työn suorituksen arvioinnin (TSA) – prosessin pilotoiminen
- johtamisosaamisen kehittäminen.

Seuraamme palvelulupausten vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023	2022	2021	2020
henkilöstön sairauspoissaolot kpv/vuosi (henkilöstökertomus)	27 (palkalliset ja palkattomat)	26,9	17,6	16,4
henkilöstön työhyvinvointikysely toteutettu, K/E	K	E	E	E
koulutuspäivät henkilötyövuosissa	0,70	0,30	0,40	0,40

Taloushallinto

Palvelulupaus ja yleistavoitteet:

Taloushallinto tuottaa kuntakonsernille sekä ulkopuolisille sidosryhmille ja yhteistyötahoille kirjanpito- ja muut laskentatoimen palvelut. Ajantasaisen ja oikea-aikaisen sekä virheettömän ja relevantin tiedon tuottaminen palvelee kunnan johtoa ja palvelualueita taloudellisen tiedon seuraamisessa ja analysoinnissa ja toimii siten talouden perustuvan tiedolla johtamisen perustana.

Tehtäväaluevastaava: talouspäällikkö

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Toimintaympäristön keskeisinä muutoksina ovat vos -uudistukseen varautuminen sekä kestävän konsernirakenteen valmistelu. Tiedolla johtamisen sekä strategisten taloustiedon tuottamisen merkitys korostuu entisestään

nopeasyklisistä muutoksista johtuen. Automatisaation hyödyntäminen ja ohjelmistojen elinkaarimallin sekä yhteensovittamisen tiiviimpi huomioiminen kunnan palveluissa on keskeistä. Sisäisistä toimintaympäristön muutoksista merkittävimpinä ovat sisäiset henkilöstömuutokset ja palkkahallinnon ulkoistaminen Monetra Oy:lle 1.1.2025 alkaen.

Keskeiset painopisteet

- taloushallinnon automatisaation hyödyntäminen ja resurssiviisaat ratkaisut
- ajantasainen taloustieto osana strategista johtamista
- uuden palkkahallinnon juurruttaminen ja yhteensovittaminen.

Seuraamme palvelulupausten vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla

Indikaattori	2023	2022	2021	2020	2019
lainakanta euroa/asukas (info 3180)	1 694	2 546	2 872	2 780	3 425
taloudellinen huoltosuhde (ind 182)	-	130,9	140,3	157,5	131,0
kunnan vuosikate /asukas (info 3178)	845	1 111	874	1 099	121

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Vaikuttavuus ja tiedolla johtaminen; Kuntastrategian päivittäminen ja konsernijohtamisen tehostaminen	Kuntastrategian valmistelu ja strategisten asiakirjojen työryhmään osallistuminen (laaja hyvinvointikertomus, elinkeino- ja matkailuohjelma) Linjaus ennakkovaikutusten arviointiin (EVA) Konsernirakenne- ja luottamushenkilörakenteen valmistelu vuodelle 2026	Päivitetty kuntastrategia valmis K/E Strategisten asiakirjojen työryhmiin osallistuttu K/E Linjaus evaukseen on tehty K/E Konsernirakenne- ja luottamuselinrakenne valmis toimeenpantavaksi v. 2026 K/E
Valmius- ja varautumisasioiden johtaminen ja sisäisen valvonnan ohjeistus	Valmius- ja varautumisasiakirjojen laadinta Valmius- ja varautumiskoulutuksiin/tilaisuuksiin osallistuminen Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistusta terävöitetty	Valmius- ja varautumisasiakirjat valmiina vuoden 2025 aikana, K/E Valmius- ja varautumisen koulutuksiin/tilaisuuksiin osallistuttu lkm Päivitetty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus, K/E
Vaikuttavuus ja tiedolla johtaminen; Asiahallinnon kehittäminen	Arkiston muuttamisprosessin suunnittelu ja mahdollinen käynnistäminen	Arkiston muuttaminen suunniteltu tai/ja osin toteutettu, K/E

	Arkiston seulonta, digitalisointi, asiakirjahallinta	Asiahallintasuunnitelma laadittu, K/E
Ketterä, kokeileva ja osallistava toiminta; Tekoäly osana hallintoa	Tekoälyn hyödyntäminen osana hallinto- ja talouspalveluita	Tekoälyhankkeeseen osallistuminen, K/E Käynnissä tekoälyä hyödyntäviä prosesseja tai toimintoja, K/E
Rakentava keskustelukulttuuri ja vuoropuhelu,	Puheeksi ottamisen ja puuttumisen toimintamallien vahvistaminen	Puheeksi ottamisen ja puuttumisen ohjeistus laadittu sekä perehdytys, K/E
Tyytyväinen, yhteistyökykyinen ja osaava henkilökunta;	Kehityskeskustelukäytännön vakiinnuttaminen vuosikelloon	Kaikissa yksiköissä samaan vuosikelloon kehityskeskustelut, K/E
Hyvinvoivan toimintakulttuurin vahvistaminen	Turvallisen tilan pelisäännöt	Turvallisen tilan pelisäännöt laadittu, K/E Työhyvinvointikyselyn toteuttaminen, K/E
Tyytyväinen, yhteistyökykyinen ja osaava henkilökunta; Työn suorituksen arviointi (TSA) osana palkkauksen määräytymistä	TSA- prosessin pilotointi	Työn suorituksen arviointi on pilotoitu järjestelyerien jakamisen yhteydessä, K/E
Rakentava keskustelukulttuuri ja vuoropuhelu,	Johtamisosaamisen kehittäminen ja tukeminen	Johtamisosaamisen tilaisuuksia ja koulutuksia on järjestetty, lkm/vuosi
Tyytyväinen, yhteistyökykyinen ja osaava henkilökunta; Johtamisosaamisen kehittäminen	Laajennetun johtoryhmän työskentelyn kehittäminen	Työhyvinvointikyselyn arvio kunnan johtamisosaamisesta, arvosana/vuosi Laajennetun johtoryhmän säännölliset kokoontumiset toteutuneet K/E
Vaikuttavuus ja tiedolla johtaminen; Taloushallinnon automatisaation hyödyntäminen ja resurssiviisat ratkaisut	Automatisaation hyödyntäminen kunta-kohtaisessa tarkastelussa sekä resurssi- viisaiden ratkaisujen suunnittelu	Toimintoja on automatisoitu ja toimintojen automatisaatiolle on laadittu suunnitelmat, K/E Työ- ja tehtäväjakosuunnittelu on toteutettu, K/E
Vaikuttavuus ja tiedolla johtaminen; Ajantasaisen taloustiedon tuottaminen osana strategista johtamista sekä päätöksentekoa	Säännölliset talouden teemakatsaukset (ml. lainasalkku, investoinnit yms.) Talousarvio- ja tilinpäätösprosessin kehittäminen	Kunnanhallitukselle tuotetaan vähintään kolmannesvuosittain taloudellinen katsaus, K/E Talousarvio- ja tilinpäätösprosessien vuosikello laadittu, K/E Talousarvioprosessin aloittaminen keväällä/kesällä toteutunut K/E
Palveluiden laadun, saavutettavuuden ja asiakaslähtöisyyden kehittäminen; Uuden palkkahallinnon juurruttaminen sekä yhteensovittaminen	Kunnan ja Monetra Oy:n yhteistyön kehittäminen ja prosessien yhteensovittaminen (talous- ja palkkahallinto)	Palkkahallinto on sujuvaa, K/E Palkkahallinnon ja taloushallinnon roolit ja vastuujako on selvä, K/E

C14 Hallinto- ja talouspalvelut		TA 2024	TA 2025	Muutos-%	SU 2026	SU 2027
Myyntituotot	55406	30400	33000	9 %	36000	36000
Tuet ja avustukset	56258	22000	2000	-91 %	2000	2000
Muut toimintatuotot	476073	0	0	0 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	587737	52400	35000	-33 %	38000	38000
Henkilöstökulut	-460640	-520730	-504149	-3 %	-485691	-485691
Palvelujen ostot	-536761	-528800	-490700	-7 %	-448200	-448200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22342	-14700	-7900	-46 %	-6900	-6900
Avustukset	-16417	-15500	-8500	-45 %	-8500	-8500
Muut toimintakulut	-47753	-23700	-17750	-25 %	-16750	-16750
TOIMINTAKULUT	-1083913	-1103430	-1028999	-7 %	-966041	-966041
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-496176	-1051030	-993999	-5 %	-928041	-928041
VUOSIKATE	-496176	-1051030	-993999	-5 %	-928041	-928041
Poistot ja arvonalentumiset	-37413	0	0	0 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-533588	-1051030	-993999	-5 %	-928041	-928041
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-533588	-1051030	-993999	-5 %	-928041	-928041

2.4 Tunturi-Lapin maaseutulautekunta

2.4.1 Maaseututoimi

Maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa annetun lain 210/2010 mukaiset paikallisen maaseutuViranomaisen tehtävät Enontekiön, Kittilän ja Muonion kuntien alueella.

Tehtävän kuvaus

Maatalouden ja maaseutuelinkeinojen harjoittajien tuki-, eläke-, vahingonkorvaus-, eläin- ja peltorekistereitä koskevien järjestelmien mukaiset sekä tuotantoa koskevien sopimustehtävien hoitaminen. Ylläpidetään ympäri-vuotiset toimistopalvelut Muonion ja Kittilän kunnanvirastoissa sekä määrättyinä vastaanottopäivinä Enontekiön kunnanvirastolla. Maastotarkastuksia järjestetään tarvetta vastaavasti.

Nettokustannusten jako: määritelty kuntien YT-sopimuksessa 2012.

Tehtävän yleistavoitteet

Toteuttaa Tunturi-Lapin kuntien yhteistoimintasopimuksella yksikölle määrätty tehtävät luotettavalla tavalla sekä noudattaen Maaseutuviraston kanssa vahvistetun maksajavirastosopimuksen palvelutavoitteita ja EY-EU- yhteisön tukijärjestelmään kohdistuvia sitovia määräyksiä. Lausunnot, alueraportit, sidosryhmäyhteistyö eri viranomaisten suuntiin.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Luotettavana yhteistyökumppani: tulevaisuuden YT-alueen valmistelu ja ratkaisut (lautakuntarakenne, kuntarakenne/YTA, sopimuksen päivittäminen, henkilöstörakenne)	Keskustelu Lapin YT-alueiden kanssa mahdollisista yhteistyömuodoista, tapaamiset & teams-kokoukset	Ovatko toimenpiteet toteutuneet, K/E
Luotettavan yhteistyökumppani: Petovahinkojen maastotarkastusten lisääminen	Suoritetaan enemmän maastotarkastuksia	Tarkastettujen vahinkojen lkm

C17 Maaseututoimi	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-%	SU 2026	SU 2027
Myyntituotot	134175	105800	122000	15 %	122000	122000
Tuet ja avustukset	1512	14000	14000	0 %	14000	14000
TOIMINTATUOTOT	135687	119800	136000	14 %	136000	136000
Henkilöstökulut	-135916	-122442	-126427	3 %	-6725	-6725
Palvelujen ostot	-16158	-16200	-15830	-2 %	-15830	-15830
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1202	-1300	-1300	0 %	-1300	-1300
Muut toimintakulut	-13225	-6700	-11100	66 %	-11100	-11100
TOIMINTAKULUT	-166501	-146642	-154657	5 %	-34955	-34955
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-30814	-26842	-18657	-30 %	101045	101045
VUOSIKATE	-30814	-26842	-18657	-30 %	101045	101045
TILIKAUDEN TULOS	-30814	-26842	-18657	-30 %	101045	101045
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-30814	-26842	-18657	-30 %	101045	101045
B15 Tunturi-Lapin maaseutultk						
Myyntituotot	134175	105800	122000	15 %	122000	122000
Tuet ja avustukset	1512	14000	14000	0 %	14000	14000
TOIMINTATUOTOT	135687	119800	136000	14 %	136000	136000
Henkilöstökulut	-135916	-122442	-126427	3 %	-6725	-6725
Palvelujen ostot	-16158	-16200	-15830	-2 %	-15830	-15830
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1202	-1300	-1300	0 %	-1300	-1300
Muut toimintakulut	-13225	-6700	-11100	66 %	-11100	-11100
TOIMINTAKULUT	-166501	-146642	-154657	5 %	-34955	-34955

TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-30814	-26842	-18657	-30 %	101045	101045
VUOSIKATE	-30814	-26842	-18657	-30 %	101045	101045
TILIKAUDEN TULOS	-30814	-26842	-18657	-30 %	101045	101045
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-30814	-26842	-18657	-30 %	101045	101045

2.5 Sivistyslautakunta

B30 Sivistyslautakunta	TP2023	TA 2024	TA 2025	Muutos %	TA2 026	TA 2027
Myyntituotot	281546	323850	468634	45 %	366763	366763
Maksutuotot	97633	90700	106100	17 %	105900	105900
Tuet ja avustukset	335768	342926	433471	26 %	165697	165697
Muut toimintatuotot	52382	40600	45950	13 %	129100	129100
TOIMINTATUOTOT	767330	798076	1054155	32 %	767460	767460
Henkilöstökulut	-4330254	-4555358	-4768168	5 %	-4559664	-4556076
Palvelujen ostot	-1499650	-1606160	-1820764	13 %	-1660900	-1660900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-276005	-292460	-296874	2 %	-270150	-269650
Avustukset	-135800	-155000	-143700	-7 %	-144700	-144700
Muut toimintakulut	-1271864	-95245	-113400	19 %	-105300	-105300
TOIMINTAKULUT	-7513573	-6704223	-7142906	7 %	-6740714	-6736626
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-6746243	-5906147	-6088751	3 %	-5973254	-5969166
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0 %	0	0
VUOSIKATE	-6746243	-5906147	-6088751	3 %	-5973254	-5969166
Poistot ja arvonalentumiset	-32412	0	0	0 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-6778656	-5906147	-6088751	3 %	-5973254	-5969166
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-6778656	-5906147	-6088751	3 %	-5973254	-5969166

2.5.1 Hallinto- ja tukipalvelut

Tehtävän kuvaus

Hallinto- ja tukipalvelut vastaavat sivistyspalvelujen kokonaisuudesta ja luo edellytykset kullekin tehtäväalueelle oman tehtävänsä hoitamiseen sekä monipuoliseen yhteistyöhön tehtäväalueiden välillä sekä yhteistyöhön strategisesti tärkeiden sidosryhmien kanssa. Hallinto- ja tukipalvelut seuraavat lainsäädäntömuutoksia ja muita muutoksia toimintakentässä ja tekevät yhteistyötä kunnan sisällä ja kuntarajojen yli. Etenkin yhteistyö hyvinvointialueen kanssa korostuu.

Tehtäväaluevastaava: sivistysjohtaja

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023	2022	2021	2020	2019
Koulutustasomittari	Ei tietoa	344,8	339,6	331	320,8
HYTE -kerroin euroa/as.	19,80	20,90	21,80	19,80	-

(Tilastokeskus, THL)

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tavoitteenamme on kuntastrategian mukaisesti luoda kuntalaisille onnellinen arki. Takaamalla yhdenvertaisen oikeuden elinikäiseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Sivistyspalvelut yhdessä muiden palvelualojen kanssa luo viihtyisää, turvallista ja terveellistä elinympäristöä kuntalaisille. Sivistyspalvelut ovat oleellinen osa kunnan toimintaa, jonka tavoitteena on hyvinvoiva, tyytyväinen ja turvalliseksi olonsa tunteva muoniolainen. Varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen ja lukion pedagogiikassa painottuu luontokasvatus. Tätä työtä tuke-
massa ovat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteishanke Kahdensan vuodenajan Muonio – Lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen luontoon ja paikalliseen kulttuuriin perustuvan yhteisen tekemisen kautta - hanke sekä lukion Lumi, luonto, erä ja liikunta nuorten hyvinvoinnin lisääjinä - hanke. Myös muidenkin tehtävä-
alueiden toiminnassa luontokasvatus on läpileikkaava teema.

Tarjoamme kuntalaisille laadukkaan sivistyspalvelujen kokonaisuuden. Takaamme kattavat tukipalvelut toimi-
aloille sekä panostamme työhyvinvointiin. Pidämme kehityskeskustelut vuosittain ja mahdollistamme muokin
keskustelun henkilöstön kanssa. Lisäksi pyrimme järjestämään työnohjausta tarvittaessa. Tähtäämme kestä-
vään sekä tasapainoiseen talouteen ja panostamme yhdessä tekemiseen, kunnan sisäiseen sekä alueelliseen
yhteistyöhön sekä ennaltaehkäisevään työhön. Tavoitteina on kehittää edelleen sivistyspalvelujen organisaatio-
uudistusta ja päivittää varautumissuunnitelmat.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Toteutunutta sivistyspalvelujen organisaatiouudistusta kehitetään sivistyspalvelujen palvelualueilla. Sivistyspal-
velujen ja hyvinvointialueen rajapintojen palveluita ja palvelupolkuja kehitetään yhteistyössä niin Laphan toimi-
joiden kanssa kuin eri sidosryhmien sekä järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Koulukuljetusten osalta arvioidaan
mahdollisen optiovuoden käyttäminen. Eri tehtäväalueilla arvioidaan eri ohjelmistojen tehokkaampaa käyttöön-
ottoa ja tehostetaan toimistosihteeriresurssia. Lisäksi panostetaan viranhaltijapäätösten ja lautakuntapykälien
valmistelutyöhön. Kansalaisopiston osalta selvitetään opiston yhteistyön mahdollisuuksia lähikuntien kanssa.

Sivistyspalveluissa seurataan aktiivisesti eri hankerahoitusmahdollisuuksia sekä organisoidaan hanketyötä kes-
tävään ja laadukkaaseen suuntaan. Kriittisesti arvioidaan eri hankemahdollisuuksia ja mietitään myös mahdolli-
suuksia sitoutua jatkamaan hankkeita hankerahoituksen loputtua.

Sivistyspalvelujen yhteiset toiminnalliset tavoitteet vuonna 2025 pohjautuvat kuntastrategian tavoitteeseen
"Elämme onnellista arkea". Sivistyspalvelut keskittyvät erityisesti ennalta ehkäisevään päihdetyöhön ja edelleen
yhdenvertaisuuden edistämiseen jokaisella tehtävätasolla. Osallistavan budjetoinnin toteuttamista kehitetään
yhteistyössä muiden palvelualueiden kanssa. Liikunta- ja hyvinvointipalveluihin kiinnitetään erityistä huomioita
vuoden aikana.

Kehitämme yhteistyössä yhtenäistä koulupolkua varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Toteutamme yhteis-
työssä lähikuntien ja ammattiopisto Lappian kanssa Tunturi-Lapin koulutus- ja työelämämessut ammattiopisto
Lappialla. Lisäksi panostamme henkilöstön työhyvinvointiin ja pitovoimaan kaikilla tehtäväalueilla. Osallistumme
kunnan kotitutkimustyöhön (muoniolaisten –tuokiot).

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Palveluiden laadun, saavutettavuuden ja asiakaslähtöisyyden kehittäminen; palveluprosessin muotoilun käynnistäminen ja kehittäminen	Tapahtumien vuosikellon laatiminen yhteistyössä sivistyspalvelujen ja muiden palvelualueiden kanssa.	Suunnitelma (vuosikello) valmis, toteutunut K/E Viranhaltijoiden jalkautuminen eri tapahtumiin K/E
Sivistyspalveluiden uudistetut toimintatavat innovaatiot palvelutuotannossa; Ennalta ehkäisevä päihdetyö, yhdenvertaisuus sekä organisaatiouudistuksen kehittäminen	Suunnitelmallinen toiminta ennalta ehkäisevässä päihdetyössä ja yhdenvertaisuustoiminnan ylläpitäminen Organisaatiouudistuksen juurruttaminen: tiekartta Palvelukokonaisuudet on määrittely	Ennalta ehkäisen päihdetyön suunnitelma (vuosikello) valmis, toteutunut K/E Yhdenvertaisuussuunnitelma (vuosikello) valmis, toteutunut K/E Tarvittavat rekrytoinnit, tehtäväkuvien tarkistaminen Palvelut määritelty, toteutunut K/E •liikuntapalvelut •kulttuuri- ja kirjastopalvelut •kansalaisopisto •peruskoulu ja lukio
Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus; Osallistavan budjetoinnin kehittäminen; Kansalaisopisto	Osallistavan budjetoinnin kehittäminen Kansalaisopiston yhteistyön mahdollisuuksien selvittäminen lähikuntien kanssa	Suunnitelma toteutuksesta laadittu, toteutunut K/E Selvitystyö (evaus), toteutunut K/E

C30 Hallinto ja tukipalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-%	SU 2026	SU 2027
Tuet ja avustukset	0	0	1000	0 %	0	0
Muut toimintatuotot	3273	0	0	0 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	3273	0	1000	0 %	0	0
Henkilöstökulut	-136562	-121708	-127487	5 %	-131293	-127705
Palvelujen ostot	-27732	-34800	-34800	0 %	-34400	-34400
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3735	-4200	-5800	38 %	-5800	-5800
Muut toimintakulut	-13697	-2500	-4500	80 %	-4500	-4500
TOIMINTAKULUT	-181726	-163208	-172587	6 %	-175993	-172405
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-178453	-163208	-171587	5 %	-175993	-172405
VUOSIKATE	-178453	-163208	-171587	5 %	-175993	-172405

Poistot ja arvonalentumiset	-10368	0	0	0 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-188821	-163208	-171587	5 %	-175993	-172405
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-188821	-163208	-171587	5 %	-175993	-172405

2.5.2 Varhaiskasvatus

Tehtävänkuvaus

Varhaiskasvatus palveluiden tarkoitus on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus muodostaa lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Tarjoamme varhaiskasvatuslain puitteissa laadukasta varhaiskasvatusta mahdollisimman kattavasti, monipuolisesti ja yksilöllisesti, varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti.

Jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laaditaan yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) ja esiopetuksessa esiopetussuunnitelma (LEOPS), joita päivitetään tarvittaessa ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan. Lasten huoltajien ja henkilökunnan välinen yhteistyö on kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuuden perustana. Teemme aktiivista yhteistyötä eri kunnan toimijoiden kanssa. Yhteistyön tavoitteenamme on saada aikaan erilaisia toimintoja varhaiskasvatuksen sisällä ja tuottaa niitä myös muille ryhmille.

Tehtäväluevastaava: sivistysjohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: varhaiskasvatusvastaava

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla

Indikaattori	2023	2022	2021	2020	2019
Lapset varhaiskasvatuksessa / osallistumisaste	78 / 72,2 % (Vipunen, OPH)	66 / 64,7 % (Vipunen, OPH)	69 / 65,7 % (Vipunen, OPH)	61,1 % (THL)	71,2 % (THL)
Kelan kuntalisää saaneet perheet	15	15	20	22	25
Kotihoidon tukea saaneet perheet	31	25	32	33	32

Asiakastyytyväisyyskysely (arviointi asteikolla 1-5)

Asiakastyytyväisyyskysely (arviointi asteikolla 1–5)	Keskiarvo 2023	Keskiarvo 2022	Mediaani
Muonion kunnan varhaiskasvatuspalvelut ovat riittävät	4,0	3,8	4
Liikummeko varhaiskasvatuksessa riittävästi	4,3	3,6	4
Saan osallistua riittävästi lapseni varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun ja arviointiin	3,9	3,7	4
Lapseni viihtyy varhaiskasvatuksessa	4,3	4,7	5

Lapseni varhaiskasvatus toteutuu hänen tarpeidensa mukaisesti	4,2	4,5	5

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tavoitteena toiminnallamme on tukea ja kasvattaa onnellisia ja hyvinvoivia lapsia. Turvallisessa ja toimivassa oppimisympäristössä toteutettu esiopetus ja varhaiskasvatus on laadukasta ja määrällisesti riittävää – sitoudumme myös kehittämään näitä tavoitteita. Pedagogiikassa painottuvat luonto, liikunta ja leikki. Hyödynnämme asiakaspalautetta ja laadunarviointijärjestelmä Valssia varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisessä sekä laadun arvioinnissa.

Myönnämme asiakkaille mahdollisimman hyvin heidän tarpeitaan vastaavan varhaiskasvatuspaikan ja maksamme kuntalisää sovitulla tavalla.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Varhaiskasvatuspalveluita toteutamme Päiväkotitunturihelmissä, perhepäivähoidossa, esiopetuksessa ja esiopilaiden täydentävässä varhaiskasvatuksessa sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

Lapsia varhaiskasvatuksessa on tällä hetkellä yhteensä 72 lasta. Lisäksi koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa on 26 lasta ja esiopetuksessa oppilaita on 15. Seuraamme varhaiskasvatustarpeiden kehittymistä ja reagoimme tarvittaessa lisäämällä varhaiskasvatuspaikkoja ja kehittämällä palvelujen muotoja.

Tavoitteenamme on edelleen juurruttaa esiopetus ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta osaksi varhaiskasvatuspalveluja. Varhaiskasvatuksen ja huoltajien sekä eri järjestöjen/ toimijoiden välistä yhteistyötä kehitetään mm. järjestämällä päiväkodilla iltatahtumia, joissa perheet voivat tavata toisiaan, tutustua eri järjestöjen toimintaan ja luoda verkostoja arkensa tueksi. Herkästi kuunnellaan perheiden omia toiveita sekä tarpeita. Myös päiväkodin arkeen lisätään vierailuita eri toimijoiden luo ja kutsutaan vieraita päiväkotiin näin lisäämme oppimisympäristöjen monipuolisuutta.

Varhaiskasvatuspalvelut valmistautuvat uuden päiväkotitunturihelmen valmistumiseen ja uusiin yhteisiin tiloihin muuttamiseen syksyllä 2025. Muutokseen tulee valmistautua jo ennakoon, jotta päiväkodin toimintakulttuuri ja tavat hioutuvat yhtenäisiksi ja yhteisölliseksi mahdollisimman sujuvasti.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun tukeminen; Kodin ja varhaiskasvatuksen sekä eri järjestöjen/ toimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen	Vanhempainilta 1 x vuosi Meän illat yhteistyössä järjestöjen kanssa 8 x vuosi Yhteistyö kirjasto- ja kulttuuripalveluiden sekä / tai liikuntapalveluiden kanssa yhteisten perhetapahtumien muodossa 2 x vuodessa. Palautekyselyn toteuttaminen huoltajille Palvelukeskusvierailut 3 x vuosi perinneleikkipäivä	Toteutuneet toiminnot K/E Kysely toteutettu K/E Palauteen käsittely henkilöstön kanssa K/E

Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun tukeminen; Toimintakulttuurin muutoksen valmistuminen	Ulkopuolisen konsultin hankkiminen - työnohjaus Henkilöstön osallistaminen prosessiin säännöllisten työiltojen merkeissä 3 x vuosi) (henkilöstön osaamisalueiden tunnistaminen, tilaratkaisujen organisointi, toimintakulttuurin yksityiskohtiin paneutuminen: arvot, varhaiskasvatussuunnitelman toteutuminen jne.)	Työnohjaus toteutunut K/E Toteutuneet toiminnot K/E

C31 Varhaiskasvatus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos%	Su 2026	SU 2027
Myyntituotot	7640	9400	9000	-4 %	6200	6200
Maksutuotot	40398	36000	40200	12 %	40000	40000
Tuet ja avustukset	1855	0	48100	0 %	24000	24000
Muut toimintatuotot	5322	12900	13650	6 %	12000	12000
TOIMINTATUOTOT	55216	58300	110950	90 %	82200	82200
Henkilöstökulut	-931833	-1036708	-1038461	0 %	-1088251	-1088251
Palvelujen ostot	-97723	-188450	-253800	35 %	-241000	-241000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18003	-30700	-28200	-8 %	-16500	-16500
Avustukset	-127926	-144000	-132000	-8 %	-132000	-132000
Muut toimintakulut	-150715	-16500	-12000	-27 %	-4000	-4000
TOIMINTAKULUT	-1326200	-1416358	-1464461	3 %	-1481751	-1481751
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1270984	-1358058	-1353511	0 %	-1399551	-1399551
VUOSIKATE	-1270984	-1358058	-1353511	0 %	-1399551	-1399551
Poistot ja arvonalentumiset	-705	0	0	0 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-1271689	-1358058	-1353511	0 %	-1399551	-1399551
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-1271689	-1358058	-1353511	0 %	-1399551	-1399551

2.5.3 Perusopetus

Tehtävänkuvaus

Perusopetus sisältää vuosiluokkien 1–9 opetuksen. Opetusta annetaan kahdessa eri rakennuksessa. Perusopetuksen tavoitteena on tarjota laadukasta opetussuunnitelman mukaista opetusta resurssit huomioiden. Perusopetuksen perustana on realistinen ja suunnitelmallinen budjetointi. Perusopetuksen tehtävänä on taata jokaiselle turvallinen ja tiloiltaan tarkoituksenmukainen oppimisympäristö. Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä kehittää yhteistyössä oppilaiden ja koko koulun henkilökunnan kanssa toimintakulttuuria, joka edistää yhteisöllistä hyvinvointia. Laadukkaat opiskeluhoitojen palvelut tukevat myös yksilökohtaisen opiskeluhoitojen järjestämistä. Oppilaskuntatyö ja tukioppilastoiminta ovat aktiivista. Aamu- ja iltapäivätoimintaa kehitetään yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa. Oppilaille tarjotaan monipuolista kerhotoimintaa mahdollisuuksien mukaan. Liikkuvan koulu -hankkeen aikana luotuja rakenteita ylläpidetään edelleen ja kehitetään yhteistyössä liikuntatoimen kanssa. Koulun toimintaa kehitetään lisäksi tiiviissä yhteistyössä huoltajien, kunnan eri toimijoiden ja lähikuntien kanssa.

Tehtäväluevastaava: perusopetuksen rehtori

Seuraamme toimintatapausten vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Kokee koulu-uupumusta, %, 4. ja 5.luokan oppilasta	-	25,5 %	-	14 %	-	-
Koulu-uupumus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	-	23,3 %	-	28,3 %	-	-
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana 4. ja 5. luokan oppilaista	-	52,1 %	-	66,1 %	-	52,2 %
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana 8. ja 9. luokan oppilaista	-	46,7 %	-	74 %	-	81 %

(THL)

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tavoitteenamme hyvinvoiva, tyytyväinen ja turvalliseksi olonsa tunteva oppilas. Tähän pyritään alla eriteltujen, kuntastrategiaa tukevien, toiminnallisten tavoitteiden mukaisella toiminnalla ja sen seurannalla ja arvioinnilla. Perusopetuksen pedagogiikassa painottuu käyttäytymisen myönteinen tukeminen ja luontokasvatus. Perusopetus osana sivistyspalveluita keskittyy erityisesti myös valtakunnallisen opetussuunnitelman sisällöistä yhdenvertaisuuden edistämiseen ja ehkäisevään päihdetyöhön. Osana sivistyspalveluita perusopetus panostaa henkilöstön työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Muonion yhtenäiskoulussa on 245 oppilasta. Henkilöstömäärä säilyy pääsääntöisesti ennallaan. Henkilöstössä on rehtorin ja apulaisjohtajan lisäksi 10 luokanopettajaa, 11 aineenopettajaa, 4 erityisopettajaa, ja 7 ohjaajaa. Useat opettajat opettavat yhtenäiskoulun lisäksi myös lukiossa. Kolmatta ja neljättä luokka-astetta lukuun ottamatta ryhmät on jaettu kahteen. Koulunkäynninohjaajien lukumäärä määräytyy edelleen oppilaiden tarpeiden mukaan. Opetusryhmien koko pyritään säilyttämään enimmillään 25 oppilaan ryhminä.

Oppimisen tuki uudistuu perusopetuksen osalta 1.8.2025 alkaen ja tämä tulee aiheuttamaan merkittävän toimintaympäristön muutoksen. Tarkemmat tavoitteet toiminnalle luodaan lakimuutosten myötä, mutta keskeisenä

painopisteenä keväällä 2025 sekä edelleen lukuvuonna 2025-2026 on oppimisen tuen uudistamisen paikallinen suunnittelu, toteutus ja toiminnan vakiinnuttaminen.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Hyvinvoiva, tyytyväinen ja turvallinen koulu	Ryhmäkokojen säilyttäminen alle 25 oppilasta Käyttäytymisen myönteisen tukemisen mallin vakiinnuttaminen Oppilaskuntatoiminta Tukioppilastoiminta yläkoulun lisäksi uutena myös alakoulussa Moniammatillisen Hyvi- ryhmän toiminnan kehittäminen Laadunvalvonta: Hyvi- kysely oppilaille (hyvinvointi, kiusaaminen, osallisuus, yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja häirintä) Yhteisöllistä hyvinvointia edistävien opettajatiimien päivittäminen ja toiminnan kehittäminen edelleen	Ryhmäkoot säilyneet alle 25 oppilasta K/E Luokkakohtainen palkkiojärjestelmä ja toimintamalli vakiintunut K/E Oppilaskuntatoiminta toteutunut K/E Tukioppilastoiminta toteutunut K/E Hyvi- ryhmän toiminta toteutunut suunnitellusti K/E Hyvi- kysely oppilaille toteutettu 2krt/vuosi K/E Opettajatiimien tarkoituksenmukainen toiminta toteutunut K/E
Sivistyspalveluiden uudistetut toimintatavat innovaatiot palvelutuotannossa; Tuntikehyksen kehittäminen ja paikallisuuden hyödyntäminen	Tuntikehyksen kehittäminen edelleen VN:n asetuksen ja palautteen pohjalta Vuosiviikkotuntimäärän kohdentaminen uudelleen Luontokasvatussuunnitelman kehittäminen, laajentaminen ja käytäntöön juurruttaminen hankkeen kautta Kulttuurikasvatussuunnitelman noudattaminen	VN:n asetuksen mukaiset muutokset tehty, palautekysely toteutettu ja tuntikehystä päivitetty K/E Vuosiviikkotuntimääriä kohdennettu uudelleen K/E Laajennettu luontokasvatussuunnitelma osana koulun arkea K/E Kulttuurikasvatussuunnitelmaa noudatettu K/E
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Työhyvinvointi ja tehtäviin kiinnittäminen	Työhyvinvointisuunnitelman seuranta ja päivittäminen Työhyvinvointiryhmän perustaminen Yhteisöllisyyttä lisäävä tyhy- toiminta Työnohjauksen jatkaminen	Työhyvinvointisuunnitelma päivitetty K/E Työhyvinvointiryhmä perustettu ja toiminnassa K/E Yhteisöllisyyttä lisäävän tyhy- toiminnan toteutuminen väh. 2 krt/vuosi K/E Työnohjaus toteutunut K/E

C32 Perusopetus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos %	SU 2026	Su 2027
Myyntituotot	130985	179966	300155	67 %	197855	197855
Maksutuotot	8178	0	0	0 %	0	0
Tuet ja avustukset	40057	29500	94000	219 %	0	0
Muut toimintatuotot	35549	20400	23200	14 %	108500	108500
TOIMINTATUOTOT	214770	229866	417355	82 %	306355	306355
Henkilöstökulut	-1998153	-1991971	-2183434	10 %	-2012168	-2012168
Palvelujen ostot	-1060086	-1031625	-1187164	15 %	-1060350	-1060350
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-102924	-106953	-112284	5 %	-100350	-100350
Muut toimintakulut	-826646	-7400	-15000	103 %	-13600	-13600
TOIMINTAKULUT	-3987809	-3137949	-3497882	11 %	-3186468	-3186468
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-3773039	-2908083	-3080527	6 %	-2880113	-2880113
VUOSIKATE	-3773039	-2908083	-3080527	6 %	-2880113	-2880113
Poistot ja arvonalentumiset	-21339	0	0	0 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-3794379	-2908083	-3080527	6 %	-2880113	-2880113
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-3794379	-2908083	-3080527	6 %	-2880113	-2880113

2.5.4 Lukio

Tehtäväkuvaus

Toisen asteen koulutukseen kuuluvat kunnan palveluna lukiokoulutus, yhdistelmäopinnot, ylioppilastutkinto sekä lukion aineopintojen tarjoaminen muissa oppilaitoksissa opiskeleville. Tavoitteena on tarjota nuorille laadukas yleissivistävä koulutus ja hyvät valmiudet ja mahdollisuudet jatkokoulutukseen. Aikuisille ja erityisen painavin syin muille opiskelijoille tarjotaan aikuislukion oppimäärä aikuisten LOPS2021 mukaan. Opiskelijalla on lukioaikanaan mahdollista suorittaa kaikki tarvitsemansa pakolliset ja valtakunnalliset syventävät opintojaksot. Tarjolla on lisäksi runsaasti paikallisia opintojaksoja erityisesti luontoliikuntaan ja työelämävalmiuksiin liittyen. Tarvittaessa käytetään itseopiskelua ja muualta ostettuja kursseja. Urheiluvalmennustoiminta antaa urheilijoille mahdollisuuden opiskelun ja harjoittelun joustavaan yhdistämiseen.

Tehtäväaluevastaava: lukion rehtori

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tarjoamme monipuolista, motivoivaa ja opiskelijalähtöistä opetusta niin, että opiskelijalla on mahdollisuus onnistua ylioppilaskirjoituksissa sekä saada hyvät valmiudet jatko-opintoihin. Teemme yhteistyötä Ammattiopisto Lappian kanssa ammattiopintojen ja asuntola-asumisen mahdollistamiseksi. Teemme aktiivisesti töitä opiskeluhyvinvoinnin edistämiseksi ja luontosuhteen edistämiseksi.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2024 (lv 24-25)	2023 (lv 23-24)	2022 (lv 22-23)	2021 (lv 21-22)	2020 (lv 20-21)
Opiskelijoiden määrä päätoimiset, yhdistelmäopiskelijat ja aineopiskelijat	33 / 8 / 4	41 / 3 / 8	49 / 2 / 4	44 / 2 / -	32 / 1 / -
Läpäisyaste ylioppilaaksi valmistumaan pyrkineiden osalta	-	95 %	60 %	86 %	-

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Oppimisen tuki ajan tasalle 2024 –hankkeen avulla kehitetään lukiokoulutuksen oppimisen tukea (vahvistaa opettajien ja henkilökunnan osaamista opiskelijoiden vahvuuksien ja oppimisen haasteiden tunnistamisessa ja ohjaamisessa, kehittää työyhteisön osaamista tekoälyn suhteen – opetuksen ja oppimisen tukena sekä kehittää oppimisen tuen ohjausprosessia), myös vuoden 2025 aikana. Freeride Akatemian vankka valmennustoiminta ja yhtenäisen opetussuunnitelman luomat mahdollisuudet lukujärjestyksen kehittämiseksi mahdollistavat urheiluvalmennuksen laajentamisen yhä useamman ulottuville. Yleisvalmennus on siirretty osaksi lukujärjestystä siten, että myös koulukuljetusopiskelijat voivat osallistua toimintaan ja kynnys osallistumiselle madaltuu. Vuonna 2025 jatketaan edelleen jakso- ja tuntiudistuksen toimeenpanoa.

Pieni ikäluokka on vaikuttanut opiskelijamäärään. Opiskelijamäärän nostaminen on tavoitteena. Lumi, luonto ja erä – luontoliikunta osaksi lukiokoulutusta – hankkeen avulla on kehitetty koulukohtaisia opintojaksoja. Hankkeen myötä on tarkoitus edelleen testata uusia koulukohtaisia valinnaisia sekä kehittää opiskeluhyvinvointia. Yhteistyö muiden koulutuksen järjestäjien kanssa on laatukysymys, johon omalta osaltamme vastaamme tarjoamalla koulukohtaisia opintojaksoja myös muiden oppilaitosten opiskelijoille.

Vuonna 2025 vahvistamme opiskelijoiden hyvinvointia kehittämällä esim. välituntiliikuntaan. Uuden lukiolain myötä erityisopetusta on pitänyt järjestää kaikissa lukioista 2021 alkaen. Vuoden 2025 budjettiin on varattu erityisopettaja- ja tukiopetusresurssi. Avustajien ja koulukuljetusten tarve riippuu opiskelijoiden tarpeista.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Hyvinvoiva lukiolainen	Välituntitoiminnan kehittäminen. Urheiluvalmennuksen integroiminen vahvemmin osaksi lukion lukujärjestystä. Opiskelijakyselyn toteuttaminen	Välituntitoimintaa toteutettu väh. 1krt/viikko K/E Urheiluvalmennus on integroitu lukujärjestys-suunnitelmiin K/E Vuosittainen opiskelijakysely toteutettu K/E
Laadukkaan 2. asteen koulutuksen järjestäminen; laadukas opetus ja koulupolku, yhteistyömahdollisuuksien aktiivinen etsiminen	Yhteistyön kehittäminen korkeakoulujen ja muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa kansainvälisesti ja yli kuntarajojen.	Yhteydenotot yhteistyökumppaneihin ja yhteiset suunnitelmat. Toteutuneet yhteiset opintojaksot ja tapahtumat.

	Oppimisen tuen toteuttaminen ja ohjausprosessin kehittäminen. Tekoälyn hyödyntämisen kehittäminen niin opetuksen kuin oppimisen tukena. Opetussuunnitelman tarvittavien osioiden päivittäminen. Uusien paikallisten opintojaksojen markkinointi, integroiminen vuosikelloon, toteuttaminen ja arviointi.	Toteutunut vertaistukitoiminta opettajien välillä. K/E Toteutunut erityisopetus- ja tukiopetus K/E Ohjaussuunnitelma toteutunut K/E Tekoäly koulutus opettajille, toteutunut K/E Suunnitelma tekoälyn hyödyntämiseksi opetuksessa ja oppimisessa, toteutunut K/E Opetussuunnitelma päivitetty, toteutunut K/E Opintojaksojen näkyvyys, toteutuminen, tehty itsearviointi ja pyydetty palaute. K/E

C34 Lukio	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos%	SU 2027	Su 2028
Myyntituotot	26255	26000	45000	73 %	45000	45000
Maksutuotot	12978	23000	31300	36 %	31300	31300
Tuet ja avustukset	47857	50000	114081	128 %	0	0
Muut toimintatuotot	1632	3200	3000	-6 %	3000	3000
TOIMINTATUOTOT	88722	102200	193381	89 %	79300	79300
Henkilöstökulut	-545631	-597924	-646213	8 %	-564277	-564277
Palvelujen ostot	-151280	-168790	-181050	7 %	-157100	-157100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27360	-36870	-48700	32 %	-42000	-42000
Muut toimintakulut	-126474	-16300	-26000	60 %	-26000	-26000
TOIMINTAKULUT	-850744	-819884	-901963	10 %	-789377	-789377
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-762023	-717684	-708582	-1 %	-710077	-710077
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0 %	0	0
VUOSIKATE	-762023	-717684	-708582	-1 %	-710077	-710077
TILIKAUDEN TULOS	-762023	-717684	-708582	-1 %	-710077	-710077
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-762023	-717684	-708582	-1 %	-710077	-710077

2.5.5 Kansalaisopisto

Tehtäväkuvaus

Kansalaisopisto järjestää koulutusta ja kursseja vapaata sivistystyötä koskevien säännösten mukaisesti. Tarjomme monipuolisia ja laadukkaita koulutuspalveluja kuntalaisille mahdollisimman kattavasti, opiskelijoiden toiveet huomioiden. Mahdollistamme lisäksi etäopintoja muissa oppilaitoksissa ja ylläpidämme

tentINVALVONTAPALVELUA. Kehitämme kurssitarjontaan myös etäkursseilla, jonka johdosta opinto-ohjelma voidaan suunnitella entistäkin monipuolisemmaksi.

Tehtäväluevastaava: sivistysjohtaja, kansalaisopiston rehtori

Tehtäväyksikkövastaava: kirjastonjohtaja- kulttuurivastaava

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2024 (lv 24-25)	2023 (lv 23-24)	2022 (lv 22-23)	2021 (lv 21-22)	2020 (lv 20-21)
Eri osallistujien lkm/osallistumiset	-	502/696	366/422	325/398	336/ –
Opetustunnit	-	1684	1734	1536	–
Opetustunnit/1000 asukasta	-	738	757	668	630

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuksia oppia ja harrastaa ja siten parantaa elämänlaatua ja hyvinvointia. Kansalaisopisto omalta osaltaan luo onnellista arkea ja kiinnittää huomioita syrjinnän vastaiseen työhön sekä yhdenvertaisuuteen. Muoniolaiset ovat monipuolisia oppijoita, joten kurssitarjontammekin vastaa monipuolisiin kiinnostuksien kohteisiin sekä tarpeisiin. Kansalaisopisto kehittää yhteistyömahdollisuuksia eri sidosryhmien sekä muiden oppilaitosten kanssa. Opintokokonaisuuksia suunnittelemme tavoitteellisesti ja kuntalaisten palautteen pohjalta.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Opisto profiloituu paikallisuuteen, joka näkyy kurssitarjonnassa etenkin kädentaidoissa ja luontokasvatuksessa. Jatkamme taideaineiden tarjoamista kurssitarjonnassa ja kehitämme luontoaiheisten kurssien tarjontaa. Opiston tarjonta on myös riippuvainen paikallisista ja lähialueiden osaajista, joita kartoitetaan aktiivisesti. Kokeilemme uusia kursseja ja osallistamme kuntalaisia palveluiden suunnitteluun asiakasraadin avulla.

Selkeytämme kansalaisopiston vastuualueita, jotta viestintä opiskelijoille ja henkilökunnalle olisi yhtenäistä ja selkeää. Kulttuuri- ja vapaa-aikatuottajan tehtävä nykyisessä muodossaan lakkaa määräaikaisen tehtävän päätyttyä 31.7.2025. Kirjastonjohtaja, kulttuurivastaavan työpanosta kansalaisopistolle lisätään 10 % 1.8.2025 alkaen. Kartoitamme kansalaisopistolle soveltuvia hankkeita ja kehitämme etenkin tapahtumatuotantoa. Jatkamme yhdenvertaisuuden huomioimista lukukauden aikana ja jalkautamme opistolle laaditun tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman.

Kansalaisopistossa selvitetään opiston yhteistyön mahdollisuuksia lähikuntien kanssa; kartoitetaan esimerkiksi mahdollisuutta siirtyä osaksi Enontekiön, Kittilän ja Sodankylän yhteistä Revontuli-opistoa 1.8.2026 alkaen. Opistossa toteutetaan ennakkoarvioitusten arviointi mahdollisesta siirtymisestä (evaas).

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Virkistynyt, osaava ja vetovoimainen organisaatio; asiakaslähtöiset palveluprosessit	Tarkastellaan mahdollisuutta tiivistää yhteistyöstä lähikuntien kanssa, esim. siirtyä osaksi Revontuli-opistoa 1.8.2026 alkaen - ennakkovaikutusten arvioinnin laatiminen Kustannusvaikutusten ja taloudellisten sitoumusten (henkilöstöresurssit ja tilavuokrat) sekä kuntalaisten mahdollisten kurssialennusten selvittäminen Kurssitarjonnan määrän, monipuolisuuden ja alueellisen saavutettavuuden selvittäminen	Ennakkovaikutusten arviointi laadittu K/E Revontuli-opiston kurssien lkm/lukukausi, ympäristökylien kurssien lkm/lukukausi Kustannukset/lukuvuosi Henkilöstöresurssi/lukuvuosi Kurssialennukset/määrä
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä vuoropuhelun edistäminen; Yhdenvertainen oikeus elinikäiseen kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen	Luonnon rooli ja luontokasvatus osana opetusta Luontoaiheisten kurssien tarjonnan kehittäminen ja lisääminen Kurssien järjestäminen luonnossa Luonnon monimuotoisuuden ja kestävä kehityksen periaatteet osana opetusta Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman jalkauttaminen osana Yhdessä!-hanketta Verkkokurssien ja kurssien järjestäminen ympäristökylillä Kuntalaisten osallistaminen palveluiden suunnitteluun (asiakasraati)	Oppilas- ja sidosryhmäpalaute toteutettu K/E Toteutuneiden luontoaiheisten kurssien määrä/lukuvuosi Luontoaiheisten kurssien osallistujamäärä, lkm/lukuvuosi Yhdenvertaisuussuunnitelma valmis K/E Toteutuneiden verkkokurssien määrä lkm/lukukausi Ympäristökylillä toteutuneiden kurssien määrä lkm/lukukausi Henkilöstön osallistuminen koulutuksiin, K/E Asiakasraadın toteutuminen, K/E

C36 Kansalaisopisto	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos%	SU 2026	SU 2027
Myyntituotot	205	0	800	0 %	800	800
Maksutuotot	18780	27000	26000	-4 %	26000	26000
Tuet ja avustukset	1849	4230	4700	11 %	2200	2200
TOIMINTATUOTOT	20833	31230	31500	1 %	29000	29000
Henkilöstökulut	-104340	-143943	-140724	-2 %	-131649	-131649
Palvelujen ostot	-18917	-22500	-25700	14 %	-25700	-25700

Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3422	-3800	-3800	0 %	-3800	-3800
Muut toimintakulut	-17556	-11230	-11400	2 %	-11400	-11400
TOIMINTAKULUT	-144235	-181473	-181624	0 %	-172549	-172549
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-123401	-150243	-150124	0 %	-143549	-143549
VUOSIKATE	-123401	-150243	-150124	0 %	-143549	-143549
TILIKAUDEN TULOS	-123401	-150243	-150124	0 %	-143549	-143549
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-123401	-150243	-150124	0 %	-143549	-143549

2.5.6 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Tehtävänkuvaus

Kirjastopalvelujen tavoitteena on tarjota nykyaikaisia kirjastopalveluita kaikille kunnan asukkaille. Tarjoamme asiakkaillemme pääsyn tietoon ja kulttuurisisältöihin, edistämme lukemista ja lukutaitoa, innostamme lukemaan, tarjoamme tietopalvelua sekä mahdollistamme monipuolisen kirjastotilojen käytön. Kirjastopalvelut edistävät yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Kulttuuripalvelut tarjoavat monipuolisia kulttuurielämyksiä kaikille kunnan asukkaille. Tarjoamme tuoreita kulttuuripalveluita, tiloja kulttuuritoimijoille sekä edistämme historian säilymistä perinnetyön kautta. Tuemme paikallisia kulttuuritoimijoita apurahalla, joka mahdollistaa paremman yhteistyön tapahtumien suunnittelussa. Kulttuuritilaisuuksia järjestetään yhteistyössä paikallisten kulttuurivaikuttajien, kunnan muiden toimielinten sekä paikallisten yrittäjien kanssa. Museon tehtävänä on kartoittaa yhteistä kulttuurista ja sosiaalista pääomaa. Museo pitää esillä suomalaista kulttuuriperintöä, tarjoaa opastusta sekä tapahtumia eri ikä- ja kohderyhmille.

Tehtäväluevastaava: kirjastonjohtaja-kulttuurivastaava

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla

Indikaattori	2024	2023	2022	2021	2020
Kulttuuritapahtumien määrä (kpl) ja osallistujamäärä (hlö)	-	52 / 2264	24 / 1238	13	19
Harrastaa taidetta tai kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5.lk oppilaista	-	88,6	-	59,1	-
Kirjaston tapahtumien osallistumisaste, as/1000 as	-	348,09	412,75	205,80	274,26
Lainausten määrä, lainat	-	42 069	47 921	53 162	44 949
Lainaajien määrä, aktiiviset lainaajat	-	1147	1219	1413	1229
E- aineistot, lainausmäärät	-	4715	4098	1550	1090
E- aineiston kokoelmamäärä, laskennallinen	-	35	33	19	23

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Muoniossa asuu onnellisia ja tiedonjanoisia kuntalaisia, jotka saavat nauttia ajantasaisista sekä moderneista kirjastopalveluista. Meillä on laadukas ja kattava kokoelma, mistä valita. Meille tärkeää on asiakaslähtöisyys, jonka vuoksi panostamme asiakaspalveluun ja aukiolotunteihin. Aineisto hankitaan kattavasti ja monipuolisesti ottaen huomioon kunnan väestörakenne, koulutus, harrastuneisuus sekä virkistystyksen tarve. Tiedotamme kuntalaisia kirjaston tarjoamista palveluista ja siitä, että ne on tarkoitettu kaikille tasavertaisesti. Yhdenvertaisuus on keskeinen arvomme, jonka vuoksi kirjasto pyrkii tavoittamaan myös ne asiakkaat, jotka eivät fyysisesti pääse kirjastoon ja tarjoamme erikoisaineistoja asiakkaille, joilla on lukemisesta.

Kirjastoauton reittisuunnitelmaa ja kirjaston aukiolotunteja tarkkaillaan, jotta ne vastaavat asiakkaiden toiveita ja palvelevat asiakkaiden tarpeita mahdollisimman hyvin. Panostamme kirjastoauton reittiakataulun ja tapahtumien tiedotukseen, jotta palvelut olisivat mahdollisimman saavutettavat. Järjestämme kirjastossa oheistoimintaa, kuten kirjaesittelyjä, digiopetusta, kirjastokäytönopetusta, kirjavinkkauksia sekä satutunteja ja nuortentapah-tumia. Panostamme entistä monipuolisempaan yhteistyöhön koulun, varhaiskasvatuksen, nuorisopalveluiden sekä ikäihmisten palveluiden kanssa. Toteutamme lasten ja nuortenkirjastopalveluita lukijuuskasvatussuunnitelman mukaisesti. Kiinnitämme huomiota henkilöstön työhyvinvointiin, ammattitaidon ja osaamisen kehittämiseen sekä kouluyhteistyön vaatimuksiin.

Kulttuuripalvelumme vahvistavat kuntalaisten onnellisuutta sekä kokemuksia, ja herättelevät kuntalaisten aktiivisuutta. Tarjontamme on mahdollisimman saavutettavaa sekä laadukasta. Pyrimme vakiinnuttamaan onnistuneet tapahtumat ja panostamme laadukkaisiin esiintyjiin. Kehitämme palveluitamme yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa ja tarjoamme laadukkaita ja tasavertaisia kulttuuripalveluita kaikille ikäryhmille kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Olemme valmistelleet koko Suomen yhteiseen e-kirjastoon siirtymistä vuoden 2024 aikana ja siirrymme vuoden 2025 aikana Kuntien yhteiseen e-kirjastoon. Siirtymän avulla pystymme tarjoamaan pääsyn entistäkin laajemman ja kattavamman e-aineistokokoelman piiriin. Siirtymävaiheessa jätämme nykyisen Pohjoisen e-kirjaston käyttöön supistetulla tarjonnalla vuoden ajaksi.

Kirjastonjohtaja, kulttuurivastaava on siirtynyt elokuussa 2023 vastaamaan kansalaisopistosta 10 % työajalla, kansalaisopiston henkilöstömuutoksien johdosta työaikaa kasvatetaan siten, että yhteensä 20 % työajasta sijoituu kansalaisopiston puolelle. Kulttuuri- ja vapaa-aikatuottajan tehtävä nykyisessä muodossaan lakkaa määräaikaisen tehtävän päätyttyä. Kulttuurituottajan tehtävää kulttuuripalveluissa esitetään jatkettavaksi määräaikaisena 31.12.2024 saakka 50 % työajalla.

Jatkamme vuonna 2024 käynnistynyttä Matkalla-mallia ja tarjoamme kulttuurihyvinvointipalveluita neuvolaan ja ikäihmisten asumisyksiköihin. Päivitämme kulttuurikasvatussuunnitelman kaudelle 2026-2030 ja huomioimme sisällöissä lasten lisäksi myös muita kohderyhmiä. Kehitämme kesäajan festivaalitoimintaa ja pyrimme vakiinnuttamaan kesätapahtumat, kuten Väyläfestivaalin ja Muonio Fästit.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Oppimisen ja kasvun tukeminen sekä kulttuuritoiminnan hyvinvointivaikutusten ja kulttuurillisen vuorovaikutuksen edistäminen; Yhdenvertainen oikeus elinikäiseen kasvuun, kehittymiseen ja hyvinvointiin; Kulttuurihyvinvoinnin ja kulttuurikasvatuksen suunnitelmallisuus	Kulttuurikasvatussuunnitelman päivittäminen kaudelle 2026-2030 Paikallisten toimijoiden huomioimen kulttuurikasvatussuunnitelman sisältöjen toteuttajana	Palautekysely toteutettu K/E Kulttuurikasvatussuunnitelma päivitetty K/E

	Yhteistyö varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja 2. asteen kanssa suunnitteluvaiheessa Kulttuurihyvinvoinnin huomioiminen kulttuurikasvatussuunnitelmassa Kulttuuripalveluiden vuosikellon laatiminen Yhteistyö Kiertävä lastenkulttuurikeskus Kattilan kanssa	Suunnittelutyöryhmä kokoontunut lkm/vuosi Kulttuurikasvatussuunnitelmaan suunnitellut tapahtumat lkm/vuosi Vuosikello toteutettu K/E
Virkistynyt, osaava ja vetovoimainen organisaatio; Sujuvat, saavutettavat ja turvalliset kirjastopalvelut; asiakaslähtöiset palveluprosessit	Kirjaston lakisääteisten palvelujen turvaaminen Kirjastopalveluiden henkilöstötarpeen ja aukioloaikojen kartoittaminen Valmius- ja kriisitilanteisiin varautuminen; valmiussuunnitelman päivittäminen Turvallisen tilan periaatteiden laatiminen (asiakasraati)	Henkilöstötarpeiden ja aukioloaikojen kartoittamien toteutettu K/E Kävijät lkm/vuosi Omatoimiasioinnit lkm/vuosi Käyttäjäkoulukset lkm/vuosi Tapahtumat lkm/vuosi Valmiussuunnitelma valmis K/E Asiakasraati kokoontunut K/E Turvallisen tilan periaatteet laadittu K/E

C44 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut		TA 2024	TA 2025	Muutos%	SU 2026	SU 2027
Myyntituotot	114766	108484	112879	4 %	116108	116108
Maksutuotot	43	0	0	0 %	0	0
Tuet ja avustukset	100238	101354	97990	-3 %	94397	94397
Muut toimintatuotot	3460	1000	1500	50 %	1500	1500
TOIMINTATUOTOT	218506	210838	212369	1 %	212005	212005
Henkilöstökulut	-269239	-269230	-265673	-1 %	-279252	-279252
Palvelujen ostot	-82120	-85895	-79800	-7 %	-86100	-86100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-85243	-78953	-69890	-11 %	-73850	-73850
Avustukset	-1900	-2500	-2500	0 %	-3500	-3500
Muut toimintakulut	-87532	-15965	-17000	6 %	-17000	-17000
TOIMINTAKULUT	-526035	-452543	-434863	-4 %	-459702	-459702
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-307528	-241705	-222494	-8 %	-247697	-247697
VUOSIKATE	-307528	-241705	-222494	-8 %	-247697	-247697

TILIKAUDEN TULOS	-307528	-241705	-222494	-8 %	-247697	-247697
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-307528	-241705	-222494	-8 %	-247697	-247697

2.5.7 Nuorisopalvelut

Tehtävän kuvaus

Nuorisopalveluiden tehtävänä on tuottaa laadukkaita ja monipuolisia nuorisopalveluita paikkakuntalaisille lapsille, nuorille ja nuorille aikuisille sekä kehittää toimintaa aktiivisesti. Nuorisopalveluiden kohderyhmää ovat kaikki alle 29-vuotiaat kuntalaiset. Tehtävänä on kohderyhmän yhteisöllisyyden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen, syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäiseminen sekä kasvun ja kehityksen tukeminen eri elämäntilanteissa.

Nuorisopalveluissa on käytössä kolme erilaista työmuotoa; nuorisotyön mahdollistaminen, yhteisöllinen ja avoin nuorisotyö sekä kohdennettu nuoristyö. Nuorisotyön mahdollistamisen avulla luomme edellytykset laadukkaasti ja alati kehittyvään nuorisotyön tarjoamiseen onnistuneella ja kehitysmuotoisella hallinnolla, nuorisojärjestöjen tukemisella ja aktiivisesti toimivalla nuorisovaltuustolla. Yhteisöllinen ja avoin nuorisotyö tarjoaa avoimia ja ohjattuja vapaa-ajan toimintoja kuten erilaisia harrastusmahdollisuuksia ja tapahtumia sekä viihtyisät ja nykyaikaiset tilat ympäri vuoden yhdessä olemiseen. Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö varmistaa, että koulujen ja oppilaitosten arjessa on riittävästi luotettavia aikuisia, jotka omalla työllään ehkäisevät kiusaamista, syrjäytymistä ja luovat edellytyksiä turvallisen kouluarjen toteutumiselle. Kohdennetun nuorisotyön työmenetelmänä toimii etsivä nuorisotyö, joka tarjoaa yksilöllistä tukea elämän nivelvaiheissa kuten opinnoissa, työllistymisessä ja arjen hallinnassa sekä toimii perusnuorisotyön sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyön tukena. Nuorisopalveluissa aloitetaan valmistelu nuorten työpajatoiminta -hankkeen siirtämiseksi nuorisopalveluiden tehtäväalueelle.

Tehtäväaluevastaava: sivistysjohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: nuorisovastaava

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2024	2023	2022	2021	2020
Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 8. ja 9. luokan oppilaista		26,7 %	-	23,4 %	-
Kunnassa toimii lapsiparlamentti, K/E	K	K	K	K	-
Avoimen nuorisotilatyön osallistujamäärät (kpl/nuorisotilailtoja/kävijämäärä, Nuondo- dokumentointijärjestelmä)		-/3014	143 / 3650	- / 3333	105 / 2602
Kaiken kirjatun toiminnan kokonaisarvosana (Nuondo- dokumentointijärjestelmä)	-	-	-	-	-

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Muoniolainen nuoriso on onnellista ja osallistuvaa. Vahvistamme muoniolaisten lasten, nuorten ja nuorten aikuisten monipuolisia osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia. Toimimme työssämme eriarvoisuuden, syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäisemiseksi. Vahvistamme kokonaisvaltaisesti lasten ja nuorten sekä koko

yhteisön hyvinvointia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Hyödynnämme toiminnassamme ennalta ehkäisevää työtä sekä varhaista, avointa ja moniammatillista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa niin paikallisesti kuin myös valtakunnallisesti.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Seuraamme aktiivisesti nuorisotyön valtakunnallisen kentän alati tapahtuvia muutoksia ja etenkin nuorisotyölle merkittävää hankemaaailmaa ja reagoimme niihin tarvittaessa. Suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden teemat ovat koko palvelualueen yhteinen tavoite ja tähän vastaamme kehittämällä oppilaitosnuorisotyön resurssia toisen asteen opiskelijoiden arkeen. Tavoitteena on, että oppilaitosnuorisotyö toimii tärkeänä osana toisen asteen oppilaitosten kasvattajayhteisöä ja toiminnallaan pyrkii lisäämään ehkäisevää päihdetyötä peruskoulun päättäneiden nuorten osalta. Tulevina vuosina panostamme vahvasti lasten, nuorten ja nuorten aikuisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseen ja sen vuoksi turvallisten aikuisten määrä kunnassa on oleellisen tärkeä kaikille ikäryhmille. Perusnuorisotyö eli kaikille avoin ja yhteisöllinen nuorisotyön työmuoto on koko nuorisotyön kulmakivi. Tulevana vuonna keskitymme entistä enemmän tiedolla johtamiseen Nuodo-järjestelmän kautta hankitulla tilastotiedolla nuorisopalveluiden käyttäjä- ja tapahtumamääristä. Nuodon kautta nuorilta saadun palautteen avulla pystymme parantamaan toiminnan laatua nuorilähtöisesti.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Yhdenvertainen ja saavutettava nuorisotyö Oppilaitosnuorisotyön kehittämisen, Ennalta ehkäisevä päihdetyö	Oppilaitosnuorisotyöntekijän tehtäväkuvauksen luominen yhteistyössä hankkeen toimijoiden kanssa. Oppilaitosnuorisotyön Muonion mallin luominen. Ehkäisevän päihdetyön toteuttaminen toisen asteen oppilaitosten arkeen.	Oppilaitosnuorisotyöntekijän tehtäväkuva luotu K/E Oppilaitosnuorisotyön suunnitelma, toteutunut K/E Toimintamalli ehkäisevän päihdetyön osalta toisen asteen oppilaitoksiin Muoniossa, toteutunut K/E
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Kansainvälisen nuorisotyön kehittäminen	Kehitetään yhteistyötä Nuorisokeskus Vasatokaan kanssa muoniolaisille nuorille (5-10) järjestettävien nuorisovaihtojen sekä kansainvälisten vapaaehtoisten osalta. Etsitään aktiivisesti vaihtoehtoja nuorisotyöntekijöiden liikkuvuushankkeiden toteuttamiseksi ja näin ollen laajennetaan työntekijöiden osaamista kansainvälisen nuorisotyön toimintamalleihin.	Nuorisovaihto, toteutunut K/E Kansainvälisten vapaaehtoisten työntekijöiden osallistuminen nuorisopalveluiden toimintoihin, toteutunut K/E

C46 Nuorisopalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos%	TA 2026	TA 2027
Myyntituotot	1695	0	800	0 %	800	800
Maksutuotot	1773	1200	200	-83 %	200	200
Tuet ja avustukset	68755	67000	71000	6 %	43500	43500
Muut toimintatuotot	0	0	1000	0 %	500	500
TOIMINTATUOTOT	72222	68200	73000	7 %	45000	45000
Henkilöstökulut	-197709	-204978	-244349	19 %	-213777	-213777
Palvelujen ostot	-34145	-39500	-36600	-7 %	-34100	-34100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12533	-13210	-14700	11 %	-14450	-13950
Avustukset	-810	-1200	-1200	0 %	-1200	-1200
Muut toimintakulut	-27161	-1900	-3100	63 %	-2700	-2700
TOIMINTAKULUT	-272358	-260788	-299949	15 %	-266227	-265727
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-200135	-192588	-226949	18 %	-221227	-220727
VUOSIKATE	-200135	-192588	-226949	18 %	-221227	-220727
TILIKAUDEN TULOS	-200135	-192588	-226949	18 %	-221227	-220727
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-200135	-192588	-226949	18 %	-221227	-220727

2.5.8 Liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen

Tehtäväkuvaus

Liikunta- ja hyvinvointipalvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä huolehtia kuntalaisten mahdollisuudesta harrastaa liikuntaa ja olla fyysisesti aktiivisia. Kuntalaiset kaikissa ikäryhmissä ovat palvelujen kohderyhmänä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö on koko kunnan yhteinen tavoite, jonka koordinoimisvastuu on liikunta- ja hyvinvointipalveluissa. Onnellisen arjen ja hyvinvoinnin mahdollistaminen muoniolaisille vaatii vahvaa poikkihallinnollista yhteistyötä.

Liikunta- ja hyvinvointipalvelut tuottavat itse palveluita eri käyttäjäryhmille, mutta tehtäväkuvauksen tavoitteeseen pääseminen vaatii monialaista yhteistyötä alueen toimijoiden kanssa. Yhteistyötä tehdään Lapin hyvinvointialueen, kunnan eri yksiköiden, paikallisten yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa laadukkaiden palveluiden ja tavoitteellisen kehittämistyön toteutumiseksi.

Alueen liikuntaseurojen ja yhdistysten toimintaa tuetaan avustuksilla. Lisäksi urheilusaavutuksista palkitaan kunnassa hyväksytyjen kriteerien mukaisesti. Liikuntapaikkojen kunnosta huolehditaan yhteistyössä elinvoimapalveluiden kanssa ja kuntalaisia kannustetaan hyödyntämään näitä liikkumisen mahdollisuuksia myös omatoimisesti. Lisäksi liikkumisen kynnystä madalletaan tarjoamalla liikuntavälineitä kuntalaisten käyttöön.

Tehtäväaluevastaava: sivistysjohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: liikunta- ja hyvinvointivastaava

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Kaiken liikunta- ja hyvinvointityön laaja-alaisena tavoitteena ovat onnelliset ja hyvinvoivat kuntalaiset. Vähän liikkuvien tavoittaminen ja aktivoiminen kunnan palvelutarjonnalla on olennaista. Hyvinvointia edistävän liikunnan harrastamista ja arjen aktiivisuuden lisääntymistä tavoitellaan kaikissa ikäryhmissä. Tarkoituksena on täydentää kolmannen sektorin toimintaa liikunnan ja hyvinvoinnin kentällä. Palveluista halutaan saavutettavia ja kuntalaisten näköisiä.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi kunta tekee ennaltaehkäisevää työtä yhteistyössä hyvinvointialueen ja yhdistysten kanssa. Toimintaa ohjaavat lakisääteiset suunnitelmat, joiden laatimisessa hyödynnetään poikkihallinnollista yhteistyötä kunnan sisällä, hyvinvointialueen osaamista sekä osallistetaan paikallisia yhdistyksiä. Työikäisten elintapaneuvonta, hyvinvointilähetti-toiminta ja ikäihmisten toimintatuokiot ovat käytännön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toimia.

Kuntalaisia aktivoidaan myös kampanjoilla, tapahtumilla ja tempauksilla. Liikunta- ja hyvinvointipalvelut osallistuvat asiantuntemuksellaan yhteistyössä muiden kunnan toimintayksiköiden, paikallisten yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tapahtumien, kerhojen, leiri- ja retkitoiminnan järjestämiseen. Yhdessä kunnan elinvoimaosaston kanssa kehitetään toimivia liikunta- ja ulkoilupaikkoja aktiivisuuden lisäämiseksi. Jotta hyvinvointia pystytään kunnassa kokonaisvaltaisesti lisäämään, voimavaroja kohdennetaan tarveperustaisesti.

Hankkeet ovat olennainen osa liikunta- ja hyvinvointipalveluiden jatkuvaa kehittämistyötä kuntalaisten hyvinvointierojen kaventamiseksi. Liikkuva koulu - toimintaa kehitetään ja elintapaneuvontaa pilotoidaan peruskoululla Aluehallintoviraston myöntämän rahoituksen turvin. Kehitystyö on merkittävä askel kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja toimien kohdentamiseksi terveyden näkökulmasta tukea eniten tarvitseville. Kehittämistyön jatkuvuuden takaamiseksi rahoitus- ja hanketilannetta seurataan aktiivisesti. Tavoitteena on jatkaa ja laajentaa peruskoululaisia koskeva elintapaneuvonnan hanke toiselle asteelle sekä edelleen kehittää perheliikuntaa hankerahoituksella.

Palvelulupauksen tässä laajuudessa toteutumisen ehtona ovat liikunta- ja hyvinvointivastaavan sekä liikunnan-ohjaajan toimien jatkuminen.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla

Indikaattori	2023	2022	2021	2020
Liikunnan edistäminen kunnissa – TEA, pistemäärä	-	67	-	55
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8.lk. oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	33,3%	60,9%	31,2 %	63,2 %
Hyte-kerroin, 0–100	70	74	77	73
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 v. täyttäneillä / 10 000 asukasta	321,3	456,6	413,5	558,6
Kunta kutsuu säännöllisesti järjestötkoolle rojen ja yhdistysten yhteiskokouksen (K/E)	Kyllä	Kyllä	-	Kyllä

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Tehtäväalueelle siirtyneet kunnan lakisääteiset terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen tehtävät mahdollistavat liikunta- ja hyvinvointipalveluissa entistä vahvemman tiedolla johtamisen sähköisen hyvinvointikertomuksen tarjoaman tiedon avulla sekä siten voimavarojen kohdentamisen tarveperusteisesti. Kuitenkin yhteiskunnallisten

muutosten aiheuttama arjen passivoituminen kaikissa ikäryhmissä haastavat tehtäväyksikön resurssien riittämistä.

Liikunta- ja hyvinvointivastaavan tehtävä jakautuu 50 % liikuntapalveluihin ja 50 % terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Liikunnanohjaajan tehtävä jakaantuu 60% liikuntapalveluihin ja 40% terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Liikunnanohjaajan määrääikäisen toimen vakinaistaminen tai lakkauttaminen vuoden 2025 alusta määrittää pitkälti liikunta- ja hyvinvointipalveluiden mahdollisuutta päästä asetettuihin tavoitteisiin ja täyttää palvelulupaus.

Tehtäväalueen tehtäväkuvat on tarkastettu ja niitä on tarkennettu vuoden 2024 aikana. Liikunta- ja hyvinvointivastaava mm. vastaa liikuntapalveluiden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteisistä hallinnollisista tehtävistä ja toimii tehtäväyksikön esihenkilönä. Hän vastaa palvelujen järjestämisestä, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä yhteistyöstä eri toimijoiden välillä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteinen kokonaisuus on laaja. Jatkossa tuleekin yhä tarkastella, miten työtä jaetaan hyvinvoinnin-, terveyden- ja turvallisuuden työryhmän (hytetu-työryhmä) sekä liikunta- ja hyvinvointivastaavan välillä niin, että hyvinvoinnin edistäminen näkyy ja tulee näkyväksi kunnan kaikilla toimialoilla.

Liikunnanohjaaja vastaa pitkäjänteisen, suunnitelmallisen asiakaspintatyön käytännön toteutuksesta eri muodoissaan, eri ikäryhmille. Tämä tarkoittaa perinteisten liikuntaryhmien ohella yhä suurenevissa määrin fyysisesti passiivisten tavoittamista ja aktivoimista muun muassa elintapaneuvonnan keinoin. Mikäli liikunnanohjaajan toimea ei jatketa, joudutaan tehtäväalueella palaamaan tuntiohjaajien käyttöön. Tämä tekisi käytännössä mahdottomaksi vähän liikkuvien systemaattinen tavoittamisen ja aktivoimisen.

Elintapaneuvonnan palvelupolku Tunturi-Lappiin 2022-2024 – hankkeessa kehitetty työikäisten elintapaneuvonnan palvelu pyritään juurruttamaan osaksi Liikunta- ja hyvinvointipalveluiden vakituista toimintaa. Valtion Suomi liikkeelle – hankeavustuskokonaisuuden tarjoamia mahdollisuuksia pyritään hyödyntämään erityisesti lasten, nuorten ja perheiden aktivointiin.

Liikuntaolosuhteet ovat olennainen osa liikuntapalveluiden järjestämisestä ja liikunta-aktiivisuuden lisäämistä. Yhteistyötä ulkoliikuntapaikoista vastaavan elinvoimapalveluiden kanssa jatketaan laadukkaiden olosuhteiden tuottamiseksi.

Paikallisten yhdistysten toiminta on merkittävässä roolissa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kylätoimijoille ja yhdistyksille tarjotaan monipuolisia tukitoimia kuten järjestetään yhdistysfoorumeita, jaetaan avustuksia sekä tarjotaan neuvontaa kehittämis- ja hanketyöhön. Viestinnän tueksi kunnan sivuille luodun tapahtumakalenterin käyttöä tehostetaan edelleen. Paikallisia yhdistyksiä osallistetaan palveluiden suunnitteluun ja toteutukseen. Yhteistyötä pyritään jatkuvasti kehittämään, jotta julkisen ja kolmannen sektorin toimet tukisivat ja täydentäisivät toisiaan.

Yhdenvertaisuus ja päihteettömyys ovat kunnan arvoja, jotka liikunta- ja hyvinvointipalvelut huomioivat osaltaan kaikessa toiminnassaan. Toimintaa järjestetään eri kohderyhmät huomioiden sekä järjestetään kaikille avointa toimintaa ja tapahtumia. Järjestämämme ja tukemamme toiminta on päihteetöntä. Viestimme selkeästi useissa eri kanavissa mahdollisimman laajan saavutettavuuden takaamiseksi.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin tukeminen; Laadukas liikunnanohjaus ja elintapaneuvonta	Asiakarajaspintatyön resurssien riittävyyden varmistaminen Tapahtumat, liikuntaryhmät, yhteiset toimintamallit eri kohderyhmille	Liikunnanohjaajan tehtävä vakinaistettu, toteutunut K/E Kuukausittain toteutuneet ohjaustuokiot, tapahtumat ja tempaukset lkm/kk Eri kohderyhmät on huomioitu toiminnassa, toteutunut K/E

	Vakiinnutetaan ja kehitetään edelleen elintapaneuvonnan palvelupolkua ja yhteistyörakenteita Laajennetaan elintapaneuvontaa uusiin kohderyhmiin, kohderyhmälle soveltuvalla tavalla	Soveltavan liikunnan tarjontaa on kehitetty, toteutunut K/E Työikäisten elintapaneuvonta on vakiinnutettu osaksi palvelutarjontaa, toteutunut K/E Elintapaneuvonnan asiakkaista vähintään 50 % suosittelisi palvelua edelleen, toteutunut K/E Elintapaneuvontaa on pilotoitu peruskouluikäisten kohderyhmässä, toteutunut K/E
Moniammatillinen yhteistyö ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa; Sotetu-palveluiden kehittäminen ja moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen em. palveluissa	Jatketaan ja keitetään yhteistyötä Lapin hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa - järjestetään yhdessä tapahtumia, kerhoja ja harrastuksia	Viranhaltija on osallistunut Laphan elintapaohjausprosessin kehitystyöhön, toteutunut K/E Viranhaltija on osallistunut Laphan järjestämiin alueellisiin hytetu-neuvotteluihin, toteutunut K/E Eri toimijoiden kanssa yhteistyössä toteutettujen toimintojen lkm/vuosi, joista kunnan ulkopuolisten toimijoiden kanssa yhteistyössä toteutettujen toimintojen lkm/vuosi Tapahtumien vuosikelloa suunniteltu yhdessä yhdistysten kanssa, toteutunut K/E Järjestetty vähintään kaksi yhdistysfoorumia vuodessa, toteutunut K/E
Rakentava keskustelukulttuurin ylläpito, tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus; Kunnan hyvinvointia edistävä työ ja hyvinvointikertomus tiedolla johtamisen välineenä	Hytetu-työryhmän toiminnan kehittäminen Hyvinvointikertomuksen käyttöönotto tiedolla johtamisen välineenä	Hytetu-työryhmä kokoontunut vähintään neljästi vuodessa, toteutunut K/E Kunnan eri toimialat osallistettu hyvinvointikertomustyöhön, toteutunut K/E Laaja hyvinvointikertomus laadittu, toteutunut K/E Hyvinvoinnin indikaattoritiedon yhteenvetoa esiteltä ja käsitelty kunnan eri toimialojen kanssa yhdessä, esimerkiksi laajennetussa johtoryhmässä, toteutunut K/E

C48 Liikuntapalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos%	SU 2026	Su 2027
Maksutuotot	15483	3500	8400	140 %	8400	8400
Tuet ja avustukset	75158	90842	2600	-97 %	1600	1600
Muut toimintatuotot	3147	3100	3600	16 %	3600	3600
TOIMINTATUOTOT	93788	97442	14600	-85 %	13600	13600
Henkilöstökulut	-146789	-188895	-121827	-36 %	-138998	-138998
Palvelujen ostot	-27646	-34600	-21850	-37 %	-22150	-22150

Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22786	-17774	-13500	-24 %	-13400	-13400
Avustukset	-5164	-7300	-8000	10 %	-8000	-8000
Muut toimintakulut	-22083	-23450	-24400	4 %	-26100	-26100
TOIMINTAKULUT	-224467	-272019	-189577	-30 %	-208648	-208648
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-130679	-174577	-174977	0 %	-195048	-195048
VUOSIKATE	-130679	-174577	-174977	0 %	-195048	-195048
TILIKAUDEN TULOS	-130679	-174577	-174977	0 %	-195048	-195048
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-130679	-174577	-174977	0 %	-195048	-195048

2.6 Elinvoimalautakunta

B40 Elinvoimalautakunta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos%	SU 2026	SU 2027
Myyntituotot	848671	734327	765710	4 %	738923	738923
Maksutuotot	60950	57550	49000	-15 %	57550	57550
Tuet ja avustukset	251887	140000	53250	-62 %	46000	46000
Muut toimintatuotot	2504937	1426050	1548331	9 %	1426050	1426050
Valmistus omaan käyttöön	38228	0	0	0 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	3704674	2357927	2416291	2 %	2268523	2268523
Henkilöstökulut	-1191254	-1252346	-1221085	-2 %	-1268677	-1270733
Palvelujen ostot	-1753408	-1621661	-1899957	17 %	-1931755	-1931755
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1049645	-908742	-984483	8 %	-892187	-892187
Avustukset	-69670	-97500	-214603	120 %	-214603	-214603
Muut toimintakulut	-676264	-420021	-466731	11 %	-437212	-437212
TOIMINTAKULUT	-4740241	-4300269	-4786859	11 %	-4744434	-4746490
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1035568	-1942343	-2370568	22 %	-2475911	-2477967
VUOSIKATE	-1035568	-1942343	-2370568	22 %	-2475911	-2477967
Poistot ja arvonalentumiset	-772642	0	0	0 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-1808210	-1942343	-2370568	22 %	-2475911	-2477967
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-1808210	-1942343	-2370568	22 %	-2475911	-2477967

2.6.1 Hallinto- ja tukipalvelut

Tehtävän kuvaus

Elinvoimajohtaja johtaa elinvoimalautakunnan alaisena elinvoimapalvelujen hallintoa, taloutta, kehittämistä, seuranta ja muuta toimintaa tehokkaalla ja taloudellisella tavalla. Hallinto- ja tukipalvelut hallinnoivat ja koordinoivat palvelualuekokonaisuutta sekä sen alaisia yleisiä kuntastrategiaa toteuttavia ohjelmia, palvelualueen tehtäviin liittyvää edunvalvontaa sekä yhteistyötä. Tulosalueeseen kuuluvat elinvoimalautakunnan kokoustoiminnan lisäksi mm. maankäyttöpäalvelut ja kaavoituksen ohjaus sekä neuvonta- ja asiakaspalvelu.

Tehtäväaluevastaava: Elinvoimajohtaja

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Hallinto- ja tukipalvelujen yleistavoitteena on vahvistaa kunnan elinvoimaisuutta, veto- ja pitovoimaa sekä kestävä kasvua ja kilpailukykyä mm. ohjaamalla maankäyttöä ja rakentamista maapolitiikalla, kaavoituksella, riittävällä tonttitarjonnalla ja liikenneverkkosuunnittelulla. Tavoitteena on luoda edellytyksiä terveelliseen, turvalliseen ja viihtyisään asumiseen Muoniossa sekä kaikkien halukkaiden Muonioon muuttajien kotouttamiseen ja kotiuttamiseen. Tavoitteena on pysyä muuttovoittoisena kuntana (nettomuutto). Yleistavoitteena on tukea alueen

ekologista, taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä edistämällä mm. infran järkevää rakentumista ja ylläpitoa, asianmukaista jätteenkäsittelyä, kestävästi liikennejärjestelmän ja liikkumisen sekä alueen ympärivuotisen elinkeino- ja työelämän toimintaedellytyksiä. Elinvoimapaalvelujen sujuvia ja saavutettavia palveluja kehitetään yhä enemmän yhteistyössä muiden toimijoiden, kuntalaisten ja strategisesti tärkeiden kumppaneiden kanssa. Hallinto- ja tukipalvelut ovat keskeisessä roolissa palvelujen järjestämisen koordinoimisessa, edunvalvonnassa ja asiantuntijana omistajaohjauksessa.

Seuraamme toimintalapauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla

Indikaattori	2024	2023	2022	2021	2020
tonttitarjonnan kehittyminen	-	63 tonttia			
kokonaisnettomuutto (as.)	22 (ennakkotieto)-	54	-23	34	-1
vireille tulevat kaavat	4	1	4	3	1
valmistuneet kaavat	4	2	3	0	1
aluekehityksen kokonaispistemäärä (pisteet 0-100)	-		59		
nopean laajakaistan saatavuus %	-	8	4	3,77	21

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Päiväkoti-esikoulun rakentaminen jatkuu vuoden 2025 ajan. Arvioitu valmistumisaika on vuoden 2025 lopussa. Kunnanviraston toimisto- ja arkistotilojen siirtymisen valmistelu. Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden hallinnan yhtenäistäminen. Kaavateiden haltuunoton selvittäminen. Työn tehostaminen ja tiedonhallinnan prosessien automatisoinnin edistäminen. Vesihuollon ja ulkoilureittien kokonaisvaltainen kehittäminen sekä niihin liittyvät järjestelyt ovat keskeisessä osassa talousarviovuotta 2025.

Vuoden 2025 keskeisinä painopistealueina ovat kestävät kiinteistöratkaisut ja niihin liittyvien sujuvien siirtymien tukeminen sekä kestävästi maankäytön, vesihuollon ja ulkoilureittien kehittämisen pitkän tähtäimen toiminnan kirkastaminen. Pyritään hyödyntämään ulkopuolista rahoitusta, etenkin infrahankkeissa.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Kestävä maankäyttö ja rakentaminen: kestävästi maankäytön ohjaaminen maapolitiikalla.	Kiinteistöveroselvityksen jatkaminen Mapon täytäntöönpano	Kiinteistöveroselvitys tehty. Onko mapon toimenpiteitä toteutettu K/E

C50 Hallinto ja tukipalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-%	SU 2026	SU 2027
Myyntituotot	698	1000	1000	0 %	1000	1000
Maksutuotot	73	0	0	0 %	0	0

Tuet ja avustukset	0	0	1000	0 %	0	0
Muut toimintatuotot	521	160	160	0 %	160	160
Valmistus omaan käyttöön	17285	0	0	0 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	18576	1160	2160	86 %	1160	1160
Henkilöstökulut	-151456	-132384	-148963	13 %	-147629	-147629
Palvelujen ostot	-235209	-270290	-305757	13 %	-270290	-270290
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2984	-4050	-4050	0 %	-4050	-4050
Avustukset	1	0	0	0 %	0	0
Muut toimintakulut	-38118	-2580	-2580	0 %	-2580	-2580
TOIMINTAKULUT	-427766	-409304	-461350	13 %	-424549	-424549
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-409190	-408144	-459190	13 %	-423389	-423389
VUOSIKATE	-409190	-408144	-459190	13 %	-423389	-423389
Poistot ja arvonalentumiset	-2213	0	0	0 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-411403	-408144	-459190	13 %	-423389	-423389
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-411403	-408144	-459190	13 %	-423389	-423389

2.6.2 Rakennusvalvontapalvelut

Tehtävän kuvaus

Rakennusvalvonta on maankäytön prosessin viimeinen lenkki. Sen tehtävänä on valvoa ja ohjata rakentamista, eli huolehtia siitä, että suunnittelu ja rakentaminen tapahtuvat Rakentamislain ja Alueidenkäyttölain niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten (ml. rakennusjärjestys) sekä voimassa olevan kaavan mukaisesti. Rakennusvalvonta antaa ohjeita ja neuvoja rakentajille, käsittelee rakentamiseen ja maiseman muuttamiseen tarvittavat luvat, suorittaa lupiin liittyvät tarkastukset, vastaa rakennetun ympäristön valvonnasta sekä hoitaa rakentamisen arkisto- ja tietopalvelua.

Tehtäväaluevastaava: rakennustarkastaja

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Rakennusvalvonnan tavoitteena on laadukas asiakaspalvelu, sujuvat ja saavutettavat palvelut sekä alueen kasvun sujuvoittaminen. Rakennusvalvonta tukee osaltaan terveellistä, turvallista ja viihtyisää asumista sekä elinkeinotoiminnan sijoittumista Muonioon. Rakennusvalvonta tarjoaa luvanhakijoille apua hankkeen ensimetreiltä loppukatselmukseen asti. Tavoitteena on käsitellä hakemukset viivytyksettä.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023	2022	2021	2020	2019
myönnetyt luvat	69	104	62	89	80
suunnittelutarvetarvaisut	4	5	1	1	2

poikkeamisluvat	16	11	3	7	11

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

1.1.2025 voimaan astuvan Rakentamislain toimeenpano vuoden 2025 aikana. Odotettavissa on valvonta- ja neuvontapyyntöjen kysynnän kasvua. Rakennusvalvonnan kuntayhteistyön selvittämistä ja rakennusvalvonnan arkiston digitointia jatketaan. Kunnanviraston ja arkiston mahdollisen muuton vuoksi rakennusvalvonnan arkiston digitointi on välttämätöntä.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Paikkariippumattomat, sujuvat ja saavutettavat palvelut: automatisointi, digitalisointi	Sähköiseen muotoon siirrettyjen rava-asiakirjojen siirtäminen Lupapisteen arkistoon ja Lupapiste-kaupan käyttöönotto	Onko väh. 75 % paperiluvista saatu siirrettyä Lupapisteen arkistoon K/E. Onko kauppa otettu käyttöön K/E

C51 Rakennusvalvonta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos%	SU 2026	SU 2027
Myyntituotot	48	0	0	0 %	0	0
Maksutuotot	60878	57550	49000	-15 %	57550	57550
Tuet ja avustukset	0	0	500	0 %	0	0
Muut toimintatuotot	160	240	0	0 %	240	240
TOIMINTATUOTOT	61086	57790	49500	-14 %	57790	57790
Henkilöstökulut	-95277	-95982	-95507	0 %	-96541	-96541
Palvelujen ostot	-41128	-37900	-39400	4 %	-37900	-37900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-70	-600	-600	0 %	-600	-600
Muut toimintakulut	-7963	-3300	-3360	2 %	-3300	-3300
TOIMINTAKULUT	-144439	-137782	-138867	1 %	-138341	-138341
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-83353	-79992	-89367	12 %	-80551	-80551
VUOSIKATE	-83353	-79992	-89367	12 %	-80551	-80551
TILIKAUDEN TULOS	-83353	-79992	-89367	12 %	-80551	-80551
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-83353	-79992	-89367	12 %	-80551	-80551

2.6.3 Kiinteistö- ja tiepalvelut

Tehtäväkuvaus

Kiinteistö- ja tiepalvelujen tehtävänä on kunnan suorassa omistuksessa olevien kiinteistöjen ylläpito ja peruskorjaus, uusien tilojen rakentaminen ja kunnan omistamien kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden isännöinnistä ja vuokrauspalvelusta huolehtiminen. Kiinteistö- ja tiepalvelut vastaavat myös kunnan kaavateiden ja yleisten alueiden kunnossapidosta, uusien rakentamisesta ja hulevesiverkoston toimivuudesta.

Tehtäväaluevastaava: kunnossapitopäällikkö

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Kiinteistö- ja tiepalvelut toimii ennakoivasti ja suunnitelmallisesti vastuullisina kiinteistönomistajina sekä tekee kiinteistönhuoltoa ja pitää huolta infrasta taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävällä tavalla. Tehtäväalueen tavoitteena on edistää osaltaan muoniolaisten onnellista arkea ja arjen turvallisuutta sekä lisätä alueen houkuttelevuutta ja elinympäristön viihtyisyyttä muun muassa tekemällä ympäristötoita kuntalaisille ja matkailijoille vetovoimaisissa paikoissa ja ottamalla huomioon kestävä ja turvallisen liikkumisen mahdollisuudet teiden ja yleisten alueiden kunnossapidossa.

Seuraamme palvelulupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023	2022	2021	2020	2019
Investoinnit puistoihin ja yleisiin alueisiin (euroa/asukas)	8,55	-	-	27,43	16,90
Kunnan vuokra-asuntojen käyttöaste	100	98,44	99,10	99,30	98,42
Peruskorjattujen asuntojen määrä (lkm/vuosi)	1	2	1	3	3

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Kunnan omistamiin toimitiloihin liittyvät hankkeet jatkuvat vuoden 2025 ajan: uuden päiväkotiesikoulukiinteistön rakentaminen on käynnissä ja kunnanviraston (arkisto ml.) siirtymiseen liittyviä ratkaisuja on tarkoitus edistää.

Talousarviovuoden aikana tulee selvittää tarpeita ja pohtia ratkaisuja myös muiden kunnan kiinteistöjen (ml. asuinrakennukset) osalta: Lapin hyvinvointialueella on vuokrasopimukset voimassa kunnan sote-kiinteistöihin vuoden 2025 loppuun asti ja kunnalle tulee selvitettäväksi mm. mahdollisten kiinteistöyhtiöiden perustamistarpeet. Vuoden 2025 painopistealueina ovat kestävien kiinteistöratkaisujen selvittäminen, suunnittelu ja toimeenpano, isännöitsijän roolin vahvistaminen sekä päälystettyjen kaavateiden korjaussuunnitelman laatiminen. Nykyinen määräraha ei mahdollista tarkoituksenmukaisia peruskorjauksia.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Kestävän maankäytön ohjaaminen liikenneverkko-suunnittelulla	Kaavateiden pitkän tähtäimen kunnossapitosuunnitelman laatiminen.	Suunnitelma laadittu K/E

C56 Kiinteistö- ja tiepalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos%	SU 2026	SU 2027
Myyntituotot	107054	52824	86347	63 %	75070	75070
Tuet ja avustukset	0	0	2500	0 %	0	0
Muut toimintatuotot	2502163	1425650	1548171	9 %	1425650	1425650
TOIMINTATUOTOT	2609217	1478474	1637018	11 %	1500720	1500720
Henkilöstökulut	-293155	-324971	-326494	0 %	-343015	-343015
Palvelujen ostot	-798512	-657851	-694744	6 %	-650099	-650099
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-824870	-687579	-730383	6 %	-687578	-687578
Avustukset	-29982	-40000	-40000	0 %	-40000	-40000
Muut toimintakulut	-502151	-372032	-423141	14 %	-392032	-392032
TOIMINTAKULUT	-2448670	-2082432	-2214762	6 %	-2112724	-2112724
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	160547	-603958	-577744	-4 %	-612004	-612004
VUOSIKATE	160547	-603958	-577744	-4 %	-612004	-612004
Poistot ja arvonalentumiset	-522146	0	0	0 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-361599	-603958	-577744	-4 %	-612004	-612004
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-361599	-603958	-577744	-4 %	-612004	-612004

2.6.4 Liikuntapaikat ja reitistöt

Tehtäväkuvaus

Liikuntapaikat ja reitistöt tehtäväalueen tehtävänä on kunnan hallinnoimien ulkoliikuntapaikkojen ja ulkoilureittien kunnossapito, kehittäminen ja koordinointi.

Tehtäväaluevastaava: elinvoimajohtaja

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tehtäväalueen yleistavoitteena on tukea kuntalaisten ja matkailijoiden hyvinvointia mahdollistamalla monipuolinen ja turvallinen ulkoilmassa ja puhtaassa luonnossa liikkuminen. Ulkoilureittejä ylläpidetään, kunnostetaan, kehitetään ja monipuolistetaan siten, että ne ovat vetovoimaisia, turvallisia ja helppoja käyttää ja ne tukevat Muonion kunnan elinvoimaisuutta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Kehittämistyön tukena toimii reittityöryhmä, matkailuyritykset, liikuntatoimen henkilöstö ja erilaiset verkostot. Ulkoilureitistöt ovat keskeinen osa alueen yritysten toimintaympäristöä.

Seuraamme palvelulupauksen toteutumista mm. seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023	2022	2021	2020	2019
Virkistys- ja urheilualueet/1000 as.)	-	35,07	62,47	61,96	62,39
Pyöräilykuntien verkosto (pistettä)	-	100	0	0	0

Rekisteröidyt yöpymiset	-	123 750	89 984	81 586	120 682

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Vuoden 2024 aikana kunta on ottanut vastatakseen reittien talvikunnossapidosta omana toimenaan sisältäen tampparihankinnat (kaksi latukonetta). Kunnassa on vuoden 2024 ajan työskennelty kokoaikainen reittivastaava ja kaksi ulkoliikuntapaikkojen hoitajaa, joilla myös reittien kesän aikaista hoitoa. Kunta palkkasi vakituisen latukoneen kuljettajan syyskuussa. Talousarviovuoden painopisteenä on ulkoilureittien ja ulkoliikuntapaikkojen korjausvelan hoitamista omina töinään sekä reittien tuotteistaminen eri kartta-alustoille (mm. Trailmap, Retkikartta ja LIPAS) Vuoden 2025 painopistealueina ovat em. painopisteiden lisäksi reittien monipuolinen kehittäminen mm. tehostamalla reittien hoitoa, hankkeistamalla ja lisäämällä reitteihin liittyvää opastusta.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Ympärivuotinen ja kansainvälinen elinkeinoelämä: ulkoilureitti-infran laadukas ja resurssitehokas ylläpito/kehittäminen	Yhteistyön tekeminen lähialueiden kanssa reittien kehittämisessä Olemassa olevien reittien löydettävyyden kehittäminen opastein ja viestintätoimin; yhteiskäyttöreittien turvallisuuden parantaminen	Reittien opasteiden parantaminen ja saneerattujen reittien määrä metreinä
Talvipolkuinfran kehittäminen	2 aluetta (kävely, lumikenkäily, pyöräily)	Toteutus 2 aluetta
Polkupyöräreitin rakentaminen	Hankerahoituksen hakeminen pyöräreitin rakentamiselle	Saatu rahoitus K/E

C58 Liikuntapaikat ja reitistöt	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos%	SU 2026	SU 2027
Tuet ja avustukset	0	0	1000	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	20943	0	0	0 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	20943	0	1000	0 %	0	0
Henkilöstökulut	-104051	-138180	-179906	30 %	-182081	-182081
Palvelujen ostot	-184512	-158800	-69950	-56 %	-158800	-158800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19624	-46028	-94100	104 %	-46028	-46028
Avustukset	0	-2500	-2500	0 %	-2500	-2500
Muut toimintakulut	-15282	-6900	-5360	-22 %	-6400	-6400
TOIMINTAKULUT	-323468	-352408	-351816	0 %	-395809	-395809
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-302525	-352408	-350816	0 %	-395809	-395809
VUOSIKATE	-302525	-352408	-350816	0 %	-395809	-395809
Poistot ja arvonalentumiset	-47132	0	0	0 %	0	0

TILIKAUDEN TULOS	-349656	-352408	-350816	0 %	-395809	-395809
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-349656	-352408	-350816	0 %	-395809	-395809

2.6.5 Kuntakehittäminen ja työllisyyspalvelut

Kuntakehittämisen ja työllisyyspalveluiden tehtävänä on järjestää ja tuottaa yritys- ja työllisyyspalveluja, kehittää elinkeinoelämän toimintaympäristöä ja alueen saavutettavuutta. Tehtävänä on edistää työnhakijan työllistymistä avoimille työmarkkinoille, tukea asiakkaan polkua kohti yrittäjyyttä tai työllistymistä sekä ennaltaehkäistä pitkäaikaistyöttömyyden syntyä. Kunnan tarjoamia yritys- ja työllisyyspalveluita ovat mm. yritysneuvonta, työpajatoiminta, ohjaus ja valmennus. Työtä tehdään monialaisesti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, joista yhtenä keskeisenä on Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalue. Tehtäväalue vastaa em. lisäksi kärkihankkeiden koordinoinnista, strategisesta kuntakehittämisestä ja kylien kehittämisestä yhdessä kylätoimijoiden kanssa sekä kunta-markkinoinnin, kansainvälisen yhteistyön ja joukkoliikenteen koordinoinnista.

Tehtäväaluevastaava: kehittämispäällikkö

Tehtäväyksikkövastaava kuntakehittäminen: kehittämispäällikkö

Tehtäväyksikkövastaava työllisyyspalvelut: työllisyysvastaava

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tehtäväalue osaltaan edistää muoniolaisten onnellista arkea, kunnan veto- ja pitovoimaa, ympärivuotisen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja kestäväää kasvua sekä erilaisissa elämäntilanteissa olevien henkilöiden työllistymismahdollisuuksia ja työpaikkojen syntymistä alueelle. Yleistavoitteena on vahvistaa alueen työllisyyttä, yrittäjyyttä, työttömien työkykyä ja valmentautujien valmiuksia resurssiviisaasti kestäväen kehityksen periaatteita noudattaen. Tavoitteena on tarjota oikea-aikaisia, yksilöllisiä, helposti saavutettavia ja kohderyhmien tarpeita vastaavia palveluja. Lisäksi tavoitteena on positiivisen kuntakuvan luominen, kunnan saavutettavuuden ja löydettävyyden sekä joukkoliikenneyhteyksien lisääminen.

Seuraamme palvelulupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023	2022	2021	2020	2019
Yritysten toimipaikkojen liikevaihto (€/hlö)	-	226	247	165	165
Majoitusliikkeiden käyttöaste (%)	49,3	46,4	39,3	43,9	46,6
Yrityskanta (yritykset/1000 asukasta)	138.06	137.51	129.36	124.84	118.61
Työllisyysaste (%)	-	78,29	75,56	70,07	78,33
Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki (€/as.)	14,2	16,2	18,9	13,9	14,2

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalue aloittaa toimintansa 1.1.2025, joka aiheuttaa muutoksia kunnan toimintoihin ja palvelujen järjestämiseen jatkossa. Odotettavia vaikutuksia alkuvaiheessa ovat mm. toimintatapojen ja kunnan roolin muutos, uudenlaisen yhteistyön opetteleminen ja osallistuminen yhteistoimintaan, rahoitusvastuun siirtyminen ja määrällinen kasvu kunnalle sekä mm. viestintävastuun korostuminen. TE-palvelujen uudistus tuo kunnalle muutoksia myös valtionosuuksiin, mutta osuudet eivät näy tehtäväalueen talousarviossa tuloina.

Sen sijaan palvelujen tuottamiseen kuluva raha näkyy menovarauksena tehtäväalueen talousarviossa. Lisäksi on huomioitava, että palkkatuen hyödyntämiseen kohdistuvista muutoksista johtuvia vaikutuksia tulee näkymään myös muiden tehtäväalueiden toiminnoissa sekä taloudessa. Työllisyysalueen vastuukuntana toimii Kittilän kunta. Kunnilla on TE24- ja KOTO24 -uudistusten myötä vuoden 2025 alusta alkaen kokonaisvastuu myös kotoutumisen edistämisestä. Kunta vastaa jatkossa sekä työnhakijana olevien, että työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisestä. Työllisyyspalvelujen tehtäväyksikkö koordinoi kotoutumisen edistämistä, jonka toteuttamisesta vastataan kunnassa yhteisvastuullisesti.

Matkailumarkkinointitehtävien mahdollinen siirtyminen kunnalle aiheuttaa niin ikään painetta henkilöstöresurssin vahvistamiseen tehtäväalueella sekä kunnan osaamisen kasvattamiseen. Lapin yhteisen markkinointitalon, House of Lapland:n, toiminta on päättynyt entisessä muodossaan, joka oletettavasti kasvattaa tarvetta alue-markkinointipanostuksiin seudullisesti ja paikallisesti. Elokuvakomission toiminnan jatkumista seutukuntavetoisesti selvitetään. Talousarviossa on erillinen määrärahavaraus 60 000 euroa matkailumarkkinointitehtävien toteuttamiseen kunnan toimesta. Määrärahavaraus koostuu pääosin palkkakustannuksista. Tuotantoyhtiöyhteistyöhön on varattu 40 000 euron määräraha. Lisäksi talousarviossa on määrärahavaraus 8 000 euroa kunnan brändituotteiden hankintaan, joka on aiemmin varattu hallinto- ja talouspalvelujen talousarvioon. Valtion avustukset liikennepalveluihin ovat supistuneet, joka vaikuttaa kunnan hankkimien liikennepalvelujen palvelutasoon ja rahoitustarpeeseen sekä konseptien kehittämiseen.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Ympärivuotisen elinkeinoelämän edistäminen	Elinkeino- ja matkailuohjelman päivitys	Tehty K/E
Ympärivuotinen ja kansainvälinen elinkeinoelämä: työnantajayhteistyön tiivistäminen	Työllistymis- ja työllistämismahdollisuuksien kartoittaminen sekä ohjaus	Yrityskäyntien määrä (väh. 20)
Viihtyisä, turvallinen ja terveellinen elinympäristö: kylien kehittämisen, yhteistyön, osallisuuden ja arjen turvallisuuden vahvistaminen	Kylien neuvoston / foorumin toiminnan käynnistäminen	Toiminta käynnistynyt (väh. 1 kokous/foorumi)

C60 Kuntakehitt. ja markkin.palvelut		TA 2024	TA 2025	Muutos%	SU 2026	SU 2027
Myyntituotot	109839	37600	19750	-47 %	19950	19950
Tuet ja avustukset	176683	75000	46750	-38 %	46000	46000
Muut toimintatuotot	1899	0	0	0 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	288422	112600	66500	-41 %	65950	65950
Henkilöstökulut	-349871	-371435	-274656	-26 %	-309093	-311149
Palvelujen ostot	-210807	-215020	-578666	169 %	-597866	-597866
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21418	-24422	-9520	-61 %	-7870	-7870
Avustukset	-39689	-55000	-172103	213 %	-172103	-172103
Muut toimintakulut	-84566	-33209	-30400	-8 %	-30900	-30900
TOIMINTAKULUT	-706351	-699086	-1065345	52 %	-1117832	-1119888

TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-417929	-586486	-998845	70 %	-1051882	-1053938
VUOSIKATE	-417929	-586486	-998845	70 %	-1051882	-1053938
TILIKAUDEN TULOS	-417929	-586486	-998845	70 %	-1051882	-1053938
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-417929	-586486	-998845	70 %	-1051882	-1053938

2.6.6 Vesihuoltolaitos

Tehtävänkuvaus

Vesihuoltolaitos huolehtii toiminta-alueellaan raakaveden hankinnasta, veden käsittelystä, talousveden johtamisesta kuluttajille sekä puhdistaa käyttäjiltä tulevat jätevedet määräysten mukaisesti. Talous hoidetaan vesihuoltolain 18 § mukaisesti asiakkailta perittävillä maksuilla. Talousvettä käsitellään kahdella alkalointilaitoksella ja käytössä on kaksi varavedenottamoa. Suurten korkeuserojen vuoksi ja jakelupaineen stabiloimiseksi vesijohtoverkostossa on kaksi paineenkorottamoa. Jätevedet johdetaan kirkonkylän jätevedenpuhdistamolle myös Oloksen ja Särkijärven alueelta. Viemäriverkostossa on yhteensä 16 jätevesipumppaamoa, joiden kautta jätevedet ohjataan puhdistamolle.

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Yleistavoitteena on mahdollistaa muoniolaisten sujuva ja onnellinen arki sekä elinvoiman kestävä vahvistuminen toimittamalla puhdasta laatuvaatimukset täyttävää vettä sekä huolehtia luonnon ekologisesta kestävydestä puhdistamalla jätevettä määräysten mukaisesti. Vesihuollon sujuvaa toimintaa tuetaan kehittämällä ja huoltamalla vesihuoltoverkoston sekä laitoksia systemaattisesti uutta teknologiaa hyödyntäen. Tavoitteena on vesihuoltoverkoston vuotovesimäärien pienentäminen lähemmäs valtakunnallista keskitasoa (n. 10% lasku tavoitteena) ja näin vähentää "hävikkiä".

Tehtäväaluevastaava: vesihuoltolaitoksen päällikkö

Seuraamme palvelulupauksen toteutumista mm. seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023	2022	2021	2020	2019
Veden ominaiskäyttö*, l/as/vrk	-	-	-	148,01	235,36
Ennakoimattomien putkirikkojen määrä [kpl/verkon kokonaispituus]	0,07	-	-	0,06	-
Laskuttamattoman talousveden osuus**	47,57	-	-	148,01	235,36
Typen määrä käsitellyssä jätevedessä	-	-	51,53	33,3	60,48

*Indikaattori esittää kunnan vesilaitoksen vuorokaudessa verkostoon pumpaaman talousveden määrän suhteessa verkostoon liittyneiden asukkaiden määrään.

**Indikaattori esittää laskuttamattoman talousveden osuuden verkostoon pumpatun veden kokonaismäärästä. Laskuttamaton talousvesi muodostuu vuotovedestä sekä vedenkäytöstä vesijohtoverkoston puhdistus- ja huoltotoimenpiteisiin.

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Talousarviovuoden 2025 painopistealueena on vesihuollon kokonaiskehittäminen kunnan alueella. Vesihuoltolaitoksen toimintamuoto ja toiminta-alueen laajuus vaikuttaa pitkän tähtäimen investointisuunnitelmaan, joka täytäntöönpano tulee aloittaa vuoden 2025 aikana. Painopisteitä ovat myös mm. jätevedenpuhdistamon lietteenkompostoinnin kehittäminen kestävä kehityksen mukaisesti ja sähköisen tiedonhallinnan kehittäminen. Etäluettavien vesimittareiden vaihtaminen jatkuu. Vesihuollon laajamittainen kehittyminen kunnan alueella: Jerisjärven

alueen vesihuoltoverkoston liittäminen kunnan verkostoon. Jätevedenpuhdistamolla uusitaan kahden bioroottorin lamellit.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet 2025

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Kestävä ja järkevä infran ylläpito/sopeuttaminen/rakentaminen	Verkostojen pitkän tähtäimen saneeraus suunnitelman mukaiset toimenpiteet.	Tehty K / E
Ekologisen kestävyys edistäminen	Jäteveden puhdistamolle tulevien vuotoviesien määrän pienentäminen	Tehty K / E

C64 Vesilaitos	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos%	SU 2026	SU 2027
Myyntituotot	631031	642903	658613	2 %	642903	642903
Tuet ja avustukset	75203	65000	1500	-98 %	0	0
Muut toimintatuotot	195	0	0	0 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	706429	707903	660113	-7 %	642903	642903
Henkilöstökulut	-197444	-189393	-195559	3 %	-190317	-190317
Palvelujen ostot	-283240	-281800	-211440	-25 %	-216800	-216800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-180680	-146063	-145830	0 %	-146061	-146061
Muut toimintakulut	-28183	-2000	-1890	-5 %	-2000	-2000
TOIMINTAKULUT	-689547	-619255	-554719	-10 %	-555178	-555178
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	16882	88647	105394	19 %	87725	87725
VUOSIKATE	16882	88647	105394	19 %	87725	87725
Poistot ja arvonalentumiset	-201152	0	0	0 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-184270	88647	105394	19 %	87725	87725
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-184270	88647	105394	19 %	87725	87725

3 Tuloslaskelmaosa

Toimintakate

Toimintakate osoittaa kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla sekä rahoitustuotoilla, joista on vähennetty rahoituskulut.

Kunnan toimintakate on 2025 talousarviovuonna – 9 492 422 euroa (toimintatuotot -toimintakulut) ja toimintakate kasvaa vuoden 2024 muutettuun talousarvioon nähden noin 5 % (huomioituna lisämäärärahaesitykset). Alkuperäiseen talousarvioon 2024 verrattuna toimintakate kasvoi noin 6 %.

Toimintatuottojen osuus toimintakuluista on noin 27,8 %.

Verotulot

Verotuloja arvioidaan talousarviovuonna 2025 (ta2024) kertyvän yhteensä 6,314 milj. euroa (6,380 milj. euroa). Ansioverotuloiksi on arvioitu 4,334 milj. euroa (4,28 milj. euroa), kiinteistöverotuloksi 1,312 milj. euroa (1,30 milj. euroa) ja yhteisöverotuotoksi 0,668 milj. euroa (0,80 milj. euroa). Verotulokertymä pienenee 1 prosenttia (66 000 euroa) edellisen talousarviovuoden arvioon (ta24) verrattuna. Kunnan tuloveroprosentiksi vuodelle 2024 on päätetty 8,90 %. Vakituisten asuntojen kiinteistövero on 0,45 %, yleinen kiinteistövero 1,15 %, maapohjan kiinteistövero 1,30 %, muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistövero 1,20 %, asuntotarkoitukseen kaavoitetun rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero 6% ja voimalaitosvero 3,1 %.

Valtionosuudet

Valtionosuudet ovat 4 495 682 euroa. Edellisen vuoden talousarvioon verrattuna kasvua on 18,6 % (TE- uudistuksen valtionosuus on yhteensä 388 571 euroa). Summasta 3 798 161 euroa on peruspalveluiden ja 237 298 euroa opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta. Verotuloihin perustuva VOS- taseus on 199 856 euroa, verotulomenetyksen kompensatio 260 367 euroa. Kuntien valtionosuuksien yhteydessä maksettavat esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset erotetaan valtionosuustilityksistä ja kirjataan käyttötalouteen tulot myyntituottoihin ja menot asiakaspalveluiden ostoihin. Kotikuntakorvauksien netto on tuloa 55 641 euroa.

Vuoden 2024 valtionosuudet (9/2024) arvioidaan olevan 3 837 514 euroa (kotikuntakorvaukset 29 064 euroa).

Rahoituseriin on budjetoitu korkomenoja 120 000 euroa ja muita rahoituskuluja 2 000 euroa ja -tuottoja 7 000 euroa. Sitova taso, rahoituserät netto on menoja 115 000 euroa. Tilinpäätöksessä 2023 rahoitustuotot ja kulut olivat -106 461 euroa, ja vuoteen 2024 verrattuna em. kulujen arvioidaan laskevan yli 20 %.

Vuosikate

Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos. Vuosikate ilmoittaa riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot.

Vuosikate on talousarviossa 1 202 260 euroa, joka on noin 517 euroa/ asukas* (ta24 vastaava luku oli noin 470 euroa/asukas). On huomioitavaa, että vuoden 2025 vuosikate/asukas- laskelmassa on käytetty asukasmäärän (2023) pohjana 2 325 henkilöä.

Suunnitelman mukaisia poistoja on budjetoitu 930 000 euroa.

Vuosikatteen osuus poistoista on noin 129 %

Tilikauden tulos ja yli/alijäämä

Talousarviovuoden ylijäämäksi jää 272 260 euroa. Valtiovarainministeriön keskeneräisten valtionosuuslaskelmien vuoksi suunnitelmavuosien valtionosuudet tulevat vielä muuttumaan ja siten myös suunnitelmavuosien tulokset.

Rahoituserät

Tuloslaskelma	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-%	SU 2026	SU 2027
Myyntituotot	1319798	1194377	1389344	16,30 %	1263686	1263686
Maksutuotot	158584	148250	155100	4,60 %	163450	163450
Tuet ja avustukset	649781	530926	511721	-3,60 %	227697	231697
Muut toimintatuotot	3033393	1466650	1594281	8,70 %	1555150	1555150
Valmisteverastojen muutos	0	0	0	-100,00 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	38228	0	0	-100,00 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	5199784	3340203	3650446	9,30 %	3209983	3213983
Henkilöstökulut	-6127071	-6465422	-6635606	2,60 %	-6324489	-6328160
Palvelujen ostot	-3824771	-3786221	-4240651	12,00 %	-4066785	-4067405
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1349522	-1217452	-1290827	6,00 %	-1170537	-1170377
Avustukset	-221887	-268000	-366803	36,90 %	-367803	-367803
Muut toimintakulut	-2009106	-545666	-608981	11,60 %	-570362	-570362
TOIMINTAKULUT	-13532357	-12282760	-13142868	7,00 %	-12499976	-12504107
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-8332573	-8942558	-9492422	6,10 %	-9289993	-9290124
Verotulot	6505698	6380000	6314000	-1,00 %	6704000	6929000
Valtionosuudet	3800756	3789533	4495682	18,60 %	4455682	4455682
Rahoitustuotot ja -kulut	-106461	-145000	-115000	-20,70 %	-124000	-124000
VUOSIKATE	1867421	1081975	1202260	11,10 %	1745689	1970558
Poistot ja arvonalentumiset	-842467	-900000	-930000	3,30 %	-950000	-950000
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	-100,00 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	1024954	181975	272260	49,60 %	795689	1020558
Varausten ja rahastojen muutos	-470452	29550	0	-100,00 %	0	0
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	554501	211525	272260	28,70 %	795689	1020558

4 Investointiosa

Investointiosassa varataan määrärahat aineettomiin hyödykkeisiin, talo- ja yhdyskuntatekniikan rakentamiseen, sekä pienhankintarajan ylittävien koneiden ja kaluston hankintaan. Pienhankintaraja on 11 000 euroa. Investoinnit ovat sitovia hankeryhmittäin osatehtävätasolla nettona. Lisäksi yli 1 milj. euron hanke on sitova hanketasolla.

Vuoden 2025 investointibudjetti on brutto 3,116 milj. euroa ja netto 3,050 milj. euroa. Suunnitelmavuosien investointibudjetti/netto on 2,2 milj. euroa vuonna 2026 ja 1,66 milj. euroa vuonna 2027.

Vuoden 2025 suurin investointihanke on uuden päiväkotiesikoulun rakentaminen alakoulun yhteyteen piha-, kaluste-, ja muutostöineen. Vuosien 2026–2027 kärkihankkeena on Kielan muuttaminen kunnanvirastoksi.

Investointien talousarvio	TP 2023	TA 024	TA 2025	SU 2026	SU 2027
140 Kiinteistöveroselvitys yhteensä					
Investointimenot	0	0	-50000	-50000	-50000
NETTO	0	0	-50000	-50000	-50000
154 Ohjelmistot yhteensä					
Investointimenot	-19582	-15000	-60000	-20000	-20000
NETTO	-19582	-15000	-60000	-20000	-20000
155 Rakennusvalvonnan digitalisoin yhteensä					
Investointimenot	0	-110000	-40000	0	0
NETTO	0	-110000	-40000	0	0
A01 Aineettomat hyödykkeet yhteensä					
Investointimenot	-19582	-125000	-150000	-70000	-70000
NETTO	-19582	-125000	-150000	-70000	-70000
150 Maanosto/Maanmyynti yhteensä					
Investointimenot	-12500	-50000	-30000	-30000	-30000
Luovutustulot	4336	0	0	0	0
NETTO	-8164	-50000	-30000	-30000	-30000
A02 Maa- ja vesialueet yhteensä					
Investointimenot	-12500	-50000	-30000	-30000	-30000
Luovutustulot	4336	0	0	0	0
NETTO	-8164	-50000	-30000	-30000	-30000
203 Kirjasto yhteensä					
Investointimenot	-32719	0	-20000	0	0
NETTO	-32719	0	-20000	0	0
210 Hyvinvointikeskus yhteensä					
Investointimenot	0	-30000	0	0	0
NETTO	0	-30000	0	0	0

Investointien talousarvio	TP 2023	TA 024	TA 2025	SU 2026	SU 2027
214 Marjapaikka arkisto yhteensä					
Investointimenot	-33136	0	0	0	0
NETTO	-33136	0	0	0	0
215 Marjapaikan kunnostusta yhteensä					
Investointimenot	-11315	0	0	0	0
NETTO	-11315	0	0	0	0
216 Päiväkoti+esikoulu yhteensä					
Investointimenot	-15129	-800000	-1600000	0	0
NETTO	-15129	-800000	-1600000	0	0
217 Pirkantie yhteensä					
Investointimenot	0	0	0	-280000	0
NETTO	0	0	0	-280000	0
219 Alakoulu yhteensä					
Investointimenot	0	0	-320000	-100000	0
NETTO	0	0	-320000	-100000	0
222 Yläkoulun jakelukeittiö yhteensä					
Investointimenot	0	0	-30000	0	0
NETTO	0	0	-30000	0	0
226 Lukio yhteensä					
Investointimenot	0	0	0	-40000	0
NETTO	0	0	0	-40000	0
232 Kiela kvirastoksi yhteensä					
Investointimenot	0	-500000	-40000	-1100000	-1100000
NETTO	0	-500000	-40000	-1100000	-1100000
A04 Muu talonrakennus yhteensä					
Investointimenot	-92299	-1330000	-2010000	-1520000	-1100000
NETTO	-92299	-1330000	-2010000	-1520000	-1100000
312 Kaavateiden rakentaminen yhteensä					
Investointimenot	0	-50000	-10000	-100000	0
NETTO	0	-50000	-10000	-100000	0
314 Ojustien ja Koulutien pyörätie yhteensä					
Investointimenot	-1902	-100000	0	0	0
Rahoitusosuudet	0	30000	0	0	0
NETTO	-1902	-70000	0	0	0

Investointien talousarvio	TP 2023	TA 024	TA 2025	SU 2026	SU 2027
317 Kevyen liikenteen väylä yhteensä					
Investointimenot	0	0	-45000	-165822	0
Rahoitusosuudet	0	0	22500	82911	0
NETTO	0	0	-22500	-82911	0
322 Keskustan liikenneselvitys yhteensä					
Investointimenot	0	0	-15000	0	0
NETTO	0	0	-15000	0	0
A05 Liikenneväylät yhteensä					
Investointimenot	-1902	-150000	-70000	-265822	0
Rahoitusosuudet	0	30000	22500	82911	0
NETTO	-1902	-120000	-47500	-182911	0
516 Urheilukentän peruskorjaus yhteensä					
Investointimenot	0	0	0	-100000	-100000
NETTO	0	0	0	-100000	-100000
A06 Liikunta-alueet yhteensä					
Investointimenot	0	0	0	-100000	-100000
NETTO	0	0	0	-100000	-100000
15 Aalto-hanke yhteensä					
Investointimenot	0	-10000	0	0	0
NETTO	0	-10000	0	0	0
313 Ludwig Filip tie yhteensä					
Investointimenot	0	-11000	0	0	0
NETTO	0	-11000	0	0	0
509 Ulkoilureittien suunn ja raken yhteensä					
Investointimenot	-81191	-50000	-50000	-20000	-100000
NETTO	-81191	-50000	-50000	-20000	-100000
553 Reittiohjelma-hanke yhteensä					
Investointimenot	-2741	-16000	0	0	0
Rahoitusosuudet	0	8000	0	0	0
NETTO	-2741	-8000	0	0	0
554 Vesistöjen kunnostushanke yhteensä					
Investointimenot	0	-50000	-88300	-53700	-22000
Rahoitusosuudet	0	25000	44150	26850	11000
NETTO	0	-25000	-44150	-26850	-11000

Investointien talousarvio	TP 2023	TA 024	TA 2025	SU 2026	SU 2027
A07 Yleiset alueet yhteensä					
Investointimenot	-83932	-137000	-138300	-73700	-122000
Rahoitusosuudet	0	33000	44150	26850	11000
NETTO	-83932	-104000	-94150	-46850	-111000
803 Muonion ja Oloksen vesihuoltol yhteensä					
Investointimenot	-3276	-300000	-150000	-150000	-150000
NETTO	-3276	-300000	-150000	-150000	-150000
815 Kirkonkylän puhdistamo yhteensä					
Investointimenot	-53663	0	-115000	0	0
NETTO	-53663	0	-115000	0	0
A08 Vesilaitos yhteensä					
Investointimenot	-56939	-300000	-265000	-150000	-150000
NETTO	-56939	-300000	-265000	-150000	-150000
152 Osakkeiden osto/myynti yhteensä					
Investointimenot	-1706	0	-102500	-102500	-102500
Luovutustulot	139	0	0	0	0
NETTO	-1567	0	-102500	-102500	-102500
A11 Osakkeiden osto/myynti yhteensä					
Investointimenot	-1706	0	-102500	-102500	-102500
Luovutustulot	139	0	0	0	0
NETTO	-1567	0	-102500	-102500	-102500
164 Varhaiskasvatuksen kalusto yhteensä					
Investointimenot	-25372	0	-185000	0	0
NETTO	-25372	0	-185000	0	0
B30 Sivistyslautakunta yhteensä					
Investointimenot	-25372	0	-185000	0	0
NETTO	-25372	0	-185000	0	0
162 Autot yhteensä					
Investointimenot	0	0	-40000	0	0
NETTO	0	0	-40000	0	0
179 Varavaimakone yhteensä					
Investointimenot	-18066	-60000	-120000	0	0
NETTO	-18066	-60000	-120000	0	0

Investointien talousarvio	TP 2023	TA 024	TA 2025	SU 2026	SU 2027
180 Latukone yhteensä					
Investointimenot	0	-180000	0	0	0
NETTO	0	-180000	0	0	0
B40 Elinvoimalautakunta yhteensä					
Investointimenot	-18066	-240000	-160000	0	0
NETTO	-18066	-240000	-160000	0	0
A12 Irtain omaisuus yhteensä					
Investointimenot	-43438	-240000	-345000	0	0
NETTO	-43438	-240000	-345000	0	0
Investointimenot	-635560	-2332000	-3110800	-2312022	-1674500
Rahoitusosuudet	-10557	-63000	66650	109761	11000
Luovutustulot	4475	0	0	0	0
NETTO	-641642	-2269000	-3044150	-2202261	-1663500

5 Rahoitusosa

Rahoituslaskelma on keskeinen osa kunnan talousarviota ja tilinpäätöstä. Rahoituslaskelmalla osoitetaan, kuinka paljon kunnan toiminnan ja sen investointien rahavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoituksen rahavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen toiminnan rahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman ja investointien muuttamiseen.

Rahoitusosan sitovia tasoja ovat antolainat ja ottolainat nettotasolla.

Vuoden 2024 lopussa kunnassa on arviolta sisällä noin 7,5 milj. euroa lainaa ja leasing- vastuita. Käytännössä tästä pitkäaikaista lainaa on n. 2 milj. euroa, lyhytaikaista lainaa/ kuntatodistus n. 1,7 milj. euroa ja leasing- vastuita n. 3,9 miljoonaa euroa. Lainakanta/ asukas on n. 1 600 euroa, ja leasing- vastuiden kanssa n. 3 200 euroa/ asukas. Marraskuussa 2024 kunnan lainasalkun kokonaisarvo oli noin 7, 5 milj. euroa (sis. leasing-vastuut), josta kokonaisuudesta on tavoite lyhentää lyhytaikaista lainaa ja nostaa pitkäaikaista lainaa 1 milj. euroa (khall 21.10.2024 § 197).

Talousarvio sisältää vuodelle 2025 investointien rahoittamiseksi pitkäaikaista lainanottoa 2 milj. euroa. Vuodelle 2026 investointien rahoittamiseksi on suunnitelmavuodelle esitetty 0,5 milj. euroa lisää pitkäaikaista ja 0,5 milj. euroa lyhytaikaista lainaa. Vuodelle 2027 suunnitellaan nostettavan 0,5 milj. euroa pitkäaikaista lainaa. Investointisuunnitelmien aktivoituessa päätetään kuitenkin vielä hankekohtaisesti mahdolliset toiset rahoitusvaihtoehdot (esim. leasing rahoitus).

Lainakanta/ asukas- indikaattori kehittyisi em. suunnitelman ja rahoituslaskelman mukaan seuraavasti (asukasluvun laskennassa pohjana 2325 henkilöä):

- vuonna 2025: noin 2 200 euroa, leasing- vastuun kanssa noin 3 800 euroa
- vuonna 2026 lainakanta/ asukas olisi noin 2 400 euroa, leasing- vastuun kanssa noin 3 900 euroa
- vuonna 2027 lainakanta/ asukas olisi noin 2 300 euroa, leasing- vastuun kanssa noin 3 800 euroa.

Käytössä on Kuntarahoituksen kuntatodistusohjelma lyhytaikaista lainaa varten.

Rahoituslaskelma	TP 2023	TA 2024	TA 2025	SU 2026	SU 2027
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1963215	1081975	1202260	1745689	1970558
Tulorahoituksen korjauserät	-62064	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta	1901151	1081975	1202260	1745689	1970558
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-635560	2332000	-3110800	-2312022	-1674500
Rah.osuudet investointimenoihin	-10556,7	-63000	66650	109761	11000
Pys.vast.hyödykk. luovutustulo	66539,29	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-579578	2269000	-3044150	-2202261	-1663500
Toiminnan ja invest. rahavirta	1321573	3350975	-1841890	-456572	307058
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-5650	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	5650	0	0	0	0
Antolainojen muutokset	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik.lainojen lisäys	0	0	2000000	500000	500000
Pitkäaik.lainojen vähennys	-707500	0	-625000	-600000	-600000
Lyhytaik.lainojen muutos	-400000	0	0	500000	0
Lainakannan muutokset	-1107500	0	1375000	400000	-100000
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos	199678,7	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	-825489	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-625810	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-1733310	0	1375000	400000	-100000
RAHAVAROJEN MUUTOS	-411738	3350975	-466890	-56572,4	207058

6 Muu taseyksikkö (Vesihuoltolaitos)

Vesihuoltolaitos on perustettu vuonna 2002 ja se on ollut kunnan kirjanpidossa laskennallisena taseyksikkönä. Vuodesta 2015 on noudatettu kirjanpidollisen taseyksikön mallia, jossa kirjanpidollisen eriyttämisen lisäksi noudatetaan tasejatkuvuutta, mutta joka kuitenkin pidetään talousarviossa kunnan muiden tehtävien yhteydessä.

Eriyttämisen yhteydessä kunta sijoitti vesihuoltolaitokseen pääomaa sen liiketoimintaa varten. Muonion vesihuoltolaitos ei ole maksanut koko aikana jäännöspääomasta (1 337 046 euroa) korkoa. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä aikaisemmilta vuosilta kertynyt alijäämä oli – 555 243 euroa (v. 2023 tilinpäätöksen alijäämä oli - 174 098,30 euroa). Vierasta pääomaa oli tilinpäätöksessä 2023 yhteensä 1 555 045 euroa. Kirjanpidollisen taseyksikön taseeseen on merkitty liiketoimintaan kohdistuva aikaisemmilta tilikausilta kertynyt yli- ja alijäämä.

Vesihuoltolaitoksen tulosbudjetin sitova erä valtuustoon nähden on tilikauden tulos. Investointibudjetin osalta sitova taso on sama kuin muissakin kunnan investoinneissa eli osatehtävätaso hankeryhmittäin nettona. Rahoitusbudjetissa sitovia eriä ovat rahoituksen rahavirtaan sisältyvät antolainauksen, ottolainauksen ja oman pääoman muutosten erät nettomääräisenä.

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on pitää putkistot ja käsittelylaitoksen toiminta kunnossa ja toimittaa kuluttajille puhdasta vettä sekä puhdistaa käyttäjiltä tulevat jätevedet.

Vesilaitoksen tulosbudjetti

Vesilaitoksen tulosbudjetti	TA2024	TA2025	SU2026	SU2027
Toimintatulot	707 903	660 113	642 903	642 903
Toimintamenot	-619 256	-554 719	-555 178	-555 178
Materiaalit	-427 863	-357 270	-362 861	-362 861
Henkilöstökulut	-189 393	-195 559	-190317	-190 317
Muut kulut	-2 000	-1 890	-2000	-2 000
Toimintakate	88 647	105 394	87 725	87 725
Rahoitustulot ja -menot				
Vuosikate	88 647	105 394	87 725	87 725
Poistot	-120 000	-190 000	-200 000	-210 000
Vyörytyserät				
Tilikauden yli-/alijäämä	-31 353	-84 606	-112 275	-122 275

Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

Rahoitusosa	TA2024	TA2025	SU2026	SU2027
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	88 647	105 394	87 725	87 725
Investointimenot	-300 000	-265 000	-150000	-150 000
Toiminnan ja investointien				
rahavirta	-211 353	-159 606	-62 275	-62 275
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Lainakannan muutokset				
Oman pääoman muutokset				
Maksuvalmiuden muutokset	211 353	159 606	62 275	62 275

Vesihuoltolaitoksen investoinnit vuodelle 2025

Investoinnit	TP2023	TA2024	TA2025	SU2026	SU2027
803 Muonion ja Oloksen vesihuolto yhteensä					
Investointimenot	-3 275,54	-300 000	-150 000	-150 000	-150 000
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
NETTO	-3 276	-300 000	-150 000	-150 000	-150 000
804 Paloaseman vesihuoltolinja	-405				
Investointimenot					
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
NETTO	-405				
812 Vedenottamon rakentaminen					
Investointimenot	-2 630,23				
Rahoitusosuudet					

Luovutustulot					
NETTO	-2 630				
815 Kirkonkylän puhdistamo yhteensä					
Investointimenot	-53 663,40		-115 000		
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
NETTO	-53 663		-115 000		
A08 Vesilaitos yhteensä					
Investointimenot	-59 974	-300 000	-265 000	-150 000	-150 000
Rahoitusosuudet					
Luovutustulot					
NETTO	-59 974	-300 000	-265 000	-150 000	-150 000